

N:o 62.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 maj 1891.

— — — — Andra Kammaren den 11 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till sjölag, lag, innefattande vissa bestämmelser angående sjöfynd, lag angående ändring af 2, 5 och 7 §§ 17 kap. handelsbalken, lag angående ändring af 71, 73, 89, 90, 117, 118 och 119 §§ utsökningslagen samt lag angående ändring af 13, 51, 54 och 90 §§ konkurslagen.

(Särskilda utskottets N:o 1 utlåtande N:o 1.)

Till Konungen.

Genom proposition den 23 sistlidne januari har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga propositionen bifogade förslag till

- 1:o. Sjölag;
- 2:o. Lag, innefattande vissa bestämmelser angående sjöfynd;
- 3:o. Lag angående ändring af 2, 5 och 7 §§ 17 kap. handelsbalken;
- 4:o. Lag angående ändring af 71, 73, 89, 90, 117, 118 och 119 §§ utsökningslagen; och
- 5:o. Lag angående ändring af 13, 51, 54 och 90 §§ konkurslagen.

Riksdagen, som ansett förslaget till sjölag i allt hufvudsakligt böra godkännas och ej funnit anledning till anmärkning mot de öfriga lagför-

slagen, får härmed redogöra för de ändringar, hvilka Riksdagen ansett böra vidtagas i förstnämnda lagförslag.

4 §.

I privaträttsligt afseende har stadgandet om bestämd hemort för fartyg betydelse endast derutinnan, att jemlikt 48 § andra stycket i Eders Kongl. Maj:ts förslag, befälhafvaren i fartygets hemort icke eger att utan särskildt bemyndigande ingå annat aftal för redarnes räkning, än angående besättningens förhyrande. Redares underlåtenhet att göra den i förevarande 4 §, första stycket, föreskrifna anmälan medför således icke annan privaträttslig verkan, än att befälhafvarens befogenhet vidgas. Visserligen vore det önskligt, att lagen innehölle ett supplerande stadgande i frågan, hvilken ort skall anses vara fartygets hemort, för den händelse redaren underlåtit att derom meddela bestämmelse; men ett sådant supplerande stadgande torde icke kunna afse annat fall än det, att fartyget tillhör *en* redare. I detta fall kan, såsom i förslaget skett, lämpligen stadgas, att egarens hemort skall anses vara fartygets hemort. Hyad åter angår det fall, att fartyget tillhör ett s. k. partrederi; så emedan, ehuru i 10 § första stycket sägs, att för sådant rederi skall utses en hufvudredare, rederiet likväl kan underlåta sådant, om det vill utsätta sig för den processuella påföljd för underlåtenheten, som stadgas i åberopade 10 § andra stycke; torde öfriga supplerande bestämmelser i 4 § andra stycket icke innebära någon garanti för, att fartygs hemort alltid skall kunna med ledning af samma bestämmelser utletas. Särskildt låter det sig icke göra, i händelse flere partredare ega de större, men sig emellan lika delar af fartyget; ty ingen finnes, hvilken det i denna händelse tillkommer att bestämma, vilkenderas hemvist skall räknas för fartyget hemort. På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen vidtagit sådan ändring af 4 § andra stycket, som lagtexten utvisar.

8 §.

Utan att åsyfta någon ändring i sak, har Riksdagen antagit en ändrad affattning af denna §:s första stycke, som mera närmar sig den norsk-danska lagtexten.

13 §.

Då det icke synes erforderligt att i lagen uttala hufvudredarens i sakens natur grundade ställning såsom medredarnes syssloman, men å andra sidan allmänna lagens stadganden om syssloman möjligen torde vid tillämpning å förhållandet inom rederiet i någon mån modifieras genom sjölagens bestämmelser, har Riksdagen ansett §:ns första punkt böra uteslutas.

Ehuru befälhafvares antagande eller afskedande är en åtgärd af så framstående vikt, att hufvudredaren enligt sakens natur bör, så vidt ske kan, derom inhemta sina medredares mening, kan det dock inträffa, att beslut om nämnda åtgärd icke utan att rederiets bästa sättes på spel kan uppskjutas. Det har därför icke ansetts lämpligt att bland de angelägenheter, rörande hvilka medredarne företrädesvis böra höras, särskildt framhålla befälhafvares antagande eller afskedande.

20 §.

De skäl, den af Eders Kongl. Maj:t den 8 september 1882 tillsatta komité i sitt den 22 februari 1887 afgifna betänkande (mot. sid. 29) anfört för upphäfvande af den i 9 och 10 §§ sjölagen medredare tillerkända förköps- och lösningsrätt, sakna visserligen icke giltighet. Men betydelsen af denna rätt gör sig företrädesvis gällande inom smärre rederier, hvilka ofta bildas helt och hållet på grundval af de i sjölagen gifna regler utan något skriftligt kontrakt; det är därför för dem svårare och förenadt med mera omgång att genom särskildt aftal stadga dylik lösningsrätt, med de närmare detaljbestämmelser, som dervid fordras, än för de större rederierna, der lösningsrätten icke passar, att genom ett kortfattadt förbehåll i bolagsordningen utesluta tillämpningen af en i lag stadgad lösningsrätt. Med hänsyn härtill har Riksdagen ansett lösningsrätten böra bibehållas; hvar emot den i 9 § sjölagen stadgade hembudskyldighet syns vara utan synnerlig betydelse och därför icke böra i förslaget upptagas. — De af Riksdagen härom beslutade bestämmelser afvika från sjölagens endast derutinnan, att den tid, inom hvilken lösningsanspråk skall göras gällande, bestämts till fjorton i stället för tre dagar från det försäljningen blef medredare kunnig, samt att icke allenast köpare utan äfven säljare är pliktig att edfästa köpevilkoren.

21 §.

Då i första styckets första punkt talas om »lott i fartyget», har det i samma styckes andra punkt förekommande ordet »skeppslotten» blifvit utbytt mot »lotten i fartyget».

22 och 23 §§.

Lagförslaget utgår från den fullkomligt rigtiga uppfattning af rederi, att dess sammanhållande enhet är ett fartyg, och att följaktligen ett »rederi», som eger två eller flere fartyg, i sjelfva verket är att anse såsom två eller flere rederier med samma delegare. En författare i sjörätten uttrycker

nämnda uppfattning salunda: »Till naturen af ett partrederi hör, att hvarje fartyg bildar underlag för ett särskildt bolagsförhållande». Från denna synpunkt äro bestämmelserna i 9, 17 och 18 §§ affattade. Härmed öfverensstämmer ock, att förslaget icke någonstädes uttryckligen reglerar redares rätt att besluta fartygets försäljning, hvilken blott i 23 § omtalas såsom en direkt följd af beslut om rederiets upplösning. Men med ordet rederi skulle äfven kunna betecknas en förening af personer, som gemensamt reda i flere fartyg. Denna för lagförslaget främmande beteckning kunde lätt framkalla det missförstånd, att delegarne i en dylik förening kunde med enkel röstöfvervigt (12 §) besluta att sälja ett af »rederiets» fartyg; likasom å andra sidan den i 22 § förekommande bestämmelse, att rederiet på yrkande af delegare skall upplösas, om, när fartyget befinner sig inom riket, rederiets gäld finnes öfverstiga dess tillgångar, kunde missförstås derhän, att, om ett fartyg gått illa, hela »rederiet» skulle upplösas och alla dess fartyg försäljas. För att förebygga en dylik missuppfattning har Riksdagen ansett sig böra redan i 22 § första stycket utmärka, att fartygets försäljning icke kan beslutas, med mindre redare, hvilka tillsammans ega mer än hälften i fartyget, i beslutet deltaga, och att sådant beslut har till omedelbar följd det särskilda bolagsförhållandets upplösning. I följd häraf har 23 § bort inskränkas till att innehålla bestämmelse om det sätt, hvarpå, vid rederis upplösning, fartygets försäljning, der ej redarne annorledes åsämjer, skall försiggå. Hvad åter angår enskild redares rätt att i visst fall påyrka rederiets upplösning, när rederiets gäld befinnes öfverstiga dess tillgångar, har man ansett bestämmelsen derom saklöst kunna utgå, helst som, derest verkligen under den gifna förutsättningen majoriteten skulle vilja tvinga en delegare att fortsätta affären, en riktig tillämpning af §:ns tredje punkt torde gifva honom erforderligt skydd.

26 §.

I syfte att angifva, att anspråken på utrustningens beskaffenhet icke må ställas högre, än att fartyget skall vara i förhållande till sitt ändamål och användningssätt *behörigen* utrustadt, har Riksdagen vidtagit en jemkning af uttryckssättet i §:ns första punkt.

37 §.

Då det kan möta svårighet för befälhafvaren att med full noggrannhet uppgifva barlastens vikt, har man ansett uppgift å *ungefärliga* vigten göra tillfyllest. I mom. 3 har Riksdagen ansett böra tilläggas, att befälhafvaren, när han finner nödigt nedsätta besättningens kost, skall vara

skyldig att för erforderlig kontroll anteckna jemväl anledningen till denna åtgärd.

39 §.

De i dagboken gjorda anteckningar kunna, synnerligen om fartyget fortfar att gå i samma trade, innefatta en mängd för redare och befälhafvare värdefulla erfarenhetsrön, som skulle komma fartyget till godo vid framtida resor. Genom åläggande för redaren att inlemna den fullskrifna dagboken till sjömanshuset skulle man emellertid betaga honom tillfälle att draga nytta af densamma. För andra sakegare torde kännedom om dess innehåll jemförelsevis sällan blifva erforderlig i andra fall, än då den blifvit företedd vid sjöförklaring, och det kan därför ej anses synnerligen magtpåliggande att för deras skull föreskrifva dagböckers förvarande å sjömanshuset, allra minst om deraf, att dessa enskilda handlingar, till hvilka obehöriga icke böra ega tillgång, på förslaget sätt sattes under allmän vård, skulle följa, att, såsom inom högsta domstolen yttrats, det skulle stå en hvar fritt att af dem taga kännedom. Härtill kommer, att sjömanshusombudsmännens redan nu ganska betungande göromål skulle komma att i högst väsentlig grad ökas utan motsvarande nytta; hvarjemte ovisst torde vara, huruvida alla sjömanshus förfoga öfver så stort arkivutrymme, att dagböckerna kunna der förvaras så lång tid, som må finnas erforderlig. Af nu anförda skäl har Riksdagen ansett §:ns stadgande böra bringas till öfverensstämmelse med de norska och danska lagförslagen, och således ersättas med föreskrifter *dels* om rätt för sakegare att erhålla kännedom om dagbokens innehåll och att deraf taga skriftligt utdrag och *dels* om skyldighet för redaren att under viss tid förvara dagboken.

40 §.

Enligt förslaget skulle det åligga befälhafvaren att, om, medan fartyget ligger i hamn, der sjöförklaring kan ega rum, sådan olycka inträffar eller skada upptäcket, som §:ns första stycke omförmåler, inom utgången af nästa dag anmäla sig till sjöförklarings afgifvande. Detta rådrum har synts Riksdagen väl kort och därför utsträckts till tre dagar, den dagen oräknad, då olyckan inträffade eller skadan skedde.

41 §.

För att tydligare utmärka, att befälhafvaren, äfven om fartyget finnes utom stads område, eger rätt att hos magistraten i närmaste stad begära

förordnande af besigtningmän, har Riksdagen infört ett tillägg härom i §:ns tredje stycke.

44 §.

I Eders Kongl. Maj:ts förslag har bibehållits den i 68 § sjölagen befälhafvaren medgifna rätt att tilldela minderårig kroppsaga. Då emellertid hos oss likasom annanstädes inom lagstiftningen allt mera gjort sig gällande sträfvan att afskaffa kroppsstraffen, har Riksdagen efter tyska lagens föredöme (Seemanns-ordning af 1872, § 79), ansett all användning af kroppsaga böra förbjudas. Allt emellanåt tränga till offentligheten upprörande meddelanden om kroppslig misshandel, som ombord från befälhafvarens sida eller med hans vetskap vederfarits unge sjömän; och svårigheten att — ofta långt efter det bestraffningen skedde — utröna, huruvida befälhafvaren hållit sig inom eller öfverskridit det tillåtnas gräns, synes utgöra en maning att undanrödja hvarje förevändning för missbruk. Visserligen medgifver legostadgan husbonde rätt att med »måttlig husaga» tillrättavisa minderårigt tjenstehjon. Men det bör beaktas, att befälhafvarens straffmagt kan under lång tid undandraga sig all verksam kontroll; det kan lätt hända, att den yngling, som för en längre resa blifvit satt under hans befäl, i månader, ja år värnlös utsättes för hans öfvergrepp. Deremot lära väl omständigheterna i land jemförelsevis sällan vara sådana, att ett tjenstehjon, som upprepade gånger misshandlas af sin husbonde, icke kan finna verksamt skydd.

Att befälhafvaren icke genom kroppsagans fullständiga afskaffande går miste om sin oundgängliga rätt att medelst tvång skaffa sig lydnad af sjömannen — äldre eller yngre —, inhemtas af 101 §.

I fråga om befälhafvarens rätt att ålägga besättningen söndagsarbete har Riksdagen, i öfverensstämmelse med hvad jemväl inom högsta domstolen yttrats (rörande 46 § i komiténs förslag), ansett den allmänne affattningen i 30 § sjölagen vara att föredraga framför Eders Kongl. Maj:ts förslag.

46 §.

I sista punkten har ordet »återkomsten» ansetts böra utbytas mot »ankomsten», såsom bättre passande för de olika fall, hvilka kunna förekomma.

59 §.

I förtydligande syfte och för att i öfverensstämmelse med 40 § sjölagen angifva graden af den omsorg, man fordrar af befälhafvaren, har Riksdagen antagit en något förändrad affattning. I afseende derå vill Riks-

dagen erinra, att uttrycket »god sjöman» förekommer jemväl i förslagets 291 §, som stadgar straff för befälhafvare, hvilken, när fartyget är stadt i fara, öfvergifver detsamma utan att iakttaga hvad honom sasom god sjöman åligger.

61 §.

Ehuru de skäl, hvilka anförts och åberopats för det i §:ns andra stycke föreslagna stadgande, från principiell synpunkt betraktade, måste erkännas icke sakna giltighet, synes dock samma stadgande, sasom icke af verkligt behof pakalladt och möjligen egnadt att föranleda förvecklingar, kunna utgå. Det torde ytterligt sällan komma att inträffa, att en befälhafvare, hvars förhållande till redaren är sådant, att hans plötsliga entledigande kan ifrågakomna, på förutsatt sätt personligen träder emellan. Genom att på sin kredit anskaffa för resan nödiga medel, i stället för att anlita de i 49 och 54 §§ anvisade utvägar kan han, i händelse resan går olyckligt, ställa redaren i det obehagliga valet mellan att antingen låta befälhafvaren bära förlusten eller ock sjelf med andra tillgångar än sjöförmögenheten ersätta densamma. Å andra sidan kan stadgandet obehörigen försvara och fördröja aflägsnandet af en befälhafvare, som visat sig ovärdig sin redares förtroende och som därför bör utan dröjsmal entledigas. I händelse befälhafvaren genom den förpligtelse, han åberopar sasom stöd för sin rätt att få behålla befälet, i sjelfva verket öfverskridit sin befogenhet, kan han, inman det lyckas redaren att konstatera sådant, hinna tillfoga denne oersättlig förlust.

62 §.

Om fartyget, när befälhafvarens rätt att utomlands lemna tjensten inträder, befinner sig å en ort, hvarifrån frakt icke kan erhållas, bör denna tillfälliga omständighet icke tvinga rederiet att antingen låta fartyget gå hem i barlast eller ock anskaffa ny befälhafvare. Befälhafvaren bör kunna nöjas med, att fartyget anträder resa *hemåt*, äfven om last skall intagas och utlossas någonstädes under hemvägen. Riksdagen har därför ansett det böra stadgas, att, om rederiet, när befälhafvaren uppsäger tjensten, ger order, att fartyget skall vända hem, befälhafvaren skall vara skyldig att kvarstanna i tjensten, äfven om lasten för hemresan ej skall intagas just å den ort, der han eljest egt lemna tjensten, utan i annan hamn, om blott denna är belägen i fartygets väg mot hemlandet.

64 §.

Då, på sätt sjölagskomitén (mot. till 90 §) erinrat, någon sträng rättsgrund icke kan åberopas för redarens pligt att bekosta sjuk befälhafvares

eller sjömans vård, och då särskildt ej något giltigt skäl lär kunna anföras, hvarföre denna skyldighet skulle åligga redaren i vidsträcktare mån, när sjukdomsfallet inträffar utomlands, än när behof af sjukvård ifrågakommer i hemlandet, anser Riksdagen, att, här likasom i 90 §, den tid, under hvilken redaren är pliktig att bekosta sjukvård, bör för hvarje fall inskränkas till fyra veckor.

83 §.

Enligt 70 § sjölagen är den tid, under hvilken tjensteaftalet, derest ej annan öfverenskommelse träffats, förblifver gällande, bestämd till tre år för den händelse, att sjömannen varit till sjös på resa bortom Kap Horn eller Goda Hoppsudden. Att nu, på samma gång man betager redaren rätt att genom öfverenskommelse betinga längre tjenstetid, förkorta den lagbestämda tiden till två år äfven för dylika längre resor, har Riksdagen icke ansett tillrädligt, helst som det lätt kan inträffa, att en resa till aflägsnare farvatten icke, derest rederiets intresse skall behörigen tillgodoses, kan medhinnas på två år. Riksdagen har därför i fråga om tjenstetidens längd upptagit sjölagens nyss berörda stadgande.

Öfriga af Riksdagen vidtagna ändringar i §:n afse att i detta hänseende genomföra likställighet mellan befälhafvare och besättning, i det Riksdagen här upptagit hvad 62 § för enahanda fall stadgar, med den af Riksdagen i samma § vidtagna jemkning.

87 §.

I regeln torde den begäran om besigtning, hvarom §:n talar, kunna och böra framställas, innan intagen last försvårar besigtningen. Framställes sådan begäran senare, kunna, såsom äfven komitén (mot. sid. 70) framhållit, de genom en obehörig klagan rederiet tillskyndade kostnader och förluster stiga till betydliga belopp; och med möjligheten blir äfven frestelsen för manskapet större att, kanske blott genom *hot* om påkallande af besigtning, tillskansa sig fördelar. Riksdagen har därför för detta fall ansett, att en ytterligare garanti — utöfver hvad Eders Kongl. Maj:ts förslag innehåller — mot missbruk från besättningens sida är nödig, samt i sådant syfte infört det stadgande, att begäran om besigtning, som framställes först efter det last intagits, skall, för att förtjena afseende, biträdas af en styrman eller en maskinist.

90 §.

I fråga om den ändring, Riksdagen i denna § vidtagit, åberopar Riksdagen hvad som anförts vid 64 §.

114, 116 och 118 §§.

Enligt 116 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag skall fartyget, der ej viss lastningsplats aftalats, förläggas till vanlig lastningsplats i hamnen; och komiténs motiv (sid. 90) gifva vid handen, att härmed åsyftas plats, der sådant gods, som certepartiet afser, vanligen inlastas. En dylik bestämmelse skulle, enligt Riksdagens åsigt, å bortfraktaren lägga en skyldighet, som han icke enligt nu gällande lag har och som icke skäligen synes böra åligga honom. Han bör ansvara för godsets afhemtande från den hamn, der han förbundet sig mottaga detsamma, men — såsom det (i fråga om lossning) heter i norsk Sölov § 62 — »inom den hamn, der lasten skall lemnas, är befälhafvaren icke pligtig att framföra godset längre, än fartyget kan flyta.»

Riksdagen har derföre antagit en sådan affattning af 116 § 2 st., att bortfraktarens skyldighet att annanstädes än vid fartygets sida mottaga godset inskränkes till de fall, att fartyget till följd af sitt djupgående antingen icke kan *inkomma* i den aftalade hamnen eller icke kan komma fram till *särskildt aftalad plats i hamnen*.

Men vidare har Riksdagen ansett bestämmelserna böra så affattas, att de blifva tillämpliga endast såvida viss hamn eller vissa hamnar angifvas i befraktningsaftalet, men deremot icke, när befraktaren i certepartiet betingat sig rätt att framdeles bestämma den hamn, der lasten skall intagas, och sålunda öfvertagit den bortfraktaren eljest åliggande skyldighet att undersöka, om fartygets beskaffenhet tillåter dess ingående i den hamn, befraktaren väljer.

Den af Riksdagen antagna ändrade affattning af 116 § nödvändiggör ändringar jemväl i 114 och 118 §§.

Enligt 77 § sjölagen eger befraktaren rätt att fordra, att fartyget på bortfraktarens bekostnad förläggas till lastningsplats, som befraktaren anvisar. Denna befraktarens rätt har i förslagets 114 § gjorts beroende deraf, att anvisningen gifves, innan fartyget ännu hunnit förläggas till »vanlig lastningsplats». Då denna bestämmelse icke är förenlig med 116 § 2 st., sådant det af Riksdagen affattats, och då man naturligtvis icke kan fordra, att anvisningen skall gifvas, *innan* fartyget inkommit i hamnen, har Riksdagen ansett befraktaren i stället böra åläggas att lemna anvisningen, så snart befälhafvaren det begär. Efterkommer han ej befälhafvarens anmaning, är han sin anvisningsrätt förlustig.

Enligt 118 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle lastningstiden räknas från och med nästa helgfria dag, efter det fartyget är färdigt att *å behörig lastningsplats* mottaga last och befälhafvaren derom underrättat af lastaren; underrättelsen skulle alltså ej kunna med laga verkan meddelas förr, än fartyget befunne sig å lastningsplatsen. Då, enligt den lydelse,

Riksdagen gifvit åt 114 och 116 §§, man — fränsetd det undantagsfall, att *viss plats i hamnen aftalats* — ej kan tala om »behörig lastningsplats», med mindre sådan af befraktaren anvisats, och då vidare enligt 114 § befälhafvaren har rätt men ej pligt att tidigare än i och genom den underrättelse till befraktaren, som föreskrives i 118 §, begära dylik anvisning, har sistnämnda § bort ändras derhän, att, hvar helst i hamnen fartyget än befinner sig, underrättelsen kan lemnas, om blott fartyget i öfrigt är färdigt att intaga last, men att å andra sidan lastningstiden ej börjar löpa förr än från och med nästa helgfria dag efter det fartyget blifvit förlagdt till vederbörlig lastningsplats.

I fråga om lossning har Riksdagen vidtagit motsvarande ändringar i 135 och 136 §§.

125 §.

Då lydelsen af §:ns andra stycke möjligen kunde missförstås så, att hvarje äfven det minsta dröjsmål å befälhafvarens sida gäfvade bortfraktaren rätt att häfva aftalet, har Riksdagen antagit en affattning, som i närmare anslutning till de norska och danska lagförslagen angifver, att befraktarens rätt att häfva kontraktet må enligt allmänna rättsregler bedömas efter omständigheterna i hvarje särskildt fall.

126 §.

De af Riksdagen vidtagna ändringar åsyfta att tydliggöra, att endast i det fall, då befraktningsaftal, som häfves, angår allenast *en* resa till viss ort och omedelbar återresa derifrån, fautefrakten utgår med half frakt för hvardera resan, men att deremot, om aftalet angår *flera* dylika resor, half frakt skall erläggas blott för första utresan men fjerdedels frakt för första återresan likasom för en hvar af de öfriga resorna.

135 och 136 §§.

I fråga om de af Riksdagen vidtagna ändringar i dessa §§ hänvisas till hvad här ofvan anförts rörande 114, 116 och 118 §§.

140 §.

För att tydligen utmärka, att befälhafvaren, i och med det han förfar på det i §:n föreskrifna sätt, är fri från vidare ansvarighet för godset, har man, i öfverensstämmelse med hvad 115 § sjölagen stadgar, ansett det böra uttryckligen angifvas, att uppläggningsen sker för lastegarens räkning.

156 §.

Af skäl, som anförts vid 140 §, hafva i §:ns första stycke inskjutits orden »för vederbörande lastemottagares räkning».

165 §.

Riksdagen har vidtagit några snärre ändringar i redaktionen af §:ns andra punkt i syfte att gifva ett tydligare uttryck åt den grundsats, att, derest lossningen börjats till innehafvare af konnossement med sämre rätt, men, innan lossningen slutats, innehafvare af konnossement med bättre rätt anmäler sig, denne eger att utbekomma återstoden af godset.

183 §.

För att bringa §:ns affattning till öfverensstämmelse med 140 § har Riksdagen i §:ns andra punkt framför »innehafvare» inskjutit ordet »behörige».

198 §.

I afsigt att förebygga den missuppfattning, att ångpannan räknades höra till ångmaskinen, har Riksdagen ansett det böra uttryckligen sägas, att skada å ångpanna behandlas lika med skada å icke särskildt omförmälda föremål.

200 §.

För det fall, att resan slutar i nödhamn och ersättningen för gods, som upppoffrats i gemensamt haveri, följaktligen skall beräknas efter gångbart pris i nödhamnen, läres derifrån böra afräknas ej den frakt o. s. v., som skolat utgå, om godset kommit fram till *bestämmelseorten*, utan allenast hvad som i *nödhamnen* skolat utgå af godset, derest det ej upppoffrats. Riksdagen har därför ansett, att i första punkten orden »till följd — — bestämmelseorten», såsom icke lika tillämpliga å de båda fall, hvarom samma punkt handlar, böra utgå. Vidare har Riksdagen antagit en ändrad affattning af §:ns andra punkt, för att göra det klart, att, likasom vid *beräkning* af ersättningen afdrag skall enligt §:ns första punkt ske för den besparade frakten, det är behållna köpeskillingsbeloppet *med enahanda afdrag för besparad frakt*, som skall jemföras med den beräknade ersättningen.

210 §.

Det ligger i sakens natur, att — såsom ock i 151 § andra stycket stadgas — om frakt blifvit på förhand betald för gods, för hvilket befraktaren enligt första stycket i samma § ej är pliktig att betala frakt, förskottet skall återbäras, »der ej annat förbehåll skett». Men sådant »förbehåll» behöfver ingalunda uttryckligen innehålla, att fraktförskottet »ej skall återbäras i händelse af olycka»; det är tvärtom allmänneligen antaget och erkändt, att, om redaren utfäster sig att godtgöra förskottsgifvaren premie för försäkring af förskottet och denne således måste anses öfvertaga risken för detsamma, redaren i och med denna öfverenskommelse varder frikallad från återbäringsskyldighet. Då orden »med förbehåll, att det ej skall återbäras» i Eders Kongl. Maj:ts förslag möjligen kunde föranleda ett missförstånd i detta afseende, har Riksdagen ansett §:ns lydelse böra bringas till närmare öfverensstämmelse med den norsk-danska texten genom återupptagande af komitéförslagets uttryckssätt.

227 §.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle den, som vill begagna sin rätt att erhålla jemkning i en, medan nöden varade, aftalad bergarelön, vara skyldig att instämma klander inom två månader efter aftalets ingående. Denna bestämmelse skulle enligt Riksdagens åsigt kunna medföra olägenheter vid tillämpningen. Frånsedt det icke alldeles ovanliga fall, att bergningen pågår under längre tid än två månader efter aftalets ingående, då det uppenbarligen vore orimligt att ålägga den, som skall betala bergarelönen, att instämma klander, innan vare sig han eller någon annan kan bedöma, om det aftalade beloppet är skäligt eller ej, eller ens vet, om eller i hvilken mån bergningen kommer att lyckas, — kan det under vissa omständigheter möta svårighet att anträffa bergaren med stämning, såsom när det bergande fartyget var stadt på utrikes resa, hvilken utan uppehåll fortsattes, sedan det bergade förts i säkerhet, och än mer om bergningen verkstälts af utländskt fartyg, som sedermera ej besöker svensk hamn. Riksdagen kan ej heller erkänna, att det föreslagna nya stadgandet är af praktiskt behof påkalladt. Skulle det någon gång särskildt för den, som skall betala, vara af vigt att få frågan om bergarelönens belopp snart afgjord, är hans rätt att sjelf genom stämning framställa sitt yrkande oomtvistlig. Men i regeln är det bergaren, som har intresse af att utan dröjsmål utfå sin skäligen lön; och han lär ej heller dröja att, om ej godvillig betalning genast följer, instämma sin talan derom. Det naturliga är då, att — såsom hittills tillgått — svaranden invändningsvis framställer sitt anspråk på jemkning i det belopp, som vid nödstillfället aftalades.

Endast för ett fall har Riksdagen ansett nödigt begränsa den tid, inom hvilken den bergade eger framkomma med anmärkning emot den aftalade bergarelönens belopp. Om betalning erlägges efter det nöden upphört, ligger deri ett godkännande af det vid nödstillfället slutna aftalet, och bergaren är viss om att få behålla hvad han uppburit; men om bergarelönen ej blott bestämts utan äfven guldits, medan nöden ännu varade, skulle bergaren — enligt nu gällande lag — först efter tio års förlopp vara fri från klander. Då sådant uppenbarligen är obilligt, har Riksdagen för detta fall — helst den bergade i denna händelse ej annorledes än genom att sjelf stämma kan få sin talan pröfvad — ansett nödigt bibehålla stadgandet om viss klandertid, som dock ansetts kunna utsträckas till sex månader.

Med rätta har den i nu gällande lag antagna grundsats, att aftal, som vid olyckstillfället ingås rörande bergarelöns belopp, ej är obetingadt bindande för den, som skall utgifva densamma, i Eders Kongl. Maj:ts förslag fullständigats genom stadgandet om rätt för denne att rygga ett under enahanda omständigheter tillkommet aftal derom, att bergarelönens belopp skall bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt. Men hvad man härigenom åsyftat skulle i många fall göras om intet genom den bestämmelsen, att öfverenskommelsen blifver bindande, om den ej uppsäges inom fjorton dagar efter dess ingående; en dylik uppsägning kan nemligen, äfven om den öfverhufvud alltid vore utförbar, i många fall ej på så kort tid medhinnas, helst om bergningen utförts af en mängd, öfver en hel kuststräcka spridda personer. Af dessa skäl har Riksdagen föredragit att taga steget fullt ut och förklara dylik öfverenskommelse ogiltig — parterna naturligtvis obetaget att genom dess bekräftande, sedan nöden upphört, bereda den gällande kraft.

249 §.

Riksdagen har ansett stadgandet i sjölagen 224 § 1 mom. andra stycket, som uttalar en obestridligen riktig grundsats, hvars uteslutande kunde föranleda missförstånd, böra i förslaget upptagas.

Då, vidkommande andra stycket i förevarande §, det ej kan vara meningen att ovilkorligen fritaga försäkringsgifvaren från skyldighet att ersätta skada genom röta, rost o. d., som härrör af annan orsak än fartygets ålder, har Riksdagen ansett ordet »röta» såsom möjligen missledande och för öfrigt hänförligt endast till träfartyg, böra utgå.

257 §.

Huru vida ett fartyg är »värdt att iståndsättas» eller icke, är en fråga, hvars besvarande i hög grad är beroende af besigtning smännens fria skön

och ofta torde utfalla olika allt efter som den ses från försäkringsgifvarens eller från försäkringstagarens synpunkt. Riksdagen har därför ansett jemväl den fastare regeln i 259 § sjölagen, hvilken föranleder ett mera objektivt bedömande, böra upptagas på det sätt, att försäkringstagaren berättigas abandonera fartyget *ej blott* när detta förklarats icke vara iståndsättligt, *utan äfven* när skadan derå finnes uppgå till trefjedjedelar af försäkringsvärdet.

260 §.

Den vidtagna ändringen är föranledd af Riksdagens beslut rörande 257 §.

261 §.

Eders Kongl. Maj:ts förslag, likasom 263 § sjölagen, medgifver för det fall, 258 § i förslaget omförmåler, en försäkringstagare, som försutit rätten att abandonera det försäkrade föremålet, den mindre förmån att kunna fordra ersättning såsom för totalförlust mot skyldighet att, om föremålet kommer till rätta, på yrkande af försäkringsgifvaren återbära försäkringssumman med ränta. Grunden till denna eftergift är, att utan densamma försäkringstagaren i de flesta fall skulle med abandonrätten förlora *all rätt* till ersättning. Men samma skäl talar för att utsträcka bestämmelsen till det fall, 259 § afser: föremålet är borta, skada derå kan *ej* uppskattas, dess vidare öden förblifva i de flesta fall för försäkringstagaren obekanta och med möjligheten att bevisa annan skada än den, som består i att fartyget är undandraget hans förfogande, är äfven utsigten att någonsin få förlusten ersatt så godt som ingen.

Riksdagen har därför ansett sig böra vidtaga den ändring, att §:ns andra stycke kommer att omfatta äfven de fall, 259 § afser.

264 §.

Om båda parterna uti en försäkringstvist enas om att anse de i 214 § föreskrifna kungörelser eller någon af dem icke erfordras och förklarar sig kunna ty förutan bevaka sin rätt, har Riksdagen trott den med kungörandet förenade kostnad och tidsutdrägt kunna undvikas.

Riksdagen har därför ansett, att i sådant fall kungörelse *ej* bör utfärdas; och har Riksdagen derjemte i 264 § intagit föreskrift, huru i sådant fall den tid, inom hvilken dispachören bör hafva dispachen färdig, skall beräknas.

283 §.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag skall preskriptionstiden för fordran å ersättning för bortkommet eller skadadt gods räknas från det godset lossades. Riksdagen har ansett detta uttryck böra utbytas mot orden »efter slutad lossning», hvilka ord synas bättre uttrycka meningen.

287 §.

Med anledning af den ändring af 39 §, som Riksdagen beslutit, hafva orden »eller underlåter — — 39 § sägs» bort uteslutas.

289 §.

För att bringa § till öfverensstämmelse med 47 § hafva framför orden »i förvar» inskjutits orden »eller passagerare».

290 §.

Då det syntes Riksdagen mindre lämpligt att, såsom här skett, inom en strafflatitud sammanföra uppsåtligt brott och försummelse, har Riksdagen vidtagit sådan förändring, att högsta straff för befälhafvare, som gör sig skyldig till grof försummelse vid fullgörande af honom enligt denna lag åliggande pligt att bevaka annans rätt, varder bestämdt till fängelse i ett år eller samma straffmaximum, som förekommer i 292 §.

294 §.

Om genom uraktlåtenhet, som här belägges med straff, människolif spilles eller annan synnerlig skada vållas, kunna omständigheterna vara sådana, att fängelse är ett alltför ringa straff; och då det synes ovisst, huru vida i dylikt fall högre straff enligt allmän lag kan följa, har Riksdagen infört det tillägg, att, der omständigheterna äro synnerligen försvärande, straffet må kunna stiga till högst två års straffarbete.

302 §.

Här måste skiljas mellan två till karakteren skilda brott; straffet måste blifva olika allt efter som sjömannen handlat allenast af straffvärdt lättsinne eller af argt uppsåt, såsom om han i komplott med befraktare mot bättre vetande framställer sin begäran om besigtning i syfte att för-

dröja fartygets resa och såmedelst förskaffa befraktaren tillfälle att blifva qvitt certepartiet, åtkomma ett deri utfäst vite eller dylikt. I förra fallet synes förseelsen böra kunna försonas med böter eller fängelse i högst två månader. Har deremot sjömannen handlat i afsigt att bereda sig eller annan nytta eller att göra skada, synes gerningen böra beläggas med vida högre straff, och Riksdagen har därför ansett böra stadgas att i sådant fall må till straffarbete i högst två år dömas.

313, 314, 326, 329 och 330 §§.

Enligt sjölagskomiténs förslag skulle klander af dispache anhängiggöras hos rådstufvurätt, förstärkt med tre i handel och sjöfart kunnige män såsom bisittare. Emot rådstufvurätts utslag i dylikt mål skulle talan få genom besvär fullföljas hos Konungen.

Vid komitéförslagets granskning hos högsta domstolen yttrade dess fleste ledamöter, att om än giltighet icke kunde fränkännas de skäl, som anförts för dispachemålens öfverflyttande till domstolarne, denna öfverflyttning dock vore förenad med betänklighet i det afseende, att derigenom antalet mål, som fullföljdes till högsta instansen — hvilket antal redan nu vore så stort, som med en skyndsam handläggning af inkommande mål i denna instans vore förenligt — komme att antagligen icke obetydligt ökas. Vid sådant förhållande ansågs det icke vara lämpligt att väsentligt lätta vilkoren för rätten att i dessa mål söka Konungen. Funnes det af särskilda skäl nödigt att i fråga om dessa mål afvika från den vanliga instansordningen och medgifva omedelbar fullföljd från underrätt till Konungen, borde i allt fall föreskrifterna i 30 kap. rättegångsbalken, så vidt de anginge tvistemål, vinna tillämpning jemväl å dispachemålen.

Med anledning af hvad högsta domstolen sålunda anmärkt, och då det syntes vara förenadt med vissa svårigheter att till rådstufvurätt förlägga fullgörandet af de i 30 kap. rättegångsbalken stadgade s. k. prestanda, har i Eders Kongl. Maj:ts förslag stadgats, att klagan öfver dispachörs utlåtande skulle anhängiggöras i hofrätt; vid hvilket förhållande komiténs förslag att för dispachemålens behandling förstärka domstolen med ett särskildt sakkunnigt element fått förfalla.

Efter sorgfällig pröfning af detta viktiga ämne har Riksdagen funnit sig icke kunna biträda Eders Kongl. Maj:ts förslag i denna del. Den tidsutdrägt, som med anledning af målens stora antal för närvarande vidlåder rättegången i hofrätten, åtminstone i kongl. svea hofrätt, skulle på ett högst betänkligt sätt fördröja afgörandet af dispachemålen, i hvilka likväl, såsom komitén framhållit, skyndsamhet är i så hög grad af nöden. Lika med Eders Kongl. Maj:t finner Riksdagen det icke kunna ifrågasättas att gifva särskilde

sakkunnige ledamöter säte och stämma i hofrätten vid handläggning af dispachemål. Men sedan mera än 140 år tillbaka har, på sätt komiténs redogörelse gifver vid handen, den praktiska sakkunskapens medverkan tagits i anspråk vid dessa måls bedömande. Att nu ersätta nämnden med en domstol, bestående endast af juridiskt bildade ledamöter, och sålunda frångå en häfdvunnen grundsats inom detta rättsområde, synes Riksdagen betänkligt. Visserligen kan, såsom statsrådet och chefen för justitiedepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet erinrat, hofrätten i händelse af behof inhemta sakkunnige mäns utlåtande. Men ett dylikt utlåtande kan aldrig fullt ersätta ett under domareansvar afgifvet votum; och för det afsedda ändamålet är det enligt Riksdagens tanke af högsta vigt, att de sakkunnige få tillfälle att omedelbart deltaga i målets utredning vid rätten.

Af dessa skäl har Riksdagen ansett den i Eders Kongl. Maj:ts proposition valda utväg för beredande af judiciel behandling åt dessa mål icke kunna godkännas. Å andra sidan har Riksdagen icke kunnat annat än till fulla vitsorda giltigheten af de skäl, som föranledt förslaget att ur vår rättegångsordning borttaga nu gällande egendomliga ordning för dessa måls behandling.

Den betänklighet, högsta domstolen uttalat mot den af komitén föreslagna anordning, grundade sig, såsom ofvan anförts, på farhågan för en allt för stark tillströmning af mål till högsta domstolen, derest dispachemålen finge fullföljas hos Konungen utan fullgörande af de för tvistemål i allmänhet stadgade vilkor. Riksdagen vill icke i någon mån söka jäfva den principiella betänklighet, som sålunda uttalats. Utan tvifvel är det af högsta vigt att icke genom undantagsbestämmelser föranleda en sådan ökning af de till högsta instansen fullföljda saker, att derigenom målen afgörande i denna instans, hvilken redan nu är i synnerlig grad betungad, skulle oskäligt fördröjas. Riksdagen har därför låtit sig angeläget vara att söka vinna en säker utgångspunkt för bedömande af frågan, hvilken tillökning i högsta domstolens arbetsbörda kan beräknas uppkomma derigenom, att ifrågavarande mål finge dit fullföljas. För sådant ändamål hafva från rådstufvurätterna i Stockholm, Göteborg och Hernösand — de enda, hos hvilka dispachemål kunna förekomma — infordrats och erhållits uppgifter å antalet af de vid nämnda domstolar under tioårsperioden 1881—1890 anhängiggjorda mål angående klander af dispache. Af dessa uppgifter framgår, att antalet utgjort:

hos Stockholms rådstufvurätt.....	26
» rådstufvurätten i Göteborg.....	8
» » i Hernösand.....	3

eller under 10 år tillhopa 37 mål,

motsvarande 3,7 mål om året. Högsta antalet förekom år 1886, då 7 mål anhängiggjordes; minsta antalet 1881 och 1888, då hvarterdera året allenast 1 dispache öfverklagades. Om än det må antagas, att, i händelse rättskipningen i dessa mål varder på ett mera tillfredsställande sätt ordnad, klander af dispache kommer att ega rum i något större utsträckning än nu, bör å andra sidan icke förbises, att utan tvifvel i många fall talan mot rådstufvurättens utslag icke kommer att vidare fullföljas. Och det torde i följd deraf skäligen kunna förutsättas, att antalet dispachemål, som hos Konungen fullföljas, icke väsentligt kommer att öfverstiga antalet af de nu vid rådstufvurätt anhängiggjorda. Riksdagen vågar därför antaga, att det af komitén föreslagna besväröfvarande i dispachemål icke skulle förorsaka någon afsevärd ökning af högsta domstolens göromål. För öfrigt synes det kunna med hänsyn till de betydliga belopp och de viktiga intressen, hvarom i dessa mål vanligen är fråga, kunna dragas i tvifvel, huruvida nödvändigheten för klaganden att nedsätta revisionsskilling och fullgöra prestanda skulle i nämnvärd mån verka återhållande.

Vid öfvervägande häraf och då sjelfva grundtanken — att göra rådstufvurätt, förstärkt med sakkunnige ledamöter, till första domstol i dispachemål — icke rönt någon gensaga vare sig hos högsta domstolen eller hos Eders Kongl. Maj:t, och då högsta domstolen ej heller afstyrkt komiténs förslag derom, att talan mot rådstufvurättens utslag borde få fullföljas omedelbart hos Konungen, har Riksdagen ansett sig böra återupptaga komiténs förslag. Enligt Riksdagens tanke har den för dispachemålen sålunda afsedda undantagsställning i fråga om instansordningen giltig grund i den särskilda anordning, som här likasom i skiftesmål eger rum, med föregående utredning och pröfning af sakkunnig person, hvilkens handläggning af målet väl kan anses ersätta en domstolsinstans. Någon utsträckning af sålunda antagna grundsats till andra mål kan därför enligt Riksdagens mening icke skäligen ifrågasättas.

I fråga om detaljerna hänvisar Riksdagen till komiténs motivering och inskränker sig här till att i korthet angifva de punkter, der Riksdagens beslut afviker från komiténs förslag, samt skälen för dessa afvikelser.

I affattning af 314 § 2 mom., som motsvarar 316 § i komiténs förslag, har gjorts sådan jemkning, att det tydligen framgår, att val af sakkunnige ledamöter skall förrättas endast i de städer, der dispachör finnes. — Då enligt 7 § i kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad stadsfullmäktige skola finnas i de tre städer, vid hvilkas rådstufvurätter dispachemål enligt 326 § kunna förekomma, och då dispachör ej torde komma att tillsättas i stad med mindre än 3,000 invånare, har Riksdagen ansett föreskriften om valets förrättande af allmän rådstuga i stad, der stadsfullmäktige ej finnas, kunna utgå. — I momentets andra stycke har, med anledning af

en inom högsta domstolen gjord erinran, angifvits den grund, rätten har att följa vid bedömande af frågan, om ersättning skall gäldas af endera parten eller af parterna gemensamt.

I 329 § hafva sammanförts stadgandena i komitéförslaget 323 och 324 §§; dock har Riksdagen, i öfverensstämmelse med en af högsta domstolen framställd anmärkning, uteslutit bestämmelserna i 323 § 2 st. i komiténs förslag om rätt för part, som å inställelsedagen uteblifvit, att, der han visar laga förfall, få ny tid sig förelagd; hvaremot Riksdagen i 329 § 3 mom. tillagt ett inom högsta domstolen föreslaget stadgande om skyldighet för rådstufvurätten att meddela fullständig besvärshänvisning.

För att förebygga den missuppfattning, att, om käranden försummat att vid sin inlaga foga den klandrade utredningen och de handlingar han åberopat, dispachen skulle vara att anse såsom icke öfverklagad i behörig ordning och förty lagakraftvunnen, har Riksdagen vidtagit en ändring i ordställningen.

Enligt komiténs, härutinnan med 305 § sjölagen öfverensstämmande förslag skulle det tillhöra rättens ordförande att bestämma dels den tid, inom hvilken svaranden har att ingifva sitt svar, dels ock tid, inom hvilken part, som vill blifva muntligen hörd eller få vittnen i saken afhörda, har att sådant anmäla. Det har synts Riksdagen leda till förenkling af förfarandet och sannolikt äfven till någon tidsbesparing att i stället i lagen utsätta bestämd, från inställelsedagen räknad tid ej mindre för svaromåls afgifvande än äfven för framställande af begäran om muntligt förhör. Deremot har det icke ansetts nödigt eller ens lämpligt att i fråga om tid för begärande af vittnesförhör här meddela någon från den allmänna rättegångsordningen afvikande föreskrift.

Varder muntligt förhör begärdt, kommer målet derefter att behandlas i samma ordning som andra civila mål, och i fråga om tiden för utslagets afsägende gäller då kongl. förordningen den 30 oktober 1866; men för den händelse förhör ej begäres, tarivas föreskrift, huru dagen för utslagets afkunnande skall parterne tillkännagifvas. Riksdagen har i sådant afseende föreskrifvit, att, så snart det är afgjort, att förhör ej ifrågakommer, rätten ofördröjligen skall genom anslag å dess dörr tillkännagifva dag för utslags meddelande.

I *öfvergångsstadgandet* har Riksdagen infört ett tillägg rörande tiden för de val, som enligt 314 § skola för nästkommande år förrättas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har Riksdagen, som funnit Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition, såvidt angår förslag till ny sjölag, icke kunna i oförändradt skick bifallas, för sin del antagit

Sjölag af den lydelse, bilagan A utvisar,

samt utan ändring bifallit propositionen i öfrigt och sålunda antagit Eders Kongl. Maj:ts förslag till

dels *Lag, innefattande vissa bestämmelser angående sjöfynd;*

dels *Lag angående ändring af 2, 5 och 7 §§ 17 kap. handelsbalken;*

dels *Lag angående ändring af 71, 73, 89, 90, 117, 118 och 119 §§ ut-sökningslagen; och*

dels *Lag angående ändring af 13, 51, 54 och 90 §§ konkurslagen.*

Vid behandlingen af Eders Kongl. Maj:ts förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser angående sjöfynd har Riksdagens uppmärksamhet fästats derå, att den nuvarande lagstiftningen i detta ämne vore så till vida ofullständig, att föreskrift saknades derom, att anteckning skall hos tullkammaren ske om märken och andra kännetecken, hvarigenom godset må kunna identifieras, så ock derom, att de kungörelser, hvilka om bergningen utfärdas, skola innehålla uppgift å dessa märken eller andra kännetecken. Saknaden af dylika uppgifter gör det uppenbarligen svårt om ej omöjligt för godsets egare att göra sin rätt gällande, helst om godset, till följd deraf, att det ej kunnat vårdas utan fara för försämring, blifvit försäldt. Men då den anmärkta ofullständigheten i gällande föreskrifter synts kunna och böra i administrativ väg afhjelpas, får Riksdagen anhålla, det tacktes Eders Kongl. Maj:t tillse, att föreskrift utfärdas ej mindre derom, att när sjöfynd hos vederbörande tjänsteman angifves, anteckning skall af denne göras om märken och andra kännetecken, hvarigenom godset må kunna af egaren igenkännas, än äfven derom, att uppgift å dylika märken eller kännetecken skall intagas i den kungörelse, som utfärdas om bergningen.

Stockholm den 11 maj 1891.

Med undersätlig vördnad.

Bil. A.**Sjölag.**

Med upphäfvande af Sjölagen den 23 februari 1864 tillika med alla de särskilda stadganden, hvilka utgöra förklaring eller ändring af hvad nämnda lag innehåller eller tillägg deri, förordnas som följer:

Första kapitlet.**Om fartyg.**

1 §.

Fartyg skall anses såsom svenskt, när det antingen till minst två tredjedelar eges af svenske undersåtar eller af svenske och norske undersåtar i förening, eller ock tillhör ett aktiebolag, hvars styrelse har sitt säte här i riket och består af aktieegare, de der äro svenske undersåtar. Hufvudredare skall alltid vara svensk undersåte och bosatt här i riket.

2 §.

Öfver alla svenska fartyg, hvilka äro afsedda att nyttjas till handels-sjöfart eller resandes forskaffande och ega en drägtighet af tjugu register-ton eller derutöfver, skall föras register, innehållande för hvarje sådant fartyg de uppgifter, som pröfvas nödiga för fartygets säkra urskiljande, så ock tillförlitlig upplysning angående eganderätten till fartyget; skolande, sedan fartyg i registret antecknats, derom utfärdas bevis, som bör åtfölja fartyget.

Huru fartygsregister skall vara inrättadt och registrering ske, derom gälle hvad af Konungen förordnas.

3 §.

Har den, för hvars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande gifvit varfsegaren eller byggmästaren förskott af penningar eller byggnadsämnen, ege han, när afhandling derom upprättats, att densamma inteckna hos Magistraten i den stad, der byggnaden verkställas, eller, om byggnadsorten är belägen å landet, i närmaste stad.

4 §.

Fartygs egare åligge att bestämma den ort inom riket, hvilken skall vara fartygets hemort, samt att derom göra anmälan, om fartyget är sådant, som jemlikt 2 § skall införas i fartygsregistret, hos den myndighet, hvilken förer registret, men eljest hos Magistraten i den stad, som bestämts till hemort, eller, om hemorten är belägen å landet, hos kronofogden i orten. Angående hemorten skall för fartyg, hvilket bör införas i fartygsregistret, anteckning ske å det i 2 § omförmälda bevis, men eljest utfärdas särskildt bevis af den myndighet, hos hvilken anmälan skett.

Har fartygs egare underlåtit att göra sådan anmälan, som nu är sagd, skall hans hemvist anses vara fartygets hemort.

5 §.

Ej må andel i fartyg utan samtliga delegares medgifvande öfverlätas till någon, som icke är svensk undersåte, derest till följd af sådan öfverlåtelse fartyget skulle upphöra att vara svenskt; sker det, vare öfverlåtelsen ogild, äfven om andelen blifvit såld efter utmätning eller under konkurs.

Får utländsk man genom arf, testamente eller gifte lott i svenskt fartyg, eller varder svensk eller norsk delegare i sådant fartyg främmande magts undersåte, och skulle till följd af fånget eller den timade förändringen fartyget upphöra att vara svenskt, åligge sådan delegare att till svensk eller norsk undersåte öfverlåta så stor del i fartyget, att dess egenskap af svenskt må kunna bevaras. Har icke inom tre månader efter det fånget skedde eller förändringen timade sådan öfverlåtelse egt rum så ock blifvit, der fartyget är registrerad, hos vederbörande myndighet anmäld, men eljest öfrige delegare kungjord; ege en hvar af samme delegare låta genom utmätningsmannen i fartygets hemort i den ordning, som för försäljning af utmätt fartyg är föreskrifven, för egarens räkning försälja den lott i fartyget, som, på sätt ofvan är nämndt, kommit i utländsk mans ego.

6 §.

Fartyg, som lidit skada, skall anses icke vara iståndsättligt ej allenast när iståndsättning är omöjlig eller, der iståndsättningen måste ega rum å annan ort, fartyget icke kan föras dit, utan jemväl i det fall, att fartyget icke är värdt att iståndsättas. Uppstår fråga, huru vida fartyg efter timad skada bör anses vara iståndsättligt eller icke, skall yttrande derom afgifvas af besigtningmän, utsedde på sätt 41 § bestämmer.

Andra kapitlet.**Om redande i fartyg.**

7 §.

Redare svare, der ej i denna lag annorlunda stadgas, personligen, det är med allt sitt gods, för de förpligtelser, han sjelf eller genom annan ikläder sig med afseende å fartyget.

För fordringar, hvilka grunda sig på uteblifvet, ofullständigt eller felaktigt fullgörande af förbindelser, som redaren sjelf eller annan på grund af redarens fullmakt ingått men hvilkas fullgörande ålegat befälhafvaren i denna hans egenskap, så ock för de förbindelser, fartygets befälhafvare i denna sin egenskap, men icke på grund af redarens särskilda fullmakt, ingått, häfte redaren allenast med fartyg och frakt; dock svare redaren personligen för besättningens fordringar på grund af hyres- och tjänstefaktal, som befälhafvaren slutit.

8 §.

För skada, som af befälhafvare eller någon af besättningen genom fel eller försummelse i tjensten åstadkommes, häfte redaren med fartyg och frakt; åstadkommes skadan af någon, som, utan att tillhöra besättningen, på grund af redares eller befälhafvares uppdrag förrättar skeppstjenst eller utför arbete om bord, vare lag samma.

Hvad redare sålunda nödgas utgifva ege han söka åter af den, som vållat skadan.

9 §.

Äro flere redare i ett fartyg, svare en hvar allenast i förhållande till sin lott i fartyget för sådana rederiets förbindelser, för hvilka redare svarar personligen.

10 §.

För rederi skall utses en hufvudredare.

I sak, som angår rederiet, må hufvudredaren sökas. Är hufvudredare ej vald, ege den, som vill söka rederiet, instämma hvilken han vill af redarne att för rederiet svara.

11 §.

I förhållande till tredje man ege hufvudredaren i kraft af sitt uppdrag sluta alla afhandlingar och ingå alla förbindelser, hvilka rederirörelsen vanligen medför; han ege sålunda antaga och afsätta befälhafvare samt meddela honom föreskrifter, uppbära medel, som för rederiets räkning in-flyta, äfvensom företråda rederiet inför rätta. Utan särskildt bemyndigande ege hufvudredaren icke upplåna penningar i rederiets namn eller sälja eller förpanta fartyget eller derå taga försäkring.

Har rederiet genom särskild föreskrift inskränkt den befogenhet, hvilken sålunda tillkommer hufvudredaren, vare rederiet ej berättigadt att åberopa sådan inskränkning mot tredje man i annat fall, än då denne ej varit i god tro.

12 §.

Beslut i rederiets angelägenheter må ej af redarne fattas utan vid allmänt sammanträde, dertill kallelse blifvit i tidning inom orten minst åtta dagar förut kungjord eller annorledes delgifvits samtliga redarne. Uteblifver redare från sammanträde, nöje han sig åt de närvarandes beslut.

Vid omröstning beräknas hvarje redares röstetal efter den andel, han eger i fartyget, och gälle såsom beslut hvad de säga, hvilkas andelar till-sammanstagna äro de största. Hafva vid val af hufvudredare två eller flere erhållit röster för lika andelar hvardera, skilje lotten dem emellan, men eljest gälle vid lika röstetal den mening, hufvudredaren omfattar. Beslut, som strider mot gällande rederiaftal eller angår ämne, hvilket faller utom rederiets ändamål, vare ej gällande utan att det af samtliga redarne biträdes.

Vid sammanträde skall föras protokoll, hvilket derefter hos hufvudredaren förvaras. Af protokollet ege en hvar redare rätt att taga afskrift.

13 §.

Der ej tvingande omständigheter hindra, åligge hufvudredaren att till öfverläggning sammankalla medredarne eller annorledes inhemta deras föreskrift, när viktiga angelägenheter förekomna, såsom när fråga uppstår om väsentlig förändring med afseende å den fart, hvori fartyget användes, eller betydligare reparation å fartyget.

14 §.

Hufvudredaren kan när som helst skiljas från sin befattning genom beslut af redarne i den ordning, 12 § bestämmer; eger han sjelf hälften i fartyget eller derutöfver, må domstol på medredares käromål skilja honom från befattningen, om giltiga skäl dertill äro.

15 §.

Hufvudredaren skall föra särskild räkenskap öfver förvaltningen af rederiets angelägenheter och för denna afgifva redovisning inför rederiet. Der ej af rederiet annorlunda beslutes, skall redovisning afgifvas för kalenderår, inom en månad efter dess utgång.

16 §.

Redovisning skall afgifvas å sammanträde, dertill redarne kallats på sätt 12 § bestämmer, och skola vid sammanträdet räkenskaperna till granskning framläggas.

Vill redare klandra redovisning, göra det genom stämning inom sex månader efter det redovisningen afgafs; försittes den tid, hafve redare sin rätt till klander förlorat.

17 §.

Till bestridande af de utgifter, som af rederirörelsen påkallas, åligge en hvar redare att i mån af behof bidraga i förhållande till sin andel i fartyget. Försummar redare att vid anfordran erlægga beslutet bidrag och varder detta af hufvudredaren eller annan redare förskjutet, vare den försumlige skyldig att å förskjutna beloppet erlægga ränta efter åtta procent om året, tills betalning sker, äfvensom ersätta kostnaden för den försäkring, som förskottsgifvaren må hafva tagit till sin säkerhet. Borgenären njute för sin fordran panträtt i den försumliges andel i fartyget och förmansrätt till betalning efter hvad i 17 kap. Handelsbalken sägs; ege ock,

i afräkning å sin fordran, i den försumliges ställe uppbära den utdelning, som på dennes andel belöper.

Den här stadgade panträtt och förmånsrätt upphör, derest icke genom stämning betalning sökes inom ett år efter det fordringen uppkom.

18 §.

Beslutes ny resa eller reparation af fartyget efter slutad resa, ege redare, som ej deltagit i beslutet, utan lösen afstå sin lott i fartyget till öfrige redare och dermed blifva befriad från gäldande af tillskott för beslutets verkställande. Den, som vill sålunda afstå sin lott i fartyget, göre derom skriftlig anmälan hos hufvudredaren inom tre dagar efter det beslutet fattades eller, om han då icke var tillstädes, efter det han erhöll del af beslutet. Den afträdde lotten skall fördelas mellan öfrige redare efter förhållandet mellan deras andelar i fartyget.

Är å den afträdde lotten tagen försäkring, gällande för tiden efter dess afträdande, vare öfrige redare förbundne att mot försäkringens öfvertagande, en för alla och alla för en, gälda motsvarande andel af premien.

19 §.

Vinst och förlust, som af rederirörelsen uppkommer, skall fördelas å redarne i förhållande till en hvars andel i fartyget.

Finnes enligt afgifven redovisning öfverskott, skall detta till redarne utdelas i den mån, sådant kan ske utan hinder för nödiga utgifters bestridande.

20 §.

Ej må rederi brytas derföre att lott i fartyget genom arf, köp eller annorledes öfvergår till annan man, eller att redare förklaras omyndig eller försättes i konkurs.

Varder fartygslott af egaren såld till annan än medredare, vare öfrige delegare, en eller flere, så framt icke försäljningen skett å offentlig auktion, berättigade att mot de vid försäljningen betingade vilkor, sedan desamma, der medredaren det äskar, blifvit af säljaren och köparen inför domstol med ed fästa, af köparen till sig lösa fartygslotten; åliggande det den eller dem, som lösa vilja, att inom fjorton dagar efter erhållen kunskap om försäljningen gifva det köparen tillkänna vid lösningsrättens förlust. Äro de, som lösa vilja, flere, ege dertill rätt i förhållande till den andel, hvardera i fartyget eger.

21 §.

Öfverlåter redare sin lott i fartyget till annan man, inträder nye egaren strax i en redares alla rättigheter och förpligtelser mot medredarne. Hvad rederiet, förrän öfverlåtelsen skedde, lagligen gjort och beslutit vare jemväl mot nye egaren gällande; häftar öfverlåtaren för oguldet tillskott till rederirörelsen, ege medredare jemväl mot nye egaren rätt att afräkna sådan fordran å den utdelning, som belöper å den öfverlåtna lotten i fartyget. I förhållande till tredje man svare nye egaren såsom redare för de förbindelser, rederiet ingår efter det öfverlåtelsen skett.

Det åligge öfverlåtaren att hos hufvudredaren eller hos samtliga medredarne göra anmälan om öfverlåtelsen och tillika styrka, att denna blifvit af nye egaren godkänd; innan sådan anmälan skett, ege öfverlåtaren icke mot medredarne åberopa den skedda öfverlåtelsen till sitt fredande från ansvarighet. Mot tredje man må öfverlåtelsen icke åberopas i annat fall, än då denne icke varit i god tro.

År fartyget infördt i fartygsregistret, skall, efter det anmälan om öfverlåtelsen skett hos den myndighet, hvilken förer registret, samma myndighet ofördröjligen låta i allmänna tidningarne kungöra öfverlåtelsen. Sedan sådant kungörande skett, skall öfverlåtelsen anses hafva kommit till tredje mans kännedom, der ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap derom.

22 §.

De redare, hvilka tillsammans ega mer än hälften i fartyget, må besluta, att fartyget skall försäljas och rederiet förty upplösas.

Der någon redare det yrkar, skall rederiet upplösas:

1. om fartyget till följd af förändring i de förhållanden, 1 § omförmäler, utan redarens åtgärd eller samtycke upphört att vara svenskt och på grund deraf blifvit affördt ur fartygsregistret;
2. om hufvudredaren blifvit genom domstols beslut skild från befattningen, såsom i 14 § sägs; eller
3. om redaren kan visa, att rederiet förvaltas på sådant sätt, att hans rätt derigenom kränkes.

23 §.

Vid rederis upplösning skall fartygets försäljning ske å offentlig auktion. Kunna ej redarne enas om orten, der auktionen skall ega rum, eller om vilkoren för försäljningen, skall tvisten afgöras af skiljemän.

Tredje kapitlet.**Om fartygs befälhafvare.**

24 §.

Redare, som har större del i fartyget än hälften, ege rätt att öfvertaga fartygets förande, om han dertill är behörig; kan ej öfverenskommelse träffas om lönevilkoren, skola dessa bestämmas af skiljemän.

25 §.

Befälhafvaren ege antaga och afskeda besättningen. Han må icke i tjänst antaga någon för tid, under hvilken denne, befälhafvaren veterligen, är förbunden att tjena å annat fartyg.

26 §.

Befälhafvaren skall, innan resa anträdes, tillse, att fartyget är i sjövärdigt skick för resan, behörigen utrustadt och bemannadt så ock tillräckligen försedt med proviant, vatten, läkemedel samt, der fartyget är ångfartyg, med kol och öfriga för maskinens drift nödiga ämnen, äfvensom att nödiga signalapparater, bergningsredskap, sjökort och nautiska instrument finnas om bord. Honom åligge ock tillse, att ej större last intages, än fartyget kan beqvämligen bära och rymma, att gods, som inlastas, behörigen stufvas, att fartyget är försedt med allt hvad till lastens betryggande erfordras, såsom garnering, stöttor, underlag och skott, samt att skeppsluckorna behörigen tillslutas och skalkas. Kan däckslast lämpligen föras, bör den vara försedd med stöttor och så anbragt, att den icke väsentligen försvårar fartygets manövrering. Går fartyget i barlast, har befälhafvaren att tillse, det barlasten är lämplig och tillräcklig samt så anbragt, att den icke må förskjuta sig under resan.

27 §.

Befälhafvaren skall hafva om bord å fartyget alla nödiga skeppshandlingar äfvensom ett exemplar af denna lag och af den för besättningar å svenska handelsfartyg fastställda spisordning.

28 §.

Utan redarens samtycke må befälhafvaren icke i kajutan eller i andra rum, hvilka icke äro afsedda för last, medtaga handelsvaror för egen eller annans räkning; sker det, skall befälhafvaren erlägga frakt för godset samt, efter pröfning af skiljemän, ersätta den skada och förlust, som må hafva tillskyndats redaren.

29 §.

Befälhafvaren må icke lemna fartyget utan att gifva styrmannen eller, om denne icke är tillstädes, annan af besättningen nödig underrättelse och föreskrift. När fartyget icke ligger förtöjdt i hamn eller eljest å säker ankarplats, må befälhafvaren icke, utan att sådant är nödvändigt, lemna fartyget, äfven om lots är om bord; är fara för hand, må han icke vara borta från fartyget.

30 §.

Nödgas befälhafvaren af sjukdom eller annan tvingande anledning att under resa lemna tjensten, bör redaren derom ofördröjligen underrättas. Kan icke redarens föreskrift utan olägenhet afvaktas, åligge befälhafvaren att, å utrikes ort så vida ske kan efter rådplägning med svensk konsul, uppdraga åt styrmannen eller annan skicklig och pålitlig man att tills vidare föra fartyget. Öfvergifver befälhafvaren fartyget eller kan han icke, när han måste lemna befälet, vidtaga anordning för resans fortsättande, ege å utrikes ort konsul förordna befälhafvare.

31 §.

Befälhafvaren skall tillse, att lastning och lossning behörigen fortskyndas och att fartygets afresa, sedan last intagits eller lossats, icke fördröjes. Under resa må han icke utan nödtvång afvika från vanlig väg eller göra uppehåll, der det icke sker för att bispringa menniskor, som äro stadda i sjönöd; allenast för bergande af annat fartyg eller af gods må uppehåll icke göras, der icke bergningen kan utföras utan äfventyr för fartyget och utan märkligt men för redare eller annan, hvars rätt och bästa det tillhör befälhafvaren att bevaka.

32 §.

Befälhafvaren skall under resa göra hvad i hans magt står för att hålla fartyget i sjövärdigt skick. Har fartyget grundstött eller har eljest någon händelse inträffat, hvaraf skada kan antagas hafva uppstått, åligge

befälhafvaren att, så snart fartyget anländt till ort, der undersökning kan ega rum, derom foga anstalt.

33 §.

Befälhafvaren åligger att göra sig underrättad om de, skeppsfarten rörande, påbud och föreskrifter, som äro gällande å de orter, hvilka han under resan skall anlöpa. I händelse af krig eller blockad bör han söka upplysning om hvad han till fartygets och lastens säkerhet har att iakttaga.

34 §.

Befälhafvaren vare pliktig att till sådant antal och mot den betalning, som af Konungen fastställles, till bestämmelseorten eller annan hamn, som fartyget under resan skall anlöpa, medtaga svenskt sjöfolk, hvars hemsändande det åligger konsulerna att besörja. Samma förbindelse ege ock rum i afseende å norskt sjöfolk, så länge motsvarande bestämmelse är gällande i Norge.

Sjöfolk, som sålunda hemsändes, vare pliktigt att i afseende å ordning och skick om bord iakttaga allt hvad besättningen åligger samt att, der det finnes nödvändigt, biträda vid skeppsarbetet.

35 §.

Å alla segelfartyg, hvilka ega en drägtighet af femtio ton eller derutöfver, så ock å alla ångfartyg skall, när de afgå till andra orter utom riket, än de vid Östersjön belägna samt orter i Danmark och Norge på denna sidan om Skagens fyr och Lindesnäs, föras skeppsdagbok; å ångfartyg skall dessutom, såsom bihang till skeppsdagboken, föras särskild maskindagbok.

Dagboken, hvilken upprättas efter ett af Konungen fastställt formulär, tillhandahålles af sjömanshuset i afgångsorten.

36 §.

Skeppsdagboken föres af befälhafvaren eller, under hans tillsyn och ansvar, af styrmannen; maskindagboken föres, likaledes under befälhafvarens tillsyn och ansvar, af maskinisten. Anteckningarne i dagboken skola göras efter tidsföljden, i hamn för hvarje dygn och till sjös för hvarje vakt; hvad under en vakt förekommer må tills vidare upptecknas å en kladd, men det antecknade skall före dygnets utgång införas i dagboken.

Dagboken skall föras med ordning och tydlighet; hvad deri blifvit infördt må icke utplånas, öfverstrykas eller på annat sätt göras oläsligt,

utan bör, i händelse origtig anteckning skett, rättelse införas å vederbör-
ligt ställe i dagboken.

37 §.

I skeppsdagboken böra noggranna uppgifter införas om allt, som under resan förefaller och hvarom kännedom kan vara till nytta för redare, lastegare, försäkringsgifvare eller annan, hvars rätt kan vara beroende af resans utgång. Deri bör sålunda antecknas:

1. när besättningen inträder i tjänst och derifrån afgår; när proviant och vatten tagas om bord; när lastning eller lossning börjar och slutar, eller arbetet afbrytes, samt huru mycket för hvarje dag inlastas eller lossas; när barlast intages, dennas beskaffenhet och ungefärliga vikt samt huru den är anbragt; om och i hvilken utsträckning främmande arbetsbiträde användes; fartygets djupgående för och akter då det lemnar hamn, så ock i allmänhet det skick, hvori fartyget och dess redskap befinnas, samt lastens beskaffenhet och tillstånd äfvensom, när däckslast intages, dennas mängd och höjd; kompassernas justering och dervid befunna deviation; när fartyget afgår från och ankommer till eller förflyttas inom hamn; vind och väderlek, barometerstånd, ström, kurs, fart, segelföring och tillryggalagd väglängd; lyktföring, lodningar, pejlingar och observationer samt de för hvarje dygn gjorda ortbestämningar; när och hvar lots tages om bord och lemnar fartyget; huru ofta pumpning eger rum, huru länge hvarje gång dermed fortsättes och hvilken arbetsstyrka dervid användes samt hvilken vattenhöjd iakttages vid pumparne;

2. när skeppsråd hålles, de dervid yttrade meningar och de beslut, befälhafvaren fattar; börande de, hvilka med befälhafvaren deltagit i skeppsrådet, med sin underskrift bestyrka anteckningens rigtighet;

3. när någon af besättningen insjuknar, dör eller rynmer; när och af hvilken anledning befälhafvaren finner nödvändigt att nedsätta besättningens kost, som i 45 § sägs; när någon begår brott eller gör sig skyldig till fel eller försummelse i tjänsten, samt hvad vid förhör, som med anledning deraf hålles, förekommer;

4. när ofall träffar fartyg eller last, under angifvande tillika af anledningen till olyckan, dermed sammanhängande omständigheter samt den åtgärd, som vidtages.

I maskindagboken skall uppgifvas förrådet af kol och öfriga för maskinens drift nödiga ämnen vid fartygets afgang från hamn, kolförbrukningen för hvarje dygn samt i öfrigt allt, som rör maskinens gång och skötsel.

38 §.

Varder dagbok under resa fullskrifven eller af annan anledning icke användbar, åligge befälhafvaren att, om fartyget befinner sig i svensk hamn, annåla sig hos ombudsmannen vid dervarande eller närmaste sjömanshus till erhållande af ny dagbok; är fartyget å utrikes ort, skall befälhafvaren i öfverensstämmelse med det fastställda formuläret upprätta ny dagbok och vid fartygets ankomst till hamn, der svensk konsul finnes, för denne förete dagboken, hvilken skall af konsuln genomdragas och förses med embetssigill jemte intyg om sidornas antal. När ny dagbok sålunda utfärdas eller för konsul uppvisas, skall befälhafvaren tillika förete den förra dagboken; och meddele vederbörande sjömanshusombudsman eller konsul, omedelbart efter den deri sist införda uppgift, intyg derom att dagboken blifvit uppvisad och att ny sådan blifvit för fartyget utfärdad. Kan befälhafvaren icke förete den förra dagboken, skall anledningen uppgifvas och anteckning derom ske i den nya dagboken.

39 §.

Ej må någon, hvars rätt är deraf beroende, förvägras att om dagboks innehåll undfå nödig kännedom och att deraf taga skriftligt utdrag. Dagbok skall af redaren förvaras minst två år efter dess afslutning och, i händelse med anledning af deri antecknad resa tvist inom nämnda tid anhängiggjorts, till dess den tvist blifvit genom laga kraft egande dom afgjord.

40 §.

Inträffar å lastnings- eller lossningsort eller under resa någon händelse, som vållar skada å fartyg eller last eller som skäligen kan antagas hafva sådan skada till följd, eller har genom olyckshändelse någon om bord ljugit döden, eller har till följd af sammanstötning med annat fartyg å detta tinat sådan skada eller olycka, som nyss är sagd, skall befälhafvaren afgifva sjöförklaring angående händelsen.

Inom riket afgifves förklaringen inför Rådstufvurätt i stapelstad; och åligge det befälhafvaren att, om olyckan inträffade eller skadan upptäcktes medan fartyget låg i hamn, der sjöförklaring kunde ega rum, inom utgången af tredje dagen derefter, den dagen oräknad, då olyckan inträffade eller skadan upptäcktes, men eljest så snart ske kan, hos Rättens ordförande annåla sig till förklarings afgifvande. Sådan annålan skall göras skriftligen och vara åtföljd af ej mindre en fullständig afskrift af allt hvad angående händelsen antecknats i dagboken eller, der dagbok icke förts å

fartyget eller den gått förlorad, en skriftlig framställning af den timade olyckan, än äfven uppgift å hela besättningen och de personer, hvilka antagas kunna lemna upplysning i saken, samt, så vidt ske kan, å de personer, hvilka saken kan angå, eller deras ombud.

Å utrikes ort skall befälhafvaren, så snart ske kan, afgifva förklaringen inför den myndighet, som derstädes är behörig att upptaga sådan förklaring, eller ock inför svensk konsul; äliggande det befälhafvaren att för svenske konsuln å den ort, der förklaringen afgifves, eller, om der icke finnes sådan tjensteman, för den svenske konsul, som under resan först anträffas, uppvisa dagboken och taga konsulns intyg om uppvisandet.

41 §.

Har fartyget genom inträffad olyckshändelse under resa lidit skada, som föranleder betydligare reparation eller längre uppehåll, äligge befälhafvaren att anordna besigtning af fartyget. Besigtningmännen skola ej mindre uppskatta den genom olyckshändelsen uppkomna skada och värdet af fartyget i skadadt skick, än äfven afgifva yttrande angående de åtgärder, som för skadans botande böra vidtagas, samt beräkna därför nödig kostnad. Verkställes reparation, bör, sedan denna afslutats, genom ny besigtning utrönas, huru vida fartyget är i det skick, att den tilltänkta resan kan företagas.

Har lasten under resa lidit betydligare skada genom sjöolycka, hårdt väder eller dylikt, eller förekommer anledning att lasten är i sådant tillstånd, att särskild åtgärd för dess bevarande erfordras, eller är på grund af skada å fartyget lossning nödvändig, skall befälhafvaren anordna besigtning af lasten. Finnes lasten vara skadad, skola besigtningmännen utlåta sig angående den orsak, som kan antagas hafva vållat skadan, samt föreslå de åtgärder, som böra vidtagas.

Besigtningmän förordnas af Magistrat eller, der fartyget finnes utom stads område, af Magistraten i närmaste stad eller af kronofogden i orten. Utom riket skall befälhafvaren begära förordnande för besigtningmän hos den myndighet, som enligt lag eller sed å den ort, der besigtningen skall ega rum, är behörig, eller ock hos svensk konsul; finnes fartyget å ort, der enligt gällande sed besigtningmän icke af offentlig myndighet förordnas, inhemte befälhafvaren yttrande af sakkunnige män.

42 §.

Förekommer anledning att gods under resa tagit skada, bör befälhafvaren, förrän godset till lastemottagaren utlemnas, låta genom till-

kallade besigtningmän, som i 332 § andra stycket sägs, besigtiga godset; kan fråga uppstå derom att skadan må hafva vållats genom felaktighet vid stufning, garnering eller skalkning af luckorna eller genom annat dylikt fel, bör befälhafvaren tillkalla besigtningmän att närvara redan vid luckornas öppnande och godsets undersökning.

43 §.

Råkar fartyg i sjönöd, vare befälhafvaren pliktig att göra allt hvad i hans magt står för dess bevarande och må icke öfvergifva det, så länge hopp om dess räddning finnes. Är räddning omöjlig och faran så hotande, att han nödgas öfvergifva fartyget, åligge honom att i synnerhet sörja för dagbokens och skeppshandlingarnes bevarande äfvensom att draga försorg om bergning af fartyg och gods och att dertill söka anskaffa nödigt biträde.

Eger bergning rum, har befälhafvaren att leda bergningsarbetet, der icke sådant genom ortens lag är honom förbjudet eller genom aftal om bergningen förhindras. Öfver allt, som bergas, så ock öfver antalet af manskap, som vid bergningen och vid godsets forsling till upplagsställe medverkar, samt det dervid utförda arbete före befälhafvaren, sjelf eller genom styrmannen, noggranna anteckningar; vare ock skyldig att granska och genom sin påskrift till rättigheten bestyrka alla för bergningen afgifna kostnadsräkningar.

Befälhafvaren låte, så snart ske kan, anordna besigtning, i den ordning 41 § bestämmer, af fartyget och af det bergade godset och sörje för att detta sättas under lämplig vård.

44 §.

Befälhafvaren skall behandla sina underordnade så, som en god husfader anstår, och vid anordnande af det arbete, som erfordras, så vidt ske kan, taga hänsyn till en hvars ställning i tjensten. Kroppslig åga må han ej tilldela någon.

Befälhafvaren låte sig angeläget vara, att bön och gudstjenst om bord icke försummas; å söndagar eller andra här i riket brukliga helgdagar må han icke ålägga besättningen arbete, som kan tåla uppskof.

45 §.

Befälhafvaren skall tillse, att besättningen erhåller god och tillräcklig kost i enlighet med den för besättningar å svenska handelsfartyg fastställda spisordning. Finner befälhafvaren under resa nödvändigt att nedsätta kosten, ege han rätt dertill; dock skall besättningen därför undfå skäligen ersättning, hvilken i händelse af tvist bestämmes af skiljemän.

46 §.

Dör sjöman under det han är i tjenst, besörje befälhafvaren om hans begrafning, så ock om uppteckning af hvad han å fartyget efterlemnadt. Kan ej qvarlätenskapen genast aflemnas till delegarne i boet eller till annan för deras räkning, och kan den ej heller utan skada eller olägenhet behållas om bord till dess sådant aflemnande kan ega rum, bör befälhafvaren antingen öfverlemna den till närmaste svenske konsul eller på lämpligt sätt låta försälja densamma, för hvilket han efter ankomsten till svensk hamn har att redovisa inför ombudsmannen vid sjömanshuset i fartygets hemort.

47 §.

Begår någon, som är å fartyget anställd eller medföljer såsom passagerare, när fartyget icke befinner sig i svensk hamn, brott af den art, att svårare straff än fängelse derå kan följa, skall befälhafvaren, der icke brottet af ortens myndighet beifras, i närvaro af två de bäste männen om bord hålla förhör med den brottslige och dervid jemväl söka erhålla all den upplysning angående brottet, som af besättningen eller af andra personer kan lemnas. Hvad vid förhöret förekommer skall skriftligen upptecknas och det antecknade, sedan det blifvit för de närvarande uppläst, till riktigheten bestyrkas genom deras underskrift. Föres dagbok om bord, skall anteckningen ske i denna.

Befälhafvaren skall tillse, att den brottslige icke lemnar fartyget, och ege för sådant ändamål, der det pröfvas nödigt, hålla honom i fängsligt förvar om bord till dess han kan till konsul eller till polismyndighet här i riket öfverlemnas; befälhafvaren vare dock ansvarig, att den brottslige ej behandlas strängare än nödigt är.

48 §.

I förhållande till tredje man ege befälhafvaren i denna sin egenskap, när fartyget befinner sig utom hemorten, för redarens räkning sluta aftal och ingå förbindelser angående allt sådant, som afser resans utförande, såsom fartygets utrustning, proviantering och underhåll, äfvensom att bortfrakta fartyget och att å redarens vägnar kära i mål, som angå fartyget.

I fartygets hemort ege befälhafvaren icke utan särskildt bemyndigande ingå annat aftal för redarens räkning, än angående besättningens förhyrande.

49 §.

Uppstår, när fartyget befinner sig utom hemorten, behof af penningar för ändamål, som i 48 § är sagdt, ege befälhafvaren anskaffa nödiga medel genom lån eller genom att sälja af redarens gods eller af lasten.

Har befälhafvaren utan laga anledning upptagit lån eller verkstält försäljning, eller har han upptagit större lån eller sålt mer, än behofvet kräfde, vare det utan verkan till förringande af långifvares eller köparens rätt, der lånet upptagits eller försäljningen skett under sådana omständigheter, att långifvaren eller köparen må antagas hafva varit i god tro.

50 §.

Utan redarens samtycke må befälhafvaren icke försälja fartyget i annat fall, än när fartyget efter vederbörlig besigtning blifvit förklaradt icke vara iståndsättligt. Försäljningen skall i ty fall ske genom offentlig auktion.

51 §.

Har redaren genom särskild föreskrift inskränkt den befogenhet, som enligt 48, 49 och 50 §§ tillkommer befälhafvaren i denna hans egenskap, må sådan inskränkning icke åberopas mot tredje man i annat fall, än när denne icke varit i god tro.

52 §.

Befälhafvaren skall under resans fortgång gifva redaren underrättelse om fartygets tillstånd, resans förlopp, derunder slutna aftal och ingångna förbindelser samt angående allt, hvarom kännedom eljest kan vara till nytta för redaren. Innan åtgärder af vigt vidtagas, bör han, der omständigheterna det medgifva, inhemta föreskrift af redaren sjelf eller det ombud, denne anvisat. Erfordras penningar för fartygets behof och kan icke redarens föreskrift afvaktas, åligge befälhafvaren att till medlens anskaffande anlita den utväg, som för redaren är förenad med minsta uppoffring; ej må han utan i yttersta nödfall föryttra något af lasten.

53 §.

Befälhafvaren skall under resan hafva noggrann vård om lasten samt i öfrigt iakttaga lastegarens rätt och bästa.

54 §.

I förhållande till tredje man ege befälhafvaren i denna sin egenskap att under resan för lastegarens räkning ingå förbindelser angående allt sådant, som afser lastens bevarande eller vidare fortskaffande, så ock att å lastegarens vägnar kära i mål, som angå lasten. Uppstår behof af penningar för ändamål, som nyss är sagdt, ege han anskaffa nödiga medel genom lån eller genom att sälja af lasten; och gälle i ty fall hvad i 49 § stadgas angående lån och försäljning för fartygets behof.

För de förbindelser, befälhafvaren sålunda för lastegaren ingår, hafte denne allenast med det inlastade godset.

55 §.

Finnes last vid derå jemlikt 41 § anstald besigtning vara i det tillstånd, att den icke utan fara för förskämning kan förvaras, ege befälhafvaren försälja lasten; har fartyget förolyckats eller förklarats icke vara istandsättligt, må, ändå att godset utan skada kan förvaras, försäljning ega rum, der vid besigtningen utrönes, att kostnaden för godsets förvarande eller fortskaffande till bestämmelseorten skulle blifva alltför hög.

56 §.

Har lastegare genom särskild föreskrift inskränkt den befogenhet, som enligt 54 och 55 §§ tillkommer befälhafvaren i denna hans egenskap, må sådan inskränkning icke åberopas mot tredje man i annat fall, än när denne icke varit i god tro.

57 §.

Innan befälhafvaren för lastens behof upptager lån eller försäljer något af godset eller eljest vidtager särskild åtgärd för lastegarens räkning, bör han, så vida ske kan, inhemta föreskrift af lastegaren eller det ombud, denne anvisat.

Har fartyget förolyckats eller förklarats icke vara istandsättligt, åligge befälhafvaren, der lastegaren icke har ombud på stället och hans föreskrift icke kan afvaktas, att, efter omständigheterna, antingen mot den lindrigaste frakt, som kan betingas, försända godset med annan lägenhet till bestämmelseorten eller låta upplägga eller försälja godset.

Försäljning af last bör, så vida ske kan, ega rum å offentlig auktion.

58 §.

Befälhafvaren svare icke för de förbindelser, han i denna sin egenskap å redares eller lastegares vägnar ingått.

59 §.

Befälhafvaren skall vid fullgörandet af de skyldigheter, honom med afseende å fartyg och last åligga, iakttaga den omsorg, som tillhör en god sjöman. All skada och förlust, som genom hans fel eller försummelse tillskyndas redare eller lastegare, vare han pliktig att ersätta; har han i ty fall handlat efter redarens föreskrift, ege han icke mot lastegaren åberopa sådan föreskrift till sitt fredande från ansvarighet. Har åtgärd vidtagits på grund af beslut, som i skeppsråd fattats, vare befälhafvaren ensam ansvarig för åtgärden.

60 §.

När fartyget efter slutad resa ankommit till hemorten, så ock eljest när redaren det äskar, skall befälhafvaren afgifva redovisning. Vill redaren klandra redovisning, göre det genom stämning inom sex månader efter det han mottog densamma; försittes den tid, hafve redaren sin rätt till klander förlorat.

I redovisning skall befälhafvaren föra redaren till godo all särskild godtgörelse, som han erhållit af befraktare, lastegare, leverantörer eller andra, med hvilka han i sin egenskap af befälhafvare haft att skaffa, der han icke fått redarens uttryckliga medgifvande att den behålla.

61 §.

Befälhafvaren kan när som helst skiljas från sin befattning. Är han sjelf delegare i fartyget till mer än hälften, ege domstol på medredares käromål skilja honom från befattningen, om giltiga skäl dertill äro.

62 §.

Är befälhafvare icke antagen för bestämd resa eller för bestämd tid och innehåller icke heller eljest tjensteaftalet någon bestämmelse om hans rätt att lemna tjensten, skall han qvarstanna i tjenst till dess fartyget ankommit till svensk hamn, der resan slutar; dock ege han, der han varit i tjenst tre år utan att fartyget under tiden slutat någon resa i svensk hamn, rätt att lemna fartyget vid pågående resas slut, så vida han förut uppsäger tjensten i så god tid, att redaren erhåller nödigt rådrum

för anskaffande af befälhafvare i hans ställe. Förordnar redaren, när befälhafvaren sålunda uppsäger tjensten, att fartyget från den ort, der denne egde lemna tjensten, skall återvända till hemlandet, vare befälhafvaren pliktig att föra fartyget dit, afven om last förut skall intagas å den ort, der han egde lemna fartyget, eller å annan, i fartygets hemväg belägen ort, samt derefter utlossas i hamn under resan.

Skall last lossas i hamn, der befälhafvaren, efter ty nu är sagdt, eger frånträda tjensten, må han icke lemna fartyget förrän lossningen afslutats.

Försäljes fartyget till utländsk man eller upphör det annorledes att vara svenskt, ege befälhafvaren strax frånträda tjensten.

63 §.

Afskedas befälhafvare på grund af oduglighet eller försummelse i tjensten, ege han åtnjuta hyra allenast för den tid, han varit i tjenst.

Lag samma vare, der befälhafvare afskedas derföre att resan inställes till följd af krig, blockad, embargo, ut- eller införsel förbud, ishinder eller skada, som gör fartyget odugligt för resan, eller derföre att fartyget af sådan anledning för längre tid uppehålles i afgangshamnen eller under resa.

Förolyckas fartyget, eller varder det efter timad skada förklaradt icke vara iståndsättligt, eller uppbringas det och prisdömes, eller tages det af sjöröfvare, upphöre tjensteaftalet att vara gällande och befälhafvaren erhålle hyra till och med den dag, då tjenstgöringen upphörde; dock åligge honom att efter timad sjöolycka, mot åtnjutande af skälig godtgörelse, kvarstanna å olycksstället till dess de fartyget och lasten rörande angelägenheter blifvit ordnade.

64 §.

Afskedas befälhafvare på grund af skada eller sjukdom, som gör honom oförmögen att föra fartyget, erhålle han hyra för tiden intill afskedandet.

För skada eller sjukdom, som befälhafvaren utan eget vållande ådrager sig medan han är i tjenst, ege han åtnjuta vård på redarens bekostnad, jemväl efter det han lemnat tjensten, dock icke under längre tid efter afskedandet än fyra veckor.

65 §.

Afskedas befälhafvare utan att sådant skäl, som i 63 eller 64 § omförmäles, dertill föranledt, ege han, derest han antagits för viss resa eller viss tid eller tjensteaftalet eljest innehåller bestämmelse angående tjenstetidens längd, tillgodonjuta den hyra, som genom aftalet tillförsäkrats

honom; innehåller aftalet icke någon bestämmelse om tjenstetidens längd och afskedas befälhafvaren annanstädes än i svensk hamn, der han jemlikt 62 § egde erhålla entledigande, ege han, utöfver hvad af hans hyra redan är förtjent, undfå sådan för en månad, om han afskedas i hamn här i riket eller i utländsk hamn vid Östersjön eller Nordsjön, för två månader, om afskedandet eger rum i annan europeisk hamn, samt för tre månader, om det sker i hamn utom Europa; dock att i sådant hänseende de vid Medelhafvet, Svarta hafvet och Azowska sjön utom Europa belägna hamnar räknas lika med europeiska.

Lag samma vare, der befälhafvare lemnar tjensten derföre att fartyget upphört att vara svenskt.

66 §.

I de fall, 65 § omförmåler, ege befälhafvaren, derest han lemnar tjensten å annan ort, än der han jemlikt tjensteaftalet egde erhålla entledigande, undfå godtgörelse för den kostnad, som beräknas åtgå för resa till förhyrningsorten, om han antagits här i riket, men eljest till fartygets hemort, äfvensom för underhåll under resan. Lag samma vare, der befälhafvare å utländsk ort afskedas af anledning, som i 63 § andra stycket sägs, eller han å sådan ort för sjukdom qvarlemnats, så vida redaren enligt 64 § var pliktig att bekosta hans vårdande.

Har fartyget å utländsk ort förolyckats eller tagits af sjöröfvare eller efter timad skada förklarats icke vara iståndsättligt, eller har fartyget efter uppbringning förklarats för god pris och var icke, när fartyget sist lemnade hamn, krigets utbrott der känt eller eljest befälhafvaren kunnigt, skall här omförmålda kostnad gäldas af allmänna medel.

67 §.

Dör befälhafvare medan han är i tjenst, utgår hyran till dödsdagen; förolyckas fartyget med man och allt, utan att upplysning kan vinnas om tiden, då olyckan inträffade, skall vid beräkning af den hyra, som i ty fall bör utgå, olyckan anses hafva timat då hälften af den tid förflutit, som med sådant fartyg å sådan årstid skäligen bort åtgå för resa från det ställe, der fartyget sist afhördes, till bestämmelseorten.

68 §.

Har befälhafvare betingat sig att såsom tjenstegodtgörelse bekomma viss andel af frakt eller annan inkomst, som af fartygets resa kan uppstå,

ege han, der han lemnar tjensten före resans slut, af det belopp, som under resan förtjenas, erhålla så mycket, som i förhållande till resans hela längd belöper på den tid, han varit i tjenst. Är han jemlikt 65 § berättigad att erhålla aflöning för längre tid, skall aflöningen för tiden efter det han lemnade tjensten utgå med dubbla beloppet af förste styrmans hyra; dock att, der i tjensteaftalet utöfver omförmälda godtgörelse tillförsäkrats honom viss hyra, aflöningen för nämnda tid ej må sättas lägre, än hvad å samma tid belöper af hyran.

Uppstår tvist angående beräkning af den aflöning, som, efter ty nu är sagdt, bör tillkomma befälhafvaren, skall beloppet bestännas af skiljemän.

69 §.

Efter det fartyg utklarerats och i öfrigt är segelfärdigt, må ej befälhafvaren för gäld hindras att afresa, ej heller något af hvad han för tjenstens behof fört om bord tagas i mät eller beläggas med qvarstad.

Fjerde kapitlet.

Om besättningen.

70 §.

När sjöman förhyres, bör, om han är inskrifven vid sjömanshus, den vid inskrifningen honom tilldelade sjöfartsbok öfverlemnas till befälhafvaren, hvilken eger förvara densamma till dess sjömannen lemnar tjensten.

71 §.

En hvar af besättningen skall, sedan han blifvit förhyrd, af befälhafvaren förses med motbok, deri införes uppgift å den resa eller den tid, för hvilken sjömannen blifvit förhyrd, hans blifvande befattning om bord samt den hyra, som betingats; är hyran bestämd till visst belopp för resa, skall i motboken anmärkas, huru lång tid antages åtgå till resan, och skall denna anteckning lända till efterrättelse vid beräkning af hyra i de fall, då sådan, jemlikt de här nedan gifna bestämmelser, bör beräknas för viss tid.

I motboken skola antecknas förskott, som vid förhyrningen lemnas sjömannen, och de afbetalningar å hyran, hvilka under resan ega rum.

72 §.

Angående sjöfolks på- och afmönstring samt hvad dervid skall iakttagas gälle hvad af Konungen förordnas.

73 §.

Har sjöman förhyrt sig till flere och tvista de, som honom förhyrde, om bättre rätt, ege den företråde, som först hyrde; dock att, der den, som senare förhyrde, utan kunskap om det äldre aftalet fått sjöfartsboken till sig öfverlemnad, han skall ega bättre rätt än den andre.

74 §.

Förhyrd sjöman skall inställa sig till tjenstgöring om bord inom två dygn efter påmönstringen, der ej annan tid för inställelsen blifvit af befälhafvaren bestämd, och må sjömannen derefter icke utan befälhafvarens tillstånd gå från skeppsbord.

Der ej annorlunda aftalats, löper hyran från och med den dag, sjömannen kom om bord.

75 §.

Underlåter sjöman, som blifvit påmönstrad eller som skriftligen förbundet sig till inställelse å viss dag eller bevisligen erhållit del af skriftlig kallelse att å viss dag iakttaga inställelse, att i rätt tid infinna sig om bord, eller går sjöman derifrån utan befälhafvarens tillstånd, eller kommer sjöman, som efter erhållet tillstånd gått i land, icke tillbaka i rätt tid; ege befälhafvaren rätt att till hans inställande i tjensten anlita vederbörande polismyndighet.

De kostnader, som uppstå för sjömannens inställande i tjenst, må afdragas å hans hyra.

76 §.

Hvad i 69 § är med afseende å befälhafvare stadgadt gälle ock för besättningen.

77 §.

En hvar af besättningen skall uppföra sig skickligt, nyktert och fridsamt, noggrant iakttaga allt, som för bevarande af ordning och skick om bord föreskrifves, med aktning bemöta förmän och med uppmärksamhet mottaga deras befallningar samt genom tydliga och lämpliga svar utmärka, att dessa uppfattats.

78 §.

En hvar af besättningen åligge att i hamn och till sjös, om bord och i land, noggrant åtlyda förmans befallningar angående tjensten, sorgfälligt vårda fartyg och gods samt i öfrigt med omsorg och nit fullgöra tjensten, vare sig natt eller dag, helg- eller söckendag. All skada och förlust, som genom sjömans fel eller försummelse i tjensten uppkommer, vare han pliktig att ersätta.

Råkar fartyget i sjönöd, skall besättningen göra allt, hvad i dess magt står, för att rädda fartyget och må ej utan befälhafvarens tillstånd före honom öfvergifva detsamma.

79 §.

Till styrmannens befattning hör särskildt att gå befälhafvaren tillhanda vid seglatsen och dertill hörande observationer och beräkningar, att biträda vid skeppsdagbokens förande samt att utöfva uppsigt öfver den öfriga besättningen och tillsyn å fartyg, skeppsredskap och proviant. Vid lastning och lossning före han anteckning öfver godset och ansvarig inför befälhafvaren för allt, hvad han mottager, så ock för godsets stufning. Förer styrmannen skeppsdagboken, vare han ansvarig för dess rättighet.

Vid befälhafvarens frånvaro eller förfall ege styrmannen i fall, för hvilka befälhafvaren icke meddelat föreskrift, i dennes ställe fatta beslut, så vida ärendet ej kan tåla uppskof. Affider befälhafvaren, eller varder han eljest urståndsatt att föra fartyget, eller öfvergifver han tjensten, träde styrmannen i hans ställe till dess befälhafvare i den ordning, som i 30 § sägs, blifvit förordnad.

80 §.

Maskinisten åligge särskildt att hafva tillsyn å fartygets ångpannor och maskiner samt ansvara för deras behöriga drift och skötsel äfvensom att utöfva uppsigt öfver det för sådant ändamål anställda manskap. Han före maskindagboken under befälhafvarens tillsyn och vare ansvarig för dess rättighet.

81 §.

Ej må någon af besättningen utan befälhafvarens tillstånd medtaga handelsvaror för egen eller annans räkning; sker det, vare lag, som i 28 § sägs. Finner befälhafvaren anledning förekomma att handelsvaror olofligen medtagits eller att något förts om bord, som kan vålla oordning bland

besättningen eller hvars förande kan utsätta fartyg eller last för äfventyr, ege befälhafvaren låta undersöka besättningens gömmor.

Hvad olofligen medtagits ege befälhafvaren föra i land eller, om förhållandet uppdagas först sedan fartyget gått till sjös och godset icke utan äfventyr kan behållas i fartyget, kasta öfver bord.

82 §.

Förhyrd sjöman skall, der ej hyresaftalet annorlunda bestämmer, kvarstanna i tjenst till dess fartyget ankommit till förhyrningsorten eller, om han förhyrts i Sverige, till annan svensk hamn, der resan slutar. Är han förhyrd för viss tid, skall han, i händelse denna utlöper under resa, åtfölja fartyget till närmaste lossnings- eller lastningsort. Är han förhyrd för viss resa och ändras denna innan fartyget afgått från förhyrningsorten, ege han der erhålla entledigande; sker förändringen under resan, skall han åtfölja fartyget till resans slut, så vida icke, till följd af förändringen, fartyget kommer att gå till utländsk hamn i stället för inländsk eller till hamn utom Europa i stället för europeisk hamn, i hvilka fall sjömannen eger rätt att erhålla entledigande i första hamn, som efter förändringen anlöpes; skolande i berörda hänseende de vid Medelhafvet, Svarta hafvet och Azowska sjön utom Europa belägna hamnar räknas lika med europeiska.

Sjöman, som på grund af resans förändring afgår ur tjenst, erhålle hyra för den tid, han tjenstgjort.

83 §.

Utan afseende å hvad i hyresaftalet må vara bestämdt angående tjenstetidens längd ege sjöman, när han efter sista påmönstringen å fartyget varit i tjenst två eller, på resa bortom Kap Horn eller Goda Hoppsudden, tre år, rätt att erhålla entledigande å första ort, som för lossning eller lastning derefter anlöpes; dock att, om fartyget derifrån skall afgå till ort, der sjömannen jemlikt hyresaftalet eger erhålla entledigande, sjömannen är skyldig att följa fartyget till den ort, äfven om last förut skall intagas å den ort, der han egde lemna fartyget, eller å annan, i fartygets väg belägen ort samt derefter utlossas i hamn under resan.

Hyran utgår i ty fall, som i 82 § sägs.

84 §.

Sjöman, som på grund af bestämmelse i hyresaftalet eller jemlikt 82 eller 83 § eger rätt att erhålla entledigande, vare dock pliktig att, der befälhafvaren det äskar, lemna nödigt biträde vid lossning af last och bar-

last samt vid fartygets förtöjning, afriggning och uppläggning; och må förty befälhafvaren låta med afmönstring anstå till dess sådant arbete afslutats, dock icke utöfver sjunde dagen efter fartygets ankomst.

85 §.

Sjöman, som visar, att han kan få fartyg att föra, ege rätt att erhålla entledigande, om han utan ökad utgift för redaren sätter annan duglig karl i sitt ställe. Lag samma vare, der anställning såsom förste styrman eller ansvarsmaskinist erbjudes sjöman, som är förhyrd i ringare ställning.

Utbyter krig, som till följd af fartygets nationalitet eller lastens beskaffenhet samt resans riktning medför fara för uppbringning, ege sjöman ock rätt att erhålla entledigande.

I de fall, nu äro nämnda, utgår hyran efter ty i 82 § sägs.

86 §.

Visar sjöman, att befälhafvaren mot honom öfvat grof misshandel eller underlåtit att mot sådan misshandel, som af annan om bord föröfvats, gifva honom påkalladt skydd, eller att befälhafvaren förhållit honom förvarlig kost; ege han rätt att erhålla entledigande.

Sjöman, som af sådan anledning frånträder tjensten, erhålle hyra för den tid, han tjenstgjort, och derutöfver för en månad, så ock, derest han lemnar tjensten annanstädes än å förhyrningsorten, hyra för den tid, som beräknas åtgå för resa till afmönstringsorten, om sådan aftalats, men eljest till förhyrningsorten; dock att, der hyran var bestämd till visst belopp för resan, hyresersättningen ej må öfverstiga samma belopp. Lemnar han tjensten annanstädes än å förhyrningsorten, njute han ock reseersättning i penningar, motsvarande kostnaden för resa till afmönstringsorten, om sådan aftalats, men eljest till förhyrningsorten samt för underhåll under resan.

87 §.

Är fartyget icke i sjövärdigt skick för den resa, som dermed skall företagas, och underlåter befälhafvaren att vidtaga den åtgärd, som för dess försättande i sjövärdigt skick erfordras, ege besättningen rätt att erhålla entledigande. Till utrönande af fartygets sjövärdighet åligge befälhafvaren att, när mer än halfva antalet af besättningen derom gör framställning, låta besigtiga fartyget i den ordning, 41 § bestämmer; dock att, der framställningen göres först efter det last intagits, befälhafvaren icke är pliktig att efterkomma densamma, med mindre styrman eller maskinist å fartyget deltagar i framställningen. Efterkommer befälhafvaren icke framställningen, ege sjöman rätt att blifva entledigad samt att erhålla hyra och reseersättning som i 86 § sägs.

Befinnes vid anstald besigtning, att skäligen anledning till klagan saknats, skola de, som begärt besigtningen, ersätta all derigenom orsakad kostnad och förlust.

88 §.

Försäljes fartyget till utländsk man eller upphör det annorledes att vara svenskt, ege sjöman rätt att genast blifva entledigad samt erhålla hyra och reseersättning, som i 86 § sägs. Timar annan förändring af eganderätten till fartyget eller ombytes befälhafvare, vare det ej laga skäl för besättningen att lemna tjensten.

89 §.

Finnes sjöman vara oduglig till den tjenst, för hvilken han blifvit förhyrd, må sjömannen entledigas mot åtnjutande af hyra till afskedandet. Lag samma vare, der sjöman bär våldsamt hand å befälhafvaren eller annan förman eller beträdes med att hafva om bord undanstuckit tullpliktigt eller till utförsel i afgångsorten eller till införsel i bestämelseorten förbjudet gods eller upprepade gånger blifvit för fel i tjensten eller för brott mot ordning och skick af befälhafvaren straffad, utan att han låtit sig deraf rätta.

Afskedas icke sjöman, som är oduglig till tjensten, ege befälhafvaren för den kommande tiden nedsätta hans hyra, efter omständigheterna intill hälften; dock med rätt för sjömannen att öfverklaga beslutet i den ordning, som i 104 § stadgas.

De omständigheter, hvilka föranleda sjömannens entledigande eller hyrans nedsättande, böra skriftligen upptecknas och det antecknade, sedan det blifvit för sjömannen och den öfriga besättningen uppläst, till rättigheten bestyrkas genom intyg af två de bäste männen om bord; föres dagbok, skall anteckningen ske i denna. Beslut om hyrans nedsättande vare utan verkan, der befälhafvaren icke iakttagit hvad sålunda är föreskrifvet.

90 §.

Blifver sjöman sjuk eller skadad, skall befälhafvaren åt honom bereda nödig vård om bord eller i land; är han till följd af sjukdomen eller skadan för längre tid satt ur stånd att fullgöra sin tjenst, eller är han behäftad med venerisk sjukdom, ege befälhafvaren entlediga honom ur tjensten. Nödgas befälhafvare qvarlemna sjuk sjöman å utländsk ort, skall han öfverlemna honom till svensk konsul eller, om sådan tjensteman der icke finnes, annorledes sörja för att han erhåller lämplig vård.

Afskedas sjöman till följd af skada eller sjukdom, som han genom eget groft vållande ådragit sig, eller derföre att han funnits behäftad med venerisk sjukdom, njute han ej hyra för längre tid, än han förrättat sin tjänst, och kostnaden för hans skötsel och vård må afkortas på hans innestående hyra. Entledigas han icke, njute han ej hyra för den tid, han är ur stånd att förrätta sin tjänst, och ersätte kostnaden för skötsel och vård.

Sjöman, som eljest, medan han är i tjänst, varder sjuk eller skadad, njute full hyra äfvensom sjukvård på redarens bekostnad så länge han är kvar i tjänsten; varder han entledigad, erhålle han hyra till dess han afmönstras eller, om afmönstring icke eger rum, till den dag, då fartyget går vidare, äfvensom sjukvård på redarens bekostnad under fyra veckor, räknade från den dag, då hans rätt till hyra upphörde.

Har befälhafvare å ort, der svensk konsul ej finnes, nödgats för svensk sjömans sjukvård göra utgift, som, enligt hvad ofvan är sagdt, icke ålegat redaren, eller förskjuta mer, än denne ålegat; ege redaren derför undfå ersättning af allmänna medel.

91 §.

Inställes resa till följd af krig, blockad, embargo, ut- eller införsel-förbud, ishinder eller skada, som gör fartyget odugligt för resan, eller varder fartyget i afgangshamnen eller under resan af sådan anledning för längre tid uppehållet; må besättningen entledigas mot åtnjutande af hyra till afskedandet. Förolyckas fartyget, eller förklaras det efter timad skada icke vara iståndsättligt, eller uppbringas det och prisdömes, eller tages det af sjörfölvare, upphöre hyresaftalet att vara gällande och besättningen erhålle hyra till och med den dag, då tjänstgöringen upphörde; dock åligge besättningen efter timad olycka att, mot skälig ersättning, deltaga i bergningen äfvensom qvarstanna till dess sjöförklaringen afgifvits.

92 §.

Inställes resa af annan orsak, än i 91 § sägs, eller entledigas eljest sjöman utan laga skäl, njute den entledigade hyra och reseersättning efter ty i 86 § sägs; dock att, i händelse fartyget å utrikes ort upplägges i vinterhamn och besättningen af sådan anledning afskedas, den i 86 § stadgade tilläggshyra för en månad icke skall utgå.

93 §.

Affiden sjömans hyra utgår till dödsdagen, der icke hans rätt till hyra på grund af sjukdom eller af annan anledning förut upphört. Kostnaden för hans begrafning skall redaren vidkännas.

Förolyckas fartyg med man och allt, utan att upplysning kan vinnas om tiden, då olyckan inträffade, vare om hyrans beräknande lag, som i 67 § sägs.

94 §.

Är sjöman förhyrd mot visst belopp för resa och ändras denna, så att den kommer att vara längre tid, än vid förhyrningen antogs, ege sjömannen åtnjuta motsvarande tillägg till hyran; varder tjenstetiden genom resans förändring förkortad, skall den betingade hyran ändock utgå till fullo. Tilläggshyra skall ock, i händelse den för resan beräknade tid öfverskrides, utgå icke allenast för uppehåll, som af redare eller befälhafvare vållats, utan äfven för den tid, fartyget nödgats ligga stilla för krig, blockad, embargo, ut- eller införsel förbud eller ishinder eller uppehållits i nödhamn, när fartyget för reparation eller för lastens behof nödgats anlöpa sådan, så ock för den tid, fartyget för lastning eller lossning uppehållits utöfver derfor bestämda liggedagar; dock att tilläggshyra icke må beräknas vid uppehåll, som icke varat åtta dagar å rad.

95 §.

Varder besättningen under resa förminskad, men fullgöres ändock skeppstjensten af de qvarvarande, skall de afgångnes hyra för den tid, fartyget är till sjös, fördelas mellan de qvarblifne i mån af det ökade arbete, en hvar fått vidkännas.

Sådan fördelning må ej fordras, der besättningen minskats genom rymning och denna egt rum under sådana omständigheter, att det berott af de qvarvarande att hindra den.

96 §.

Finner befälhafvare i trängande fall nödigt att å söndagar eller andra här i riket brukliga helgdagar ålägga besättningen att utföra arbete för lossning eller lastning, erhålle en hvar, som deltager i arbetet, särskild ersättning med en half dags hyra för hvarje påbörjad arbetstid af två timmar.

Hvad nu är stadgadt skall icke ega tillämpning å fartyg, som gör regelbundna resor mellan vissa orter efter en på förhand kungjord plan.

97 §.

Är sjöman förhyrd för viss resa och kommer denna på grund af bestämmelseortens förändring att sluta å annan ort, än der afmönstring

enligt hyresaftalet skulle ske, ege sjömannen rätt att erhålla reseersättning i penningar, motsvarande kostnaden för resa till afmönstringsorten samt för underhåll under resan.

98 §.

Upphör, af anledning som i 91 § sägs, svensk sjömans tjenstgöring å utländsk ort, eller varder svensk sjöman för sjukdom eller skada, därför han enligt 90 § eger erhålla vård på redarens bekostnad, å sådan ort qvarlemnad, ege sjömannen rätt att blifva fortskaffad till närmaste svenska hamn. Har fartyget förolyckats eller tagits af sjöröfvare eller efter timad skada förklarats icke vara iståndsättligt, eller har fartyget efter uppbringning förklarats för god pris och var icke, när fartyget sist lemnade hamn, krigets utbrott der känt eller eljest befälhafvaren kunnigt, skall kostnaden för hemresan bestridas af allmänna medel.

Hvad nu är sagdt skall ock ega tillämpning å norska sjömän, hvilka tjenat å svenska fartyg, så länge motsvarande bestämmelse är gällande i Norge; dock att norsk sjöman skall fortskaffas till närmaste norska hamn.

Kan åt sjöman, som af anledning, nu är sagd, skall hemsändas, beredas tjenst å svenskt, norskt eller danskt fartyg, hvilket är bestämdt till det land, dit sjömannen skall fortskaffas, eller till hamn, hvarifrån han beqvämligen kan befordras till hemlandet; vare sjömannen pliktig att antaga tjensten, så framt han anställs i samma egenskap, som den, hvori han förut var förhyrd, och på lika förmånliga vilkor.

99 §.

Af hyra ege sjöman, i den mån den är förtjent, under resan utbetomma intill två tredjedelar; när fartyget ligger i hamn, skall hyran utbetalas i reda penningar, men vill sjöman annanstädes utbetomma hyresfordran, ege befälhafvaren för beloppet lemna anvisning å redaren. En tredjedel af hyran ege befälhafvaren innehålla till dess sjömannen entledigas.

Befinnes vid sluträkning sjöman hafva i förskott uppburit mer, än rätteligen tillkom honom i hyra, behålle han ändock hvad han uppburit, der tjenstgöringen upphört af sådan anledning, som i 86, 87, 88 §, 90 § tredje stycket, 91, 92 eller 93 § omförmåles.

100 §.

Åtnöjes sjöman icke med den afräkning, befälhafvaren för afmönstring upprättat, ege han äska mönstringsförrättarens pröfning af dess rigtighet.

Uppstår, medan fartyget befinner sig å ort utom riket, tvist mellan befälhafvare och någon af besättningen angående tjensteförhållandet, skall

tvisten hänskjutas till afgörande af svenske konsuln på stället eller, om sådan tjänsteman der icke finnes, den svenske konsul, som derefter under resan först anträffas.

Mönstringsförrättarens eller konsulns beslut skall lända till efterrättelse intill dess saken kan komma under pröfning vid domstol här i riket.

101 §.

Vägrar sjöman att hörsamma gifven befallning eller är eljest motvillig i tjensten, ege befälhafvaren eller, vid hans frånvaro eller förfall, den, som i hans ställe förer befälet, medelst tvång skaffa sig lydriad. När fartyget är stadt i fara eller myteri visar sig bland besättningen eller eljest, när nöden kräfver, ege befälhafvaren bruka allt det våld, som för framtvingande af lydriad eller återställande af ordningen är nödvändigt; och åligge en hvar af besättningen att i ty fall, jemväl utan särskild anmaning, lemna befälhafvaren nödigt bistånd.

Får den, som vägrade lydriad, skada, vare gerningsmannen saklös, der ej pröfvas, att större våld brukats, än nöden kräfde.

102 §.

Gör någon af besättningen sig skyldig till förseelse af den art, här nedan sägs, må befälhafvaren ålägga den felande bestraffning genom mistning af hyra

1. för högst en half månad: om någon öfvergifver sin post vid rodret eller på utkik eller å sådan post finnes sofvande eller drucken, eller om någon visar oaktsamhet om elden eller uppför sig oskickligt mot förman eller visar olydriad i tjensten;
2. för högst en fjerdedels månad: om någon försummar sin vakt eller annan honom ålagd tjenst, derunder finnes sofvande eller drucken, eller om någon hemligen skaffar bränvin eller andra rusdrycker om bord eller utan lof förer sina tillhörigheter från bord;
3. för högst en fjerdedels månad: om någon utan tillstånd går i land, så vida han återvänder samma dag, men för högst en half månad, om han kommer senare;
4. för en eller två dagar: om någon efter erhållet tillstånd gått i land men icke återkommer i rätt tid, så vida han dock kommer å utsatt dag, men för högst en fjerdedels månad, om han kommer senare;
5. för högst fyra dagar: om någon utan tillstånd lemnar farkost, hvarmed han blifvit sänd i land, yppar gräl eller annan ofred om

bord eller eljest i tjensten, utan tillstånd låter obehörig person komma om bord eller hålla sig dold å fartyget eller annorledes bryter mot ordning och skick.

Är den felande styrman eller maskinist, må honom åläggas mistning af hyra för högst dubbelt så lång tid, som annan sjöman.

Begår någon, efter det bestraffning ålagts honom, ånyo enahanda förseelse, må bestraffningen skärpas till mistning af hyra för dubbelt så lång tid, som ofvan sagts.

Ej må på grund af sålunda ålagd bestraffning innehållas mer, än hälften af det hyresbelopp, som vid skeende afräkning finnes vara af den felande förtjent under resan.

I stället för mistning af hyra må i fall, som här äro nämnda, befälhafvaren ålägga den felaktige arrest, dock ej för längre tid, än fyratioåtta timmar hvarje gång.

103 §.

Innan befälhafvare utöfvar den rätt att straffa, som enligt 102 § tillkommer honom, skall han, i närvaro af två de bäste männen om bord, anställa förhör med den, hvilken förseelsen tillvitas, dock icke förrän tolf timmar förflutit efter det förseelsen begicks, der ej särskild anledning förekommer att tidigare företaga förhöret. Hvad vid förhöret förekommer skall skriftligen upptecknas, så ock hvilken bestraffning befälhafvaren ålägger, och det antecknade, sedan det blifvit för den felaktige och vittnena uppläst, till riktigheten bestyrkas genom de närvarandes underskrift; föres dagbok, skall anteckningen ske i denna.

Har befälhafvaren icke iakttagit hvad sålunda är föreskrifvet, vare beslut om mistning af hyra utan verkan.

104 §.

Nöjes ej sjöman åt beslut, hvarigenom befälhafvaren ålagt honom mistning af hyra, gifve han det till känna vid afmönstringen eller vare sin talan qvitt.

Anmäles missnöje, skall mönstringsförrättaren undersöka, huru vida vid bestraffningens åläggande så förfarits, som i 103 § är föreskrifvet, så ock, der berörda förfarande iakttagits, huru vida bestraffningen må anses vara laglig och skälig, samt deröfver meddela beslut; och ege sedan den, som med beslutet icke åtnöjes, tid af ett år från afmönstringen att vid domstol här i riket utföra sin talan.

Lemnar sjömannen fartyget utan afmönstring, skall han, der han vill klaga öfver sådan bestraffning, taga stämning å redaren eller befälhafvaren

till domstol här i riket inom ett år efter det han lemnade tjensten, eller vare sin talan qvitt.

Afskrift af hvad jemlikt 103 § antecknats angående den ålagda bestraffningen skall på begäran meddelas sjömannen.

105 §.

Hyra, som enligt 102 § på grund af ålagd bestraffning frångår sjöman, tillfalle sjömanshuset i fartygets hemort, dock med afdrag af hvad till ersättande af kostnad och skada, som den felande under resan må hafva tillskyndat redaren, erfordras utöfver sjömannens innestående hyresfordran. Det sjömanshuset tillkommande belopp skall vid afmönstringen öfverlemnas till mönstringsförrättaren eller, der sjömannen utan afmönstring lemnar fartyget, af befälhafvaren redovisas till sjömanshuset.

106 §.

Rymmer sjöman och vänder han ej frivilligt tillbaka före fartygets afgang från den ort, der rymningen skedde, vare hans innestående hyra afvensom de tillhörigheter, han qvarlemnad om bord, förbrutna till redaren. Förslår det ej till betäckande af den förlust, som genom rymningen tillskyndas redaren, ege denne hos den brottslige utsöka bristen.

För den tid, sjöman utan lof är borta från fartyget, utgår ej hyra.

107 §.

Förekommer anledning att rymning tillämnas, må befälhafvaren, så länge faran för rymning fortvarar, hålla besättningens tillhörigheter under särskildt förvar. Beträdes sjöman med försök till rymning eller gripes förrymd sjöman, ege befälhafvaren hålla honom i fängsligt förvar, om bord eller i land, till dess fartyget afseglar.

108 §.

De å fartyget anställda personer, hvilka ej höra till den egentliga besättningen, vare skyldiga att hörsamma befälhafvarens föreskrifter med afseende på ordning och skick om bord afvensom att förrätta det arbete, befälhafvaren för fartygets säkerhet finner nödigt att ålägga dem. Äro de antagna af redaren eller befälhafvaren, tillkomme dem samma rättigheter, som besättningen.

Hvad i 81, 101 och 102 §§ är stadgadt med afseende å besättningen skall ock lända till efterrättelse med afseende å öfriga om bord anställda personer.

Femte kapitlet.**Om befraktning.**

109 §.

Slutes aftal angående fraktande af gods, skall derom upprättas skriftlig afhandling (certeparti), så vida någondera parten det äskar.

110 §.

Befraktning af helt fartyg omfattar icke, utan att särskildt förbehåll skett, fartygets öppna däck, icke heller kajuta eller annat rum, som är afsedt för besättningens behof eller till förvaring af skeppsredskap, proviant, bränsle eller annat, som för resan erfordras. Ej må likväl å däcket eller i nyss omförmälda rum utan befraktarens samtycke medtagas handelsvaror för annans räkning; sker det, skall bortfraktaren till befraktaren erlægga frakt för godset samt, efter pröfning af skiljemän, utgifva ersättning för skada och förlust, som i följd af godsets medtagande må för befraktaren uppkomma.

111 §.

Är ej å den i befraktningsaftalet bestämda tid fartyget tillstädes å lastningsorten och färdigt att intaga last, ege befraktaren häfva fraktslutet; vare ock, der ej dröjsmålet bevisligen vållats af omständigheter, hvilka det icke berott af bortfraktare, befälhafvare eller besättning att använda, berättigad till ersättning, efter pröfning af skiljemän, för all skada och förlust, som genom dröjsmålet honom tillskyndats.

Innehåller befraktningsaftalet icke någon bestämmelse angående tiden för lastningens början, ege befraktaren ej häfva fraktslutet på grund af uppehåll, som icke bevisligen varit af bortfraktare, befälhafvare eller besättning vålladt.

Vill befraktare, oaktadt fraktslutet icke häfves, fordra ersättning för uppehåll, vare han pliktig att sådant för befälhafvaren uppgifva innan hans gods till inlastning aflemnas; försummas det, vare han sitt anspråk qvitt.

112 §.

Befraktare ege till annan öfverlåta de rättigheter, honom enligt befraktningsaftalet tillkomma, men svare ändock för de förbindelser, aftalet ålägger honom.

113 §.

Ej må befraktares gods utan hans samtycke försändas med annat fartyg än det, som befraktats, så vida icke sådant nödfall, som i 159 eller 160 § omförmäles, dertill föranleder; sker det ändock, njute befraktaren ersättning, efter pröfning af skiljemän, för all derigenom uppkommande skada och förlust.

114 §.

Är ej viss lastningsplats genom aftal bestämd, ege befraktare af helt fartyg fordra, att fartyget förläggas till den plats, han anvisar, så vida hinder ej möter att dit förlägga fartyget och detta kan ej mindre under lastningen der ligga flott och säkert, än äfven med intagen last åter derifrån utlöpa; åliggande det befraktaren, der han vill hafva fartyget så förlagdt, att på anmaning ofördröjligen meddela befälhafvaren behörig anvisning. Hafva flere befraktat fartyget, hvar till viss del, och förena sig samtliga befraktarne om viss lastningsplats, ege de enahanda rätt, som, efter ty nyss är sagdt, tillkommer befraktare af helt fartyg.

Befälhafvaren vare, der fartyget befraktats i sin helhet eller till viss del, pligtig att, på befraktarens begäran, från den plats, dit fartyget för lastningen förlagts, vidare förhåla det till annan beqväm lastningsplats, men njute därför af befraktaren ersättning, som i händelse af tvist bestämmes af skiljemän.

115 §.

Den, som inlastar gods, hvars förande kan medföra äfventyr för fartyget eller för den öfriga lasten, utan att angifva denna godsets beskaffenhet eller utan att iakttaga de föreskrifter, som för försändande af sådant gods må vara gifna, svare för all kostnad och skada, som derigenom annan tillskyndas; skolande ersättningen i händelse af tvist bestämmas af skiljemän. Lag samma vare, der någon inlastar gods utan befälhafvarens vetskap eller origtigt angifver gods, som inlastas; den, som godset inlastat, vare ock pligtig att därför erlægga högsta frakt, som för dylikt gods gälde i lastningsorten för sådan resa, som fartyget företager.

Gods, som sålunda inlastats, må på aflastarens bekostnad åter föras i land eller, om förhållandet uppdagas först sedan fartyget gått till sjös och godset icke utan äfventyr kan behållas i fartyget, kastas öfver bord; men den, som inlastat godset, gälde ändock full frakt.

116 §.

Vid inlastning åligge befraktaren att till fartygets sida framföra godset; öfriga lastningskostnaden äfvensom kostnaden för godsets stufning samt för nödigt underlag och garnering skall af bortfraktaren bestridas.

Är genom aftal viss plats bestämd för lastens intagande, men är fartyget så djupgående, att det icke kan förläggas till den plats, som aftalats, skall bortfraktaren bekosta godsets framförande till fartygets sida; lag samma vare, der icke viss lastningsplats aftalats, men fartyget af anledning, som nyss är sagd, icke kan inkomma i den hamn, befraktningsaftalet bestämmer.

117 §.

Utan aflastarens samtycke må hans gods icke lastas å fartygets däck eller i dess båt eller hängas på sidan utom bords.

118 §.

Är fartyg befraktadt i sin helhet eller till viss del, vare befälhafvaren skyldig att utan ersättning en viss tid afbida, att godset aflemnas (liggedagar). Är ej lastningen inom liggedagarne fullbordad, vare befälhafvaren skyldig att mot ersättning dertill lemna ytterligare rådrum (öfverliggedagar). Liggedagarne tillsammans med öfverliggedagarne utgöra fartygets lastningstid.

Lastningstiden räknas från och med nästa helgfria dag efter det fartyget är färdigt att mottaga last och befälhafvaren derom underrättat aflastaren, så ock, der anvisning, som i 114 § sägs, meddelats, fartyget blifvit förlagdt till den anvisade platsen; dock att, der sådan underrättelse meddelas å helgdag eller senare än klockan fyra eftermiddagen å söckendag, underrättelsen räknas såsom afgifven först följande söckendag. Är aflastaren icke känd eller icke att träffa, skall underrättelsen meddelas genom kungörelse i tidning inom orten eller på annat der brukligt sätt.

119 §.

I brist af särskildt aftal beräknas liggedagarne, olika för segelfartyg och för ångfartyg, sålunda:

		Register- ton.	För segelfartyg.	För ångfartyg.
För fartyg, som icke är öfver	50	50	4 dagar.	2 dagar.
för fartyg öfver	50 men ej öfver	100	6 —	} 3 —
— — —	100 —	150	7 —	
— — —	150 —	200	8 —	
— — —	200 —	250	9 —	} 4 —
— — —	250 —	300	10 —	
— — —	300 —	400	11 —	
— — —	400 —	500	12 —	} 5 —
— — —	500 —	600	13 —	
— — —	600 —	750	14 —	} 6 —
— — —	750 —	900	15 —	
— — —	900 —	1100	16 —	7 —
— — —	1100 —	1350	17 —	8 —
— — —	1350 —	1650	18 —	9 —
— — —	1650 —	2000	19 —	10 —

Har fartyget större drägtighet än 2000 registerton, beräknas ytterligare en liggedag för öfverskjutande drägtighet af högst 400 ton och så vidare.

Såsom liggedagar räknas icke sön- och helgdagar, icke heller de dagar, under hvilka lastning ej kunnat ske till följd af något från fartyget härörande hinder; dock att, der sådant hinder icke varat längre än en half arbetsdag, endast en half dag afräknas. Äro genom öfverenskommelse liggedagarne bestämda till visst antal löpande dagar, inräknas jemväl sön- och helgdagar.

I liggedagarne inräknas jemväl de uppehåll, som orsakas genom fartygets förhållning från en lastningsplats till annan, efter ty i 114 § andra stycket sägs.

120 §.

Der ej annorlunda aftalats, skall antalet öfverliggedagar utgöra hälften af liggedagarnes antal; de beräknas såsom löpande dagar.

Ersättning för öfverliggedagar skall, der ej annat aftal skett, utgå med trettio öre om dagen för hvarje ton af fartygets drägtighet, om fartyget är segelfartyg, och med fyratio öre, om det är ångfartyg; skolande ersätt-

ning för del af en dag utgå såsom för hel öfverliggedag, der samma del utgör mer än hälften af en arbetsdag, men eljest för en half dag.

Ersättningen är för hvarje dag förfallen till betalning.

121 §.

Hvad här ofvan är stadgadt angående viss lastningstid vare ej gällande för fartyg, som gör regelbundna resor mellan vissa orter efter en på förhand kungjord plan.

122 §.

Befälhafvaren vare ej pliktig att efter lastningstidens utgång mottaga gods till inlastning. Allt gods, som inom nämnda tid aflemnats, vare han pliktig att medtaga, ändå att fartyget för godsets intagande och stufning uppehålls utöfver lastningstiden; befraktaren ersätte dock all deraf uppkommande skada och förlust, hvilken ersättning i händelse af tvist skall bestämnas af skiljemän och ej må sättas lägre än för öfverliggedagar.

123 §.

Angår befraktningen styckegods, åligge aflastaren att på befälhafvarens tillsägelse aflemla godset till inlastning; är aflastaren icke känd eller icke att träffa, sker tillsägelse på sätt 118 § för sådant fall stadgar. Aflemlas icke, oaktadt tillsägelse skett, godset så tidigt, att det beqvämligen kan intagas och stufvas, vare befälhafvaren icke skyldig att medtaga godset, men befraktaren gälde ändock full frakt.

Hvad här är sagdt om befälhafvares skyldighet att tillsäga aflastare vare ej gällande med afseende å fartyg, som i 121 § onförmäles.

124 §.

Då inlastning sker, skall befälhafvaren, sjelf eller genom styrmannen, på aflastarens begäran meddela bevis om godsets mottagande, allt efter som det aflemlas. Sådant lastqvitto bör till befälhafvaren återställas när konnossement af honom undertecknas; lossas godset innan konnossement derå utfärdats, skall nämnda qvitto återställas när godset utlemlas.

125 §.

Aflastaren åligge att inom den för lastningen bestämda tid tillställa befälhafvaren alla nödiga, lasten rörande handlingar; försummas det och för-

dröjes till följd deraf fartygets afgang utöfver lastningstiden, njute bortfraktaren ersättning för uppehållet, efter ty i 120 och 122 §§ sägs.

Befälhafvaren vare pliktig sörja för att fartyget, så snart lasten intagits och nödiga handlingar aflemnats, kan anträda resan; underlåter han det eller fördröjer eljest utan giltig anledning resans anträdande, ege befraktaren rätt att njuta ersättning, efter pröfning af skiljemän, för skada och förlust, som genom dröjsmålet vållas, samt att häfva aftalet, om skäl dertill äro.

126 §.

Befraktare af helt fartyg ege rätt att häfva fraktslutet mot erläggande af half frakt äfvensom ersättning för öfverliggedagar och ytterligare uppehåll, som redan må hafva egt rum, så vida han hos befälhafvaren uppsäger aftalet innan fartyget anträdt resa, som befraktningen angår; är vid lastningstidens utgång icke någon last aflemnad, anses fraktslutet från befraktarens sida häfdt, ändå att uppsägning ej skett. Angår befraktningsaftalet flere resor, erlægges half frakt för första resan och fjerdedels frakt för en hvar af de öfriga; dock att, der aftalet angår endast resa till viss ort och omedelbar återresa derifrån, half frakt skall utgå jemväl för återresan.

Aflemnas icke gods till den i aftalet bestämda myckenhet, vare befälhafvaren ej pliktig att anträda resan, innan befraktaren erlagt frakt för det gods, som icke försändes, samt ersatt den kostnad, som kan för bortfraktaren uppkomma till följd af befraktarens underlåtenhet att lemna full last, eller ock för bortfraktarens fordran stält säkerhet; har icke, oaktadt anmaning skett, betalning erlagts eller säkerhet blifvit stald före lastningstidens utgång, ege befälhafvaren anse fraktslutet från befraktarens sida häfdt, och denne gälde frakt och ersättning, som förut är sagdt.

Är komossement å inlastadt gods redan utfärdadt, gälle hvad i 141 § sägs.

127 §.

Der i fall, som 126 § omförmäler, på grund af fraktslutets häfvande redan inlastadt gods skall åter lossas, njute bortfraktaren ersättning för alla utgifter för godsets inlastning och lossning, så ock för uppehåll, efter ty i 120 och 122 §§ sägs.

128 §.

Vill befraktare af helt fartyg häfva fraktslutet efter det fartyget anträdt den resa, befraktningen angår, vare han pliktig att gälta full frakt

äfvensom ersättning för öfverliggedagar och ytterligare uppehåll, som må hafva egt rum; dock skola endast tre fjerdedelar af frakten erläggas, der fartyget befraktats att å annan ort intaga last och aftalet uppsäges innan fartyget lemnat lastningsorten eller återgår till följd af befraktarens underlåtenhet att aflemna last eller att vid ofullständigt aflemnande fullgöra hvad enligt 126 § honom åligger. Angår befraktningsaftalet flere resor, erlägges full frakt för resa, som redan begynt, half frakt för den derpå följande resan samt fjerdedels frakt för de öfriga; angår aftalet resa till viss ort och omedelbar återresa derifrån, skola tre fjerdedelar af frakten för begge resorna gäldas, der aftalet återgår innan återresan begynt.

Befraktaren ege ej fordra att fartyget för godsets utlossning skall anlöpa hamn under resan; anlöpes af annan anledning ort, der lossning kan ske, ege befraktaren der utbekomna godset, men vare pliktig att, efter pröfning af skiljemän, ersätta ej mindre den särskilda kostnad, som för lossning å den ort må uppkomma, än ock den skada och förlust, som genom lossningen må tillskyndas bortfraktaren.

Är konnossement å inlastadt gods utfärdadt, gälle hvad i 141 § sägs.

129 §.

Hafva flere befraktat ett fartyg, hvar till viss del, och förena sig samtliga befraktarne om fraktslutets häfvande, vare lag, som i 126, 127 och 128 §§ sägs. Kunna de icke alla förena sig, gälde den, som vill för sin del häfva fraktslutet, full frakt äfvensom ersättning för öfverliggedagar och ytterligare uppehåll, som må hafva egt rum, i den mån, befraktaren är därför ansvarig; ersätte ock den kostnad, som till följd af fraktslutets häfvande kan för bortfraktaren uppkomma. Inlastadt gods ege befraktare lossa, der det kan ske utan att skada genom resans fördröjande eller annorledes tillskyndas öfrige befraktare; men bortfraktaren njute ersättning för kostnad, skada och förlust, efter ty i 128 § sägs.

130 §.

Är befraktare pliktig att gälda full frakt för gods, som icke med fartyget föres fram till bestämmelseorten, ege han åtnjuta afdrag å frakten för de särskilda utgifter, hvilka af sådan anledning varda bortfraktaren besparade; medtager befälhafvaren i stället annat gods, skall af den frakt, som därför betingas, hälften gå i afräkning å befraktarens skuld.

131 §.

Tages inlastadt gods i mät, må det ej lossas under andra vilkor, än befraktaren egt utbekomma detsamma; varder godset utmättningsvis såldt, gälle hvad i 277 § stadgas.

132 §.

När gods är inlastadt, vare befälhafvaren eller den, som i befälhafvarens ställe dertill bemyndigats, pliktig att, på aflastarens begäran, utfärda konnossement, innefattande erkännande om godsets mottagande och förbindelse att å uppgifven ort aflemna godset.

Konnossementet skall innehålla, förutom ort och dag för utfärdandet samt utfärdarens underskrift, uppgift å fartyget, det inlastade godset och bestämmelseorten äfvensom angifva, till hvem godset skall i bestämmelseorten aflemnas. Der sådant å någondera sidan äskas, skall tillika uppgifvas befälhafvaren, när handlingen icke af denne utfärdats, aflastaren, fartygets hemort, huru vida det är ångfartyg eller segelfartyg, lastens art och beskaiffenhet, vigt, mängd och märken samt den betingade frakten, så ock intagas hänvisning till befraktningsaftalet i dess helhet eller i vissa delar.

133 §.

Konnossement skall utfärdas i så många exemplar, som aflastaren finner nödiga; önskar aflastaren särskilda konnossement å delar af lasten, vare befälhafvaren skyldig att utfärda sådana. Aflastaren åligger att med sin underskrift till riktigheten erkänna ett exemplar af konnossementet, som befälhafvaren behåller. Befälhafvaren må ej underteckna konnossement förrän godset inlastats.

Utfärdas konnossementet i flera exemplar, skall hvarje exemplar utmärka, huru många blifvit utfärdade. Samtliga exemplar skola vara af lika innehåll; dock må, der aflastaren det äskar, de särskilda exemplaren i konnossementets text betecknas med särskilda nummer, såsom första, andra, tredje och så vidare.

134 §.

Konnossement må ställas till viss man eller till innehafvaren. Är konnossementet stäldt till viss man, må det öfverlätas till annan, ändå att ej något derom är i konnossementet nämndt. Har utfärdaren genom orden: »icke till order», eller dylikt, gjort förbehåll mot öfverlåtelse, ege

den, till hvilken konnossementet öfverlåtes, ej bättre rätt än den, till hvilken konnossementet är stäldt.

En hvar, som genom innehållet af konnossementets text eller genom behörigen sammanhängande och till honom fortgående följd af öfverlåtelser eller genom öfverlåtelse in blanco visar sig vara rätt innehafvare af konnossementet, ege på grund af detsamma fordra godsets utlemnande.

135 §.

Är icke viss lossningsplats genom aftal bestämd, ege lastemottagare enahanda rätt att för lossningen anvisa särskild plats, som, efter ty i 114 § sägs, vid inlastning tillkommer befraktare. Angående lastemottagares rätt att för lossningen fordra fartygets vidare förhållande till annan plats i hamnen gälle ock hvad i 114 § är för befraktare stadgadt.

136 §.

Vid lossning skall befälhafvaren aflemna godset vid fartygets sida, men öfriga lossningskostnaden bäres af lastemottagaren.

Är genom aftal viss plats bestämd för lossning, men är fartyget så djupgående, att det icke kan förläggas till den plats, som aftalats, skall bortfraktaren bekosta godsets framförande från fartygets sida; lag samma vare, der icke viss lossningsplats aftalats, men fartyget af anledning, som nyss är sagd, icke kan inkomma i den hamn, befraktningsaftalet bestämmer.

137 §.

När fartyget är helt och hållet eller till viss del befraktadt, vare befälhafvaren pliktig att lemna lastemottagaren viss tid till godsets mottagande (lossningstid), dels utan ersättning (liggedagar), dels mot ersättning (öfverliggedagar); dock vare med afseende å fartyg, som i 121 § omförmäles, lag, som der sägs. Angående befälhafvarens skyldighet att underrätta lastemottagaren, när fartyget är färdigt att lossa, äfvensom angående antalet af liggedagar och öfverliggedagar, grunden för lossningstidens beräkning och den för öfverliggedagar utgående ersättning gälle hvad i 118—120 §§ är för lastning stadgadt.

Eger lossning och lastning rum i ett sammanhang för samma persons räkning, må öfverliggedagar ej beräknas förrän liggedagarne för hvardera gått till ända.

138 §.

Mottagare af styckegods skall genast på befälhafvarens tillsägelse afhemta godset i den ordning, befälhafvaren bestämmer; är mottagaren icke känd eller icke att träffa, sker tillsägelse på sätt 118 § för dylikt fall stadgar.

Styckegods, som befordras med fartyg af den beskaffenhet, 121 § omförmäler, ege befälhafvaren utan särskild tillsägelse utlossa.

139 §.

I bestämmelseorten skall befälhafvaren utlemua lasten till den, hvilken är innehafvare af sådant exemplar af konnossementet, som enligt 134 § berättigar honom att fordra godsets utlemnande. Sedan godset till lastemottagaren aflemnats, skall konnossementet, med åtecknad bevis om godsets aflemnande, återställas till befälhafvaren.

Der befälhafvaren det äskar, åligge lastemottagaren att, innan lossningen börjar, sätta konnossementet i taka händer att vid lossningens afslutande hållas befälhafvaren till handa, så ock att i mån af lossningens fortgång göra anteckning å konnossementet om hvad som aflemnats eller derom meddela särskildt bevis.

140 §.

Anmäla sig flere behörige innehafvare af konnossement, må befälhafvaren icke till någon af dem utlemna godset, utan åligge honom att för vederbörande lastemottagares räkning lemna det i förvar till den gode man, parterne utse, eller, der de ej kunna enas om sådan, upplägga godset under säker vård och derom ofördröjligen underrätta parterne; dock skall, der de särskilda exemplaren äro betecknade med särskilda nummer, som i 133 § sägs, godset utlemnas till den, som är innehafvare af det exemplar, hvilket är utmärkt med lägsta nummer.

141 §.

Annanstädes än i bestämmelseorten må befälhafvaren icke, ändå att fraktslutet häfves innan resan begynt, eller denna senare afbrytes, utlemna godset utan att af konnossement, som ej innehåller förbehåll mot öfverlåtelse, samtliga utfärdade exemplar till honom återställas; dock vare, der exemplaren betecknats med särskilda nummer, som i 133 § sägs, innehafvaren af det exemplar, hvilket betecknats såsom det första, berättigad att få godset till sig utlemnadt, ändå att öfriga exemplar icke återställas.

142 §.

Har, efter det gods blifvit till inlastning mottaget och innan det aflemnats, godset förkommit, skadats eller minskats, vare bortfraktaren därför ansvarig, der ej antagas må, att förlusten, skadan eller minskningen tillkommit genom sjöolycka, uppbringning eller annan olyckshändelse, som det ej stått i befälhafvarens eller besättningens magt att afvärja, eller orsakats af bristfällighet i godsets inpackning eller af dess egen beskaffenhet att lätt förderfvas eller minskas, såsom när spannmål sammanbrinner, flytande varor afdunsta eller utläka, eller när kreatur dö.

Har skada uppkommit derigenom att fartyget vid resans början varit i bristfälligt skick, vare bortfraktaren ej skyldig att ersätta skadan, der bristen icke kunnat upptäckas, oaktadt all omsorg blifvit använd.

143 §.

Inlastas gods, som fordrar särskild vård, skall sådant för befälhafvaren uppgifvas och å godset tydligen utmärkas; försummas det, må ersättning ej fordras för skada, som icke utan sådan vård kunnat användas.

Penningar, värdepapper eller dyrbarheter ersättas icke, så vida de icke blifvit såsom sådana angifna och värdet uppgifvits.

144 §.

Konnossementet bestämmer rättsförhållandet mellan bortfraktaren och lastemottagaren, och skall förty i öfverensstämmelse med konnossementet lasten till den sistnämnde utlemnas.

Betalning för öfverliggedagar eller för annat uppehåll, som vid godsets inlastning egt rum, må ej affordras lastemottagaren, der ej konnossementet utvisar, att fordringen är ogulden.

145 §.

Inlastas gods, som är slutet i packor, kistor eller kärl, så att innehållet är befälhafvaren obekant, eller har gods, som uppgifvits till mått, vikt eller antal, icke af befälhafvaren mottagits efter mätning, vägning eller räkning, ege befälhafvaren derom göra anmärkning i konnossementet; har sådan anmärkning skett, vare bortfraktaren utan ansvarighet, der uppgiften angående godsets art och beskaffenhet eller dess myckenhet finnes oriktig, så vida icke vid inlastningen utrönts eller med användande af vanlig uppmärksamhet bort kunna utrönas, att uppgiften var oriktig.

146 §.

Har vid godsets inlastning icke kunnat säkert utrönas, om godset var i oskadadt skick och försedt med behörig beklädnad, ege befälhafvaren i konnossementet genom orden »fri från läck, bräck eller skada», eller genom annat dylikt förbehåll, fritaga bortfraktaren från ansvarighet för all skada, som icke bevisligen tillkommit af sådan anledning, att denne jemlikt 142 § bör därför ansvara.

147 §.

Inlastas gods, som tydligen kan skönjas vara skadadt eller illa beklädt, åligge befälhafvaren att sådant i konnossementet uttryckligen anmärka. Underlåter han det, må förhållandet ej åberopas till bortfraktarens fritagande från ansvarighet för skada, ändå att i konnossementet tecknats sådant förbehåll, som i 146 § omförmäles.

148 §.

Innan lastemottagaren mottager godset ege han, till utrönande af dess tillstånd, låta godset besigtigas af besigtningmän, som i 332 § andra stycket sägs.

Har gods utan förutgången besigtning blifvit utlemnadt till lastemottagaren och vill han göra anmärkning angående godsets tillstånd, åligge honom att före utgången af nästa söckendag efter utfäendet anordna besigtning å godset; försummas det, ege han ej fordra ersättning för skada eller minskning, som icke bevisligen tillkommit genom fel eller försummelse af bortfraktare, befälhafvare eller besättning.

Om tiden för besigtningen bör befälhafvaren underrättas; anordnar befälhafvaren sjelf, jemlikt 42 §, besigtning å godset, bör, så vida ske kan, lastemottagaren kallas att dervid närvara. Finnes vid besigtningen gods skadadt eller minskadt, skola besigtningmännen meddela utlåtande angående den orsak, som må antagas hafva vållat skadan eller minskningen.

149 §.

Skall jemlikt 142 § bortfraktare ersätta felande, skadadt eller minskadt gods, eller skall han utgifva ersättning för gods, som blifvit jemlikt 49 § såldt för fartygets behof, bestämmes ersättningen efter ty i 200 och 201 §§ stadgas angående ersättande af gods i gemensamt haveri.

150 §.

Har befälhafvare tagit gods om bord utan att aftal skett om fraktens belopp, erlägges frakt efter hvad vid tiden för inlastningen var gångbar frakt å lastningsorten. Har af gods, derom aftal skett, mer inlastats, än aftaladt var, erlägges därför frakt efter enahanda grund, som för det gods, aftalet angick.

151 §.

För gods, som icke finnes i behåll vid resans slut, utgår icke frakt, så vida icke godset förlorats till följd af sin egen beskaffenhet att lätt förderivas eller till följd af bristfällig inpackning eller eljest till följd af aflastarens vållande, eller godset blifvit under resan såldt för egarens räkning.

Är frakt på förhand betald för gods, för hvilket befraktaren, efter ty nu är sagdt, icke är pliktig att gälda frakt, skall förskottet återbäras, der ej annat förbehåll skett.

152 §.

Kärl med flytande varor må egaren öfverlåta för frakten, der mer än hälften af innehållet saknas. Denna rätt, som gäller hvarje särskildt kärl, må icke utövas efter det kärlet till mottagaren aflemnats och ege ej ruun, der kärlet vid inlastningen varit bristfälligt eller illa beklädt och befälhafvaren, der konnossement utfärdats, om förhållandet gjort anmärkning, på sätt i 147 § sägs.

153 §.

Bortfraktaren skall vidkännas alla skeppsumgälder, bogserings-, karantäns- och andra dylika kostnader, som äro förbundna med resan från lastningsorten till lossningsorten; och må förty godtgörelse därför ej afordras befraktaren.

154 §.

Mottagandet af godset medför för mottagaren förpligtelse att gälda frakt samt hvad bortfraktaren eljest eger att fordra af befraktaren enligt konnossement eller annan handling, enligt hvilken godset mottages.

155 §.

Befälhafvaren vare ej pliktig att utlemna godset innan lastemottagaren guldit de i 154 § omförmälda fordringar äfvensom ersättning för öfver-

liggedagar och annat uppehåll vid lossningen, så ock haveribidrag samt annan fordran, för hvilken godset må häfta, eller ock i allmänt förvar eller hos enskild man, som af befälhafvaren godkännes, nedsatt fordringsbeloppet att af befälhafvaren lyftas efter godsets aflemnande. För ännu icke fastställda haveribidrag må gods ej kvarhållas, om lastemottagaren för dem ställer säkerhet.

Hvad nu stadgats vare ock gällande, der lossning af gods eger rum i lastningsorten eller under resan.

156 §.

Vägrar lastemottagare att mottaga lasten, eller är mottagare icke känd eller icke att träffa, åligge befälhafvaren att, der det lämpligen kan ske, om förhållandet genast underrätta aflastaren; har icke någon, som till lastens mottagande är behörig, anmält sig så tidigt, att lossningen kan hinna avslutas före lossningstidens utgång eller, der befraktningen angår stycke gods, ega rum å den af befälhafvaren bestämda tid, låte befälhafvaren lossa godset och för vederbörande lastemottagares räkning upplägga det under säker vård. Underlåter lastemottagaren att fullgöra hvad enligt 155 § för godsets utfående åligger honom, eller uppehåller han eljest fartyget för lossningen, så att denna ej kan ega rum i rätt tid, ege befälhafvaren lossa godset och upplägga det, som nyss är sagdt.

Upplägges godset, underrätte befälhafvaren derom lastemottagaren, der denne är känd och tillstådes å lossningsorten, men kungöre det eljest på sätt 118 § för dylikt fall stadgar.

Varder befälhafvaren för godsets uppläggning eller eljest för lossningen utan eget vållande uppehållen utöfver lossningstiden, njute bortfraktaren ersättning för all skada och förlust, hvilken ersättning i händelse af tvist skall bestämmas af skiljemän och ej må sättas lägre än för öfverliggedagar.

157 §.

Varder gods upplagdt af anledning, som i 140 eller 156 § sägs, ege befälhafvaren låta genom offentlig auktion sälja så mycket af godset, att, utom tull och öfriga onkostnader, de i 155 § omförmälda fordringar dermed betäckas.

158 §.

Utlemnas gods till lastemottagarens förfogande, ege bortfraktaren ej vidare talan mot befraktaren för fordran, som bort af inottagaren gäldas;

dock stånde honom öppet att hos befraktaren utsöka hvad denne till bortfraktarens skada skulle vinna, om fordringen upphörde. Har befälhafvaren icke utlemnat godset men finnes det vid försäljning icke förslå till fordringens gäldande, vare befraktaren ansvarig för bristen.

159 §.

Om före fartygets atgång från den hamn, der resan skall börja, fartyget eller godset genom utbrott af krig blifver ofritt, fartyget belägges med embargo, den hamn, der resan skall börja, eller den, dit den är stäld, genom blokad stänges, det gods, befraktningen angår, förbjudes till utförsel i aflastningsorten eller till införsel i bestämmelseorten, eller fartygets resa eller godsets försändning genom annan åtgärd af högre hand hindras; då ege såväl befälhafvaren som befraktaren rätt att häfva fraktslutet; och drage hvar sin kostnad och skada.

Angår sådant hinder endast en del af befraktares gods, ege han ej häfva aftalet utan att betala frakt, efter ty i 126 och 129 §§ sägs; häfves icke aftalet, må inlastadt gods, som af hindret träffas, på befraktarens bekostnad åter lossas. Anmäler befraktaren före lastningstidens utgång sig vilja i stället inlasta annat gods, som likaså beqvämt kan å fartyget föras, vare befälhafvaren pliktig att medtaga godset, der det utan uppehåll aflemnas; njute dock af befraktaren ersättning, efter pröfning af skiljemän, ej mindre för den ökade kostnad, som för godsets inlastning må uppkomma, än äfven för uppehållet, efter ty i 120 och 122 §§ sägs. Hafva flere befraktat fartyget, hvar till viss del, må fartyget icke för intagande af annat gods utan samtliga befraktares medgifvande uppehållas utöfver lastningstiden.

Är fartyg befraktadt till flere, och varda på grund af hinder för en eller flere af befraktarne de med dem slutna aftal häfda, ege befälhafvaren uppsäga jemväl öfriga fraktslutet, der den frakt, som för resan skulle komma att utgå, understiger hälften af hela det betingade fraktbeloppet.

160 §.

Går fartyg under resa förloradt eller förklaras det icke vara iständsättligt, upphøre befraktningsaftalet att vara gällande; dock vare befälhafvaren pliktig att för lastegarens räkning vidtaga sådan åtgärd med lasten, som i 57 § föreskrifves.

Frakt beräknas i ty fall efter det tillryggalagda afståndets förhållande till hela den resa, fraktslutet afsåg, dock med fäst afseende å den tid, som till resan åtgått, samt de dermed förbundna särskilda svårigheter och kost-

nader i förhållande till den öfriga resans (afståndsfrakt). Kunna parterne icke enas om den frakt, som bör utgå, skall beloppet bestämmas af skiljemän.

Vill lastegaren för frakten öfverlåta det gods, som finnes i behåll, stånde det honom öppet.

161 §.

Inträffar sådant hinder, som i 159 § omförmäles, efter det fartyget lemnat den hamn, der resan börjat, stånde ändock hvardera parten fritt att häfva fraktslutet, men befraktaren gälde för den vid aftalets häfvande tillryggalagda delen af resan afståndsfrakt, efter ty i 160 § sägs. Häfves aftalet, åligge befälhafvaren att för lastegarens räkning vidtaga sådan åtgärd med lasten, som i 57 § föreskrifves.

Varder fartyget af sådant hinder efter lastens intagande uppehållet i lastningsorten eller i hamn, som under resan anlöpes, skall kostnaden för uppehållet fördelas å fartyg, frakt och last, såsom för gemensamt haveri stadgas; dock att, der aftalet häfves, sådan fördelning ej eger rum i afseende på kostnad, som derefter uppkommer.

162 §.

Häfves fraktslut på grund af sådant hinder, som i 159 § omförmäles, och skall till följd deraf lossning af last ega rum, vare befraktaren skyldig att vidkännas all kostnad, som för lossningen uppkommer, der hindret angår godset allena; angår hindret tillika fartyget eller detta allena, eller har befälhafvaren gjort bruk af den i nämnda § honom medgifna rätt att uppsäga fraktslut, vare om lossningskostnadens bestridande lag, som i 136 § stadgas.

163 §.

Varder fartyg af någon anledning uppehållet i lastningsorten eller å ort, som under resan anlöpes, och kan det skäligen antagas, att uppehållet skall blifva af längre varaktighet, ege befraktaren tillsvidare utlossa sitt gods, der han ställer säkerhet för betalning af de fordringar, som i 155 § omförmälas, för den händelse att godset icke på befälhafvarens tillsägelse i rätt tid åter inlastas. Är fartyget befraktadt till flere, må lossning af en befraktares gods icke utan öfriges samtycke ega rum, der skada eller förlust skulle dem genom lossningen tillskyndas.

164 §.

Har fartyget för liden skada nödgats anlöpa nödhamn och befinnes vid anstald besigtning, i den ordning 41 § bestämmer, att till följd af

uppehållet för fartygets iståndsättning lasten i sin helhet eller till väsentlig del skulle fördrivas, ege befraktaren häfva aftalet mot erläggande af afståndsfrakt, efter ty i 160 § sägs; dock att, der fartyget är befraktadt till flere, den rätt, nyss är sagd, icke eger rum, om någon af öfrige befraktare yrkar resans fortsättande.

165 §.

Äro exemplar af konnossement efter öfverlåtelse komma i särskilda personers händer och tvista innehafvarne om bättre rätt att utbekomma godset, gifve det exemplar företräde, hvilket öfverlåtaren först lemnat från sig i sådant skick, att mottagaren jemlikt 134 § erhöll behörighet att fordra godsets utlemnande; dock att, der exemplaren betecknats med särskilda nummer, som i 133 § sägs, det exemplar gifver bästa rätt, som är utmärkt med lägsta nummer. Har, innan den, hvilken, efter ty nu är sagdt, eger utbekomma gods, dertill anmält sig, lossning i bestämmelseorten skett till annan behörig innehafvare af konnossement, vare denne icke pliktig att från sig lemna hvad han redan utbekommit, der det icke visas, att han vid konnossementets förvärfvande icke varit i god tro eller att han dervid handlat med grof vårdslöshet.

166 §.

Vägrar köpare af varor, å hvilka konnossement till honom öfverlemnats, att godkänna eller betala rätteligen dragen vaxel å köpesumman, eller undandrager han sig uppfyllande af de för öfverlåtelsen eljest stadgade villkor, ege säljaren rätt att inställa lossning af godset och deröfver annorledes förfoga. Lag samma vare, der köparen, innan betalning för godset till fullo erlagts, kommit i konkurstillstånd eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld eller ock, om han är köpman, inställt sina betalningar; dock med rätt för köparen eller konkursboet att mot köpeskillingens erläggande utbekomma godset. Har på grund af öfverlåtelse af köparen konnossement, som icke innehåller förbehåll mot öfverlåtelse, kommit i annan mans hand, ege säljaren ej mot denne den rätt, nyss är sagd, der det ej visas, att innehafvaren vid konnossementets förvärfvande icke varit i god tro eller att han dervid handlat med grof vårdslöshet.

Har i de fall, då köp af varor sålunda återgår, köparen godkänt vaxel å köpeskillingen eller derå gjort afbetalning eller eljest fått vidkännas utgift för godset, vare säljaren skyldig att återställa vaxeln eller det utbetalda beloppet äfvensom ersätta köparens hafda utgifter.

167 §.

Har konnossement förkommit, ege den, som förlorat konnossementet, hos Rätten i fartygets bestämmelseort göra ansökan om konnossementets dödande; inlemne då afskrift af konnossementet eller sådan uppgift om dess innehåll, som må vara nödig för konnossementets säkra igenkännande. Visar sökanden sannolik anledning att konnossementet verkligen förkommit, låte Rätten genom offentlig stämning, som å dess dörr skall anslås och i allmänna tidningarne tre gånger, fjorton dagar mellan hvarje gång, införas, kalla konnossementets innehafvare att inom viss förelagd tid, räknad från den dag, stämningen sista gången i tidningarne infördes, uppvisa konnossementet vid Rätten; skolande den tid, som förelägges, icke sättas kortare än tre månader eller längre än ett år. Varder icke konnossementet inom föreskrifven tid uppvist och fullföljes derefter ansökningen, gifve Rätten utslag, hvarigenom konnossementet dödas.

Sedan offentlig stämning ågått, ege den, som begärt konnossementets dödande, utbekomma godset, derest han hos Rättens ordförande ställer säkerhet för de anspråk å godset, hvilka lagligen må tillkomma innehafvare af konnossementet.

168 §.

Den, hvilken med sådan åtkomst, som i 134 § sägs, har konnossement i handom, vare ej pligtig att utlemna det till den, för hvilken det må hafva förkommit, der det ej visas, att han vid konnossementets förvärfvande icke varit i god tro eller att han dervid handlat med grof vårdslöshet.

169 §.

Angår befraktningsaftal befordrande af viss person såsom passagerare och dör denne före resans anträdande, eller varder han af laga förfall hindrad att medfölja, skall endast half afgift för resan erläggas, så vida hindret anmäles före fartygets afgang. Uteblifver eljest den, hvilken betingat sig plats såsom passagerare, skall full afgift erläggas.

170 §.

Aftal angående passagerares befordrande vare utan ersättningsskyldighet å någondera sidan förfallet, der sådant hinder för resan inträffar, som i 159 eller 160 § sägs; var resan börjad när hindret inträffade, vare passageraren dock pligtig att för den tillryggalagda delen af resan erlägga afgift, efter ty 160 § bestämmer.

171 §.

Passagerare vare skyldig att ställa sig till noggrann efferrättelse allt, hvad med afseende å ordning och skick om bord föreskrifves.

Hvad i 81 § är stadgadt med afseende å besättningen gälle ock för passagerare.

172 §.

Gods, som passagerare förer med sig om bord, skall, när det öfverlemnats till befälhafvaren eller den, som af honom satt är att mottaga godset, i händelse af förlust eller skada ersättas såsom annat gods, efter ty här ofvan är stadgadt.

173 §.

Befälhafvaren vare ej pliktig att utlemna passagerares gods innan passagerareafgiften guldits och betalning erlagts för kost under resan; ege ock, der betalning icke erlägges, upplägga och försälja godset, som i 156 och 157 §§ sägs.

Sjette kapitlet.**Om bodmeri.**

174 §.

Upptager befälhafvare i nöd till resans fortsättande eller lastens bevarande eller vidare fortskaffande penningelån och pantförskrifver (förbodmar) därför, på sätt här nedan sägs, fartyg, frakt eller last, ege borgenären för sin fordrans betalning hålla sig allenast till de förbodmade föremålen efter det resan slutat, men njute för sin fordran förmånsrätt, efter ty i 11 kap. sägs.

Långifvare och låntagare ege rätt att bestämma viss afgift (premie) att för den försträckning och fara erläggas.

175 §.

För bodmerilån må befälhafvaren förpanta fartyg, frakt eller last, hvar för sig eller gemensamt. Tages lån till bestridande af utgift, som angår

lasten allena, må denna särskildt förpantas; för annan utgift må lasten icke förpantas utan gemensamt med fartyg och frakt. Äro fartyg och last gemensamt pantförskrifna, skall, utan särskildt förbehåll, jemväl frakten anses vara under pantsättningen innefattad.

Har föremål förbodmats för utgift, som icke angår samma föremål, och varder till följd af pantsättningen betalning ur panten utsökt, ege pantens egare söka sitt åter ur de föremål, hvilka utgiften angick, med enahanda rätt, som, der samma föremål för lånet förbodmats, skulle hafva tillkommit långgifvaren.

176 §.

Innan befälhafvaren upptager lån å bodmeri, skall han låta noggrant bestyrka behofvets verklighet och omfång, så vida ske kan, genom besigtning i den ordning, 41 § bestämmer, men eljest genom intyg af svensk konsul eller å ort, der sådan tjensteman icke finnes, af annan myndighet.

177 §.

När bodmerilån upptages, skall derom upprättas skriftlig handling (bodmeribref) med alla de vilkor, som betingats. Sådan handling skall, för att gälla såsom bodmeribref, innehålla:

- 1) benämning af bodmeribref eller annan beteckning, som angifver, att aftalet är ingånget såsom bodmeri;
- 2) långgifvarens namn;
- 3) uppgift å lånets och premiens belopp (bodmeriskulden);
- 4) uppgift å de pantförskrifna föremålen;
- 5) fartygets namn;
- 6) uppgift å den resa, för hvilken lånet upptages (bodmeriresan); och
- 7) befälhafvarens underskrift tillika med ort och dag för utfärdandet.

178 §.

Bodmeribref skall, der långgifvaren det äskar, utfärdas i flera exemplar, hvilka alla skola vara lika lydande och utmärka, huru många blifvit utställda.

Öfverlåtes bodmeribref, deri långgifvaren erhållit lof att låta brefvet komma i annans hand, vare mot nye innehafvaren invändning derom att laga anledning till lånets upptagande saknats lika gällande, som mot långgifvaren.

179 §.

För bidrag, som till gäldande af gemensamt haveri skall utgå af förbodmadt föremål, sker ej afdrag å bodmeriskulden; varder af sådan anledning panten otillräcklig till lånets betalande, vare förlusten borgenärens.

180 §.

Befälhafvaren åligge att noggrant sörja för de förpantade föremålens vård och bevarande. Utan tvingande skäl må han icke företaga någon handling, hvarigenom pant utsättes för annan eller större fara, än långgifvaren på grund af bodmeribrefvets innehåll hade anledning att förutsätta. Bryter befälhafvaren häremot, vare han borgenären ansvarig för all skada och förlust, som deraf kommer.

Har befälhafvaren, utan nödtvång och utan att långgifvarens fördel sådant bjudit, ändrat den resa, som i bodmeribrefvet finnes bestämd, eller har han, utan sådan anledning och utan att det skett för att bispringa menniskor i sjönöd, afvikit från vanlig väg, eller har han efter bodmeriresans slut utsatt panten för ny fara; vare befälhafvaren, der panten sedan finnes otillräcklig till lånets gäldande, ansvarig för bristen, så vida icke visas kan, att förlusten skulle hafva uppstått, äfven om befälhafvaren iakttagit hvad honom ålegat.

181 §.

Bodmeriskulden skall, der icke annat är aftaladt, betalas å den ort, der bodmeriresan enligt aftalet slutar, å sjunde dagen efter fartygets ankomst.

Slutar resan innan fartyget hunnit till den i bodmeribrefvet angifna bestämmelseort, vare lånet till betalning förfallet å sjunde dagen efter det resan inställdes, och skall betalningen erläggas å den ort, der resan sålunda slutar; åliggande det befälhafvaren att ofördröjligen underrätta borgenären om resans inställande. Inställes resan af annan anledning, än i 159 eller 160 § sägs, ege borgenären undfå ersättning för all kostnad, som till följd af resans inställande ådrages honom.

182 §.

Uteblifver betalning utöfver förfallodagen, njute borgenären laga ränta såväl å hufvudstol som å utfäst premie. Skall premien räknas efter tid, löper den ej längre än till förfallodagen.

183 §.

Betalning skall erläggas till den, som å förfallodagen visar sig vara behörig innehafvare af ett exemplar af bodmeribrevet, mot dettas återställande med åtecknad bevis om betalning. Anmäla sig flere behörige innehafvare af bodmeribref, må icke till någon af dem betalning erläggas, utan skall befälhafvaren för vederbörandes räkning öfverlemnas beloppet till den gode man, parterne anvisa, eller, der de icke kunna enas om sådan, nedsätta det i allmänt förvar samt derom underrätta parterne.

Före förfallodagen må icke, der bodmeribrevet gifver långgifvaren lof att låta det komma i annans hand, betalning erläggas utan att samtliga exemplaren återställas.

184 §.

Uppvisas icke bodmeribrevet å förfallodagen, ege befälhafvaren sätta bodmeriskuldens belopp i allmänt förvar och derefter förfoga öfver panten. Varda sålunda penningar nedsätta, åligge befälhafvaren att derom ofördröjligen meddela borgenären underrättelse.

185 §.

När fartyget ankommit till den i bodmeribrevet angifna bestämmelseort eller när det blifvit afgjort, att resan skall sluta å annan ort, ege borgenären, ändå att förfallodag ej är inne, erhålla kvarstad å panten.

Betalas icke förfallen bodmeriskuld, ege borgenären hos vederbörande öfverexekutor åska, att förbodmadt fartyg eller förbodmad last må säljas i den ordning, som för försäljning af sådan egendom, den der blifvit utmätt, är stadgad, äfvensom att förbodmad frakt till honom öfverlemnas.

186 §.

Installes bodmeriresan innan den börjat, vare lånet genast förfallet till betalning i den hamn, der resan skulle börja; och gälde låntagaren i ty fall, i stället för premie, ränta å hufvudstolen efter fem procent om året jemte tre procent provision. Har fartyget redan afgått, skall betingad premie gäldas, äfven om resan senare installes.

Sjunde kapitlet.**Om haveri.**

187 §.

Såsom gemensamt haveri räknas all skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med afsigt tillfogas fartyg eller last, äfvensom all annan uppoffring, som göres för sådant ändamål, så ock skada och kostnad, som vållas eller uppkommer till följd af dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall gäldas af fartyg, frakt och last i förhållande till hvarderas värde, beräknadt på sätt här nedan i 207—211 §§ sägs.

188 §.

Såsom gemensamt haveri ersättes i synnerhet:

1. Gods och fartygs tillbehör, som kastas öfver bord för att lätta fartyget i sjönöd eller för att undkomma fiende eller sjöröfvare, så ock gods och fartygs tillbehör, som vid kastningen bortspolas, samt annan skada, som är en följd af kastningen eller de därför nödiga åtgärder.
2. Master, segel och annat redskap, som kapas, samt ankare och ketting, som fränstickas, för att rädda fartyg och last ur en dem gemensamt hotande fara, såsom för att förekomma skeppsbrott eller sammanstötning, så ock skada, som af dylik åtgärd föranledes.
3. Skada, som tillfogas fartyg eller last för att afvärja eldfara eller släcka utbruten eld eller för att leda vatten i fartyget till pumpane eller för att bereda störtsjöar aflopp.
4. Kostnad för biträde, som i nöd anlitas för att rädda fartyg och last ur en dem gemensamt hotande fara, så ock skada, som tillfogas fartyg eller last af fartyg, hvars biträde anlitas.
5. Skada, som tillfogas fartyg eller last derigenom att fartyget med afsigt sättes på grund för att undgå större gemensam fara.
6. Skada, som tillfogas fartyg eller last, och kostnad, som sker, för att taga fartyget af grund samt föra det och lasten i säkerhet. Varder resan ej fortsatt, emedan fartyget icke kan tagas af grund eller det förklaras icke vara iståndsättligt, räknas såsom gemensamt

haveri allenast den skada och kostnad, som skett förrän det blef uppenbart, att resan icke kunde komma att fortsättas.

7. Kostnad, som uppkommer till följd deraf att fartyget måste söka nödhamn för räddning af fartyg och last, såsom då fartyget icke längre är i sjövärdigt skick, eller resans fortsättande skulle till följd af utbrutet krig eller tillfälligtvis uppkommen isgång utsätta fartyg och last för uppenbar fara.

Till denna kostnad räknas i synnerhet: lotspenningar, fyr-, båk-, hamn- och andra skeppsumgälder i nödhamnen; kostnad för lastens lossning, uppläggning, återinlastning och stufning, när lossning måste ske för att fartyget skall kunna inkomma i hamnen eller påkallas af samma orsak, som föranledt nödhamnens anlöpande; befälhafvarens och besättningens aflöning och underhåll i nödhamnen under den tid, fartyget der uppehålls af samma orsak, som föranledt nödhamnens anlöpande, så vidt denna kostnad icke kunnat besparas genom afinönstring. Deremot ersättes icke befälhafvarens och besättningens underhåll och aflöning för den tid, uppehållet af annan anledning förlänges, såsom när resans fortsättande hindras af is eller annan af väderleksförhållanden beroende orsak, eller när fartygets iståndsättande onödigt fördröjes. Slutar resan i nödhamnen, beräknas såsom gemensamt haveri endast de utgifter, som belöpa å tiden förrän det blef afgjort, att resan der skulle sluta.

Minskas lasten genom afdunstning eller utläkning, eller skadas den eljest till följd af uppehållet i nödhamnen, skall det ej för gemensamt haveri räknas, ej heller kostnad, som göres för att förekomma sådan skada. Skada, som träffar lasten vid lossning eller inlastning i nödhamnen, hänföres icke till gemensamt haveri, så vida icke skadan uppkommit derigenom att lossning eller inlastning måste ske medelst andra farkoster eller på annat icke vanligt sätt.

Särskilda kostnader, hvilka i nödhamnen föranledas deraf att lasten är af farlig beskaffenhet, hänföras icke till gemensamt haveri.

Utgift för tillfälligt afhjelpande i nödhamnen af skada, som icke uppkommit i gemensamt haveri, räknas såsom gemensamt haveri, så vidt derigenom besparas eljest nödvändig utgift, hvilken skolat till sådant haveri hänföras.

8. Skada och förlust, som uppstår derigenom att i nöd lasten användes till att bereda utväg för resans fortsättande eller annorledes till räddning af fartyg och last, eller derigenom att fartygs tillbehör begagnas för ändamål, hvartill det ej varit afsedt.

Såsom gemensamt haveri räknas ock hvad af ett ångfartygs kolförråd och andra för maskinens drift afsedda ämnen förbrukas för att taga fartyget af grund eller för pumpning, när fartyget sprungit läck, eller för fartygets förflyttning till och från lossningsplats äfvensom för lastens lossning och inlastning i nödhavn, när kostnaden för sådan åtgärd eljest är att hänföra till gemensamt haveri. Deremot ersättes icke hvad som förbrukas för att löpa in i och åter ut ur nödhavn eller eljest till följd af resans förlängning, äfven om denna vållats af gemensamt haveri.

9. Skada, som för att underlätta försvar mot fiende eller sjöröfvare med afsigt tillfogas eller under försvaret träffar fartyg eller last, krigsförnödenheter, som derunder förbrukas, så ock hvad till räddning eller återlösen af fartyg och last utgifves.
10. Kostnad för läkemedel, skötsel och underhåll åt den, som under försvaret emot fiende eller sjöröfvare eller vid verkställande af åtgärd till räddning af fartyg och last blifvit skadad, kostnad för begrafning af den, som ljugit döden, samt den ökade kostnad, redaren får vidkännas för anskaffande af annat manskap i de sårades eller dödes ställe.
11. Frakt, som förloras till följd af gemensamt haveri.
12. Kostnad och förlust vid anskaffande af medel till bestridande af utgifter, hvilka skola såsom gemensamt haveri ersättas, såsom: provision, ränta och försäkringspremie å förskjutna medel, bodmeripremie, då penningar måste genom bodmerilån anskaffas, och förlust, uppkommen genom prisskilnad å gods, som till medels anskaffande måste i nödhavn försäljas.
13. Arfvode till ombud, som antagits för besörjande af de haveriet rörande angelägenheter.
14. Kostnad för sjöförklaring, besigtning och värdering samt för anskaffande af annan bevisning, som erfordras för utredande af haveriet, äfvensom kostnad för upprättande af haverifördelningen (dispache).

189 §.

Till gemensamt haveri räknas icke skada, som af olyckshändelse timar under verkställande af åtgärd till räddning af fartyg och last, äfven om uppoffring derigenom varder obehöflig, ej heller skada eller förlust, som står i endast medelbart eller tillfälligt samband med sådan åtgärd.

Sålunda ersättes icke i gemensamt haveri: stång, som vinden bräckt medan kapning af masten pågick, äfven om kapningen till följd deraf in-

ställdes; skada, som åkommit fartyg eller last genom storm, eld, stöld eller annan händelse under uppehåll i nödhamn; förlust, uppkommen derigenom att lasten till följd af gemensamt haveri icke kunnat aflemnas i rätt tid; den tillökning i försäkringskostnad eller den förlust af förväntad frakt, hvilken orsakats genom uppehåll, som haveriet vållat.

190 §.

Såsom gemensamt haveri ersättes icke:

1. Gods, som utan befälhafvarens vetskap inlastats å fartyget; penningar, värdepapper eller dyrbarheter, hvilka icke blifvit, på sätt i 143 § sägs, angifna.
2. Gods, hvilket föres såsom däckslast, när det kastats eller genom annan dylik åtgärd uppoffrats eller skadats, så vida icke kastningen skett för att lätta fartyget när det kommit på grund.
Till däckslast räknas icke allenast det gods, som stufvats å fartygets öppna däck eller i dess båtar eller som varit hängdt vid sidan utom bords, utan äfven hvad som lastats i sådant täckt rum, som icke är infogadt i fartygets fasta spantresning eller eljest lemnar tillräcklig säkerhet mot sjöskada och bortspolning.
3. Fartygs tillbehör, som kastats eller genom annan dylik åtgärd uppoffrats eller skadats, när det vid tillfället var liggande å däckets utan att der hafva sin rätta plats.
4. Skada, uppkommen genom pressning med segel, äfven om denna företagits för att undgå strandning eller undkomma fiende eller sjöröfvare; skada, som af annan orsak uppkommit å segel, eller skada å ångfartygs pannor eller maskin, der ej skadan uppkommit vid försök att taga fartyget af grund; skada å fartygs pumpar, uppkommen vid pumpning för att hålla fartyget läns.
5. Mast, rundhult eller annat fartygets tillbehör, som kapats, när det förut blifvit bräckt, äfven om åtgärden var nödvändig till förekommande af fara för fartyg och last.
6. Skada, som genom besprutning med vatten eller annan släckningsåtgärd tillfogats last, som af sig sjelf fattat eld eller tagit värme; skada, som vid släckning af eld, hvilken annorledes uppstått, tillfogats den del af lasten, hvilken redan var af elden angripen.
7. Kostnad, uppkommen derigenom att fartyget på grund af otillräcklig proviantering eller eljest bristfällig utrustning eller till följd af ishinder eller annan af väderleksförhållanden beroende orsak måst inlöpa i nödhamn.

191 §.

Fördelning af skada, uppkommen i gemensamt haveri, må ega rum, oaktadt den fara, som föranledt haveriet, uppstått genom någons vållande; dock ege denne ej åtnjuta någon ersättning i haveriet. Var faran vållad genom fel eller försummelse, hvarför redaren jemlikt 8 § bör ansvara, njute denne ej ersättning i haveriet.

Har befälhafvaren eller den, som egt handla å hans vägnar, felat vid bedömande af farans beskaffenhet eller vid valet af medel till dess afvärande, må skadan ändock fördelas såsom gemensamt haveri; dock vare redaren, der icke åtgärden på grund af de omständigheter, under hvilka den vidtagits, må anses ursäktlig, förlustig rätt till ersättning.

Den, som sålunda går förlustig rätt till ersättning eller nödgas utgifva bidrag till haveriet, ege söka sitt åter af den, som lagligen bör ansvara för skadan.

192 §.

Fördelning af skada i gemensamt haveri må ega rum, oaktadt det ändamål, som med uppoffringen afsågs, icke genom densamma uppnåtts.

193 §.

Fördelning af skada i gemensamt haveri må ega rum, ändå att fartyget eller lasten för ändamålet fullständigt uppoffrats eller att efter haveriet endast fartyg eller endast last, helt eller delvis, bergats.

194 §.

Skall uppoffring ske, åligge befälhafvaren tillse, att förlusten icke blifver större, än för ändamålet är nödvändigt. Vid kastning af gods eller fartygs tillbehör skall, så vidt faran det medgifver, iakttagas, att det, som är af svårare tyngd eller mindre värde, först kastas, men det lättare och det dyrbarare godset så länge som möjligt behålles.

Har befälhafvaren genom felaktigt förfarande orsakat större skada eller förlust, än nödigt var, vare lag, som i 191 § sägs.

195 §.

Förrän befälhafvaren vidtager åtgärd, hvaraf gemensamt haveri kan följa, kalle han, der faran det medgifver, de kunnigaste och mest erfarne af besättningen till rådplägning. Berättelse om rådplägningen skall, så skyndsamt ske kan, af befälhafvaren i dagboken intagas eller, der sådan

icke föres, annorledes upptecknas att vid sjöförklaringen framläggas; och skall i berättelsen upptagas allt, som för haveriets utredning kan vara af betydelse, dervid särskildt bör redogöras för anledningen till uppoffringen samt meddelas en, så vidt ske kan, fullständig uppgift å de uppoffrade föremålen eller annan upplysning om skadans omfång.

196 §.

Skada å fartyg eller dess tillbehör skall af besigtningmän, utsedde på sätt 41 § bestämmer, värderas å den ort, der reparation verkställas, om sådan sker under resan, men eljest å den ort, der resan slutar.

Vid värderingen skall särskildt för hvarje skada upptagas den för dess afhjelpande beräknade kostnad samt, der skadadt redskap beräknas att med nytt ersättas, så väl kostnaden för det nya, som värdet af det skadade.

Skada, som härrör af fartygets ålder eller redskaps bristfällighet eller annan dylik orsak, bör vid värderingen skiljas från den skada, som genom haveri tillkommit.

197 §.

Vid beräkning af skada å fartyg eller dess tillbehör utgöres skadans belopp af värderingssumman, när reparation ej verkställas eller värderingssumman understiger det belopp, som åtgått till verkställd reparation, men af verkliga reparationskostnaden, när denna understiger värderingssumman.

198 §.

Vid ersättande af skada å jernfartyg godtgöres beloppet fullt ut för skada å skrof samt master och rundhult af jern, om fartyget vid den tid, då haveriet inträffade, icke varit fem år i sjön; timar dylik skada senare men innan fartyget varit tio år i sjön, afdrages en sjettedel för skilnad af nytt mot gammalt och, om fartyget varit längre tid i sjön, en tredjedel. Skada å ångmaskin ersättes fullt ut, om maskinen icke varit i bruk tre år, när skadan skedde; timar skada senare men innan maskinen varit sex år i bruk, afdrages en sjettedel och, om den varit i bruk längre tid, en tredjedel. Skada å master och rundhult af trä samt å stående rigg ersättes fullt ut, om fartyget icke varit ett år i sjön, samt skada å ångpanna och annan skada ock fullt ut, om fartyget icke varit ett halft år i sjön, när haveriet inträffade; timar skada senare, afdrages en tredjedel, dock med undantag för ankare, som ersättes fullt ut, och för ankarketting, för hvilken afdrag sker med endast en sjettedel.

Är fartyget af trä, ersättes skada å skrofvat fullt ut, om fartyget icke varit i sjön två år, när haveriet inträffade; timar skada senare, afdrages en tredjedel för skilnad af nytt mot gammalt. Annan skada ersättes såsom för jernfartyg är stadgad.

Från det sålunda beräknade ersättningsbeloppet skall derefter afdrag ske för sådant, som beräknats skola med nytt ersättas, med det vid värderingen derå utrönda värde eller, der det å auktion försålts, med behållna försäljningsbeloppet.

Skall fartyget förses med ny metallbeklädnad, beräknas ersättningen sålunda, att, sedan från kostnaden för anbringande af ny beklädnad af samma ämne, som den skadade, och af samma vikt, denna haft såsom ny, afdragits den skadade beklädnadens metallvärde, öfriga beloppet godtgöres med afdrag: för beklädnad af koppar eller gul metall af en sextiondedel och för beklädnad af annan metall af en trettiondedel för hvarje hel månad, räknad till trettio dagar, som förflutit efter det den skadade beklädnaden åsattes fartyget. Har beklädnad af koppar eller gul metall under mer än fem år och beklädnad af annan metall under mer än två och ett halft år funnits å fartyget, ersättes den icke.

199 §.

Har fartyg i gemensamt haveri antingen gått helt och hållet förloradt eller lidit så betydlig skada, att det förklaras icke vara istandsättligt, utgår ersättningen med det belopp, hvartill fartygets värde antages hafva uppgått vid den tid, då uppoffringen skedde, med afdrag, der något blifvit bergadt, af dettas behållna värde.

200 §.

Ersättning för gods, som i gemensamt haveri uppoffrats, beräknas efter gångbart pris å sådant gods i bestämmelseorten, när fartyget dit anländer eller, om det öfriga godset ej dit framkommer, efter priset å den ort, der resan slutar, dock med afdrag af frakt, tull och öfriga omkostnader, som varda egaren besparade. Har godset blifvit i nödhamn försåldt och understiger den beräknade ersättningen det belopp, som motsvarar behållna köpeskillingen med afdrag för den besparade frakten, skall sistnämnda belopp i haveriet ersättas.

Kan ej gångbart pris å godset bestämmas, utrönes värdet genom uppskattning af sakkunnige män, utsedde på sätt 41 § stadgar.

201 §.

Gods, som i gemensamt haveri blifvit skadadt, ersättes med skilnaden mellan värdet å godset i oskadadt tillstånd, utränt på sätt 200 § bestämmer, och värdet å godset i skadadt skick med de i samma § stadgade afdrag. Sistnämnda värde utgöres af behållna försäljningsbeloppet, der godset före haveriets utredning blifvit försåldt, men bestämmes eljest genom uppskattning af sakkunnige män, utsedde på sätt 41 § stadgar.

202 §.

Har gods, som gått förloradt eller skadats i gemensamt haveri, förut minskats i värde till följd af enskildt haveri eller genom förskämning eller af annan orsak, eller har gods, som skadats i gemensamt haveri, derefter minskats i värde till följd af omständigheter, hvilka ej berott af haveriet; då skall från ersättningsbeloppet afdragas ett mot sådan minskning svarande belopp. Afdragets storlek bestämmes genom uppskattning af sakkunnige män, utsedde på sätt 41 § stadgar; skolande dervid särskild hänsyn tagas till skada, som vid samma tillfälle eller af samma orsak träffat annat gods af dylikt slag, hvilket icke i det gemensamma haveriet skadats.

203 §.

I gemensamt haveri ersättes icke gods, derå konnossement icke utfärdats och om hvars intagande i fartyget icke heller genom anteckning å manifest eller i lastbok eller annorledes tillförlitlig upplysning kan vinnas; dock njute befälhafvare, besättning och passagerare ersättning för kläder och reseförnödenheter, när de med ed styrka hvad deraf i haveriet förlorats.

204 §.

Frakt för gods, som förlorats i gemensamt haveri eller i nödhamn fryttrats till anskaffande af medel för gemensamt behof, ersättes med det belopp, som skolat utgå, derest godset funnits i behåll när fartyget ankommer till den ort, der godset skolat aflemnas, eller, om resan förut afbrytes, till den ort, der resan sålunda slutar. Från ersättningsbeloppet afdragas de omkostnader, som varda redaren besparade derigenom att godset blifvit uppfördt eller såldt.

205 §.

Har föremål, som skadats i gemensamt haveri, derefter gått förloradt eller lidit ytterligare skada i enskildt haveri och kan för säkert antagas, att, der det gemensamma haveriet icke föregått, den derigenom uppkomna förlust i stället skulle hafva till större eller mindre del vållats genom det senare haveriet; då ersättes icke skadan i det gemensamma haveriet, eller ock nedsättes ersättningsbeloppet, efter ty i hvarje särskildt fall kan finnas skäligt. Lag samma vare, der föremål, som i gemensamt haveri förlorats, skulle hafva gått förloradt eller skadats i ett senare inträffadt enskildt haveri, derest föremålet då ännu funnits om bord.

206 §.

Skada och förlust, som är att hänföra dels till gemensamt och dels till enskildt haveri, samt kostnader, som äro för båda haverierna gemensamma, skola mellan dessa efter billighet fördelas.

207 §.

Fartyget deltagar i gäldande af gemensamt haveri efter:

1. fartygets värde, uttrönt genom besigtning i den ordning, 41 § bestämmer, vid fartygets ankomst till den ort, der fartyg och last skiljas åt; och
2. värdet af den skada å fartyget, hvilken beräknas till ersättande i gemensamt haveri, så vidt reparation af samma skada icke egt rum.

Har, efter det haveriet inträffade, fartyget undergått förbättring, eller reparation egt rum af skada, som ej uppkommit i gemensamt haveri, skall från fartygets vid besigtningen uttrönda värde afdragas det värde, hvartill sådan förbättring eller iståndsättning vid besigtningen uppskattas.

208 §.

Lasten deltagar i gäldande af gemensamt haveri efter:

1. värdet af allt det gods, som vid haveritillfället fans om bord och som finnes i behåll när godset skiljes från fartyget, hvilket värde för oskadadt gods uttrönes på sätt i 200 § och för skadadt gods på sätt i 201 § stadgas;
2. det belopp, hvilket tillkommer lastegaren såsom ersättning för gods, upoffradt eller skadadt i gemensamt haveri under resan; och

3. det belopp, redaren är pliktig att till lastegaren utgifva såsom ersättning för gods, hvilket under resan förlorats eller skadats eller blifvit af befälhafvaren såldt för fartygets behof.

209 §.

Frakten deltagar i gäldande af gemensamt haveri efter halfva beloppet af:

1. den frakt, som är förtjent när fartyg och last skiljas åt; och
2. den ersättning, som i gemensamt haveri utgöres för förlorad frakt.

Är ej viss frakt aftalad, vare om dess bestämmande lag, som i 150 § sägs.

210 §.

Är fraktförskott lemnadt utan skyldighet för redaren att det återbära i händelse af olycka, vare redaren ej pliktig att för samma belopp deltaga i gäldande af gemensamt haveri.

211 §.

Vid beräkande af de värden, å hvilka enligt 207—210 §§ gemensamt haveri bör fördelas, skall afdrag ske ej mindre för bidrag till senare under resan inträffadt gemensamt haveri, än äfven för de kostnader, hvilka egt rum för att rädda eller bevara de föremål, å hvilka haveriet fördelas och ej äro af beskaffenhet att skola i haveriet ersättas.

212 §.

I gäldande af gemensamt haveri deltaga icke:

1. proviant, kol och andra för maskinens drift afsedda ämnen samt krigsförråd;
2. befälhafvarens och besättningens hyra;
3. om bord varande personers kläder och reseförnödenheter samt hvad de bära på sig.

Har likväl sådant föremål, som under 3 är nämndt, uppoffrats eller skadats i gemensamt haveri, skall egaren för det honom tillkommande ersättningsbelopp deltaga i haveriets gäldande.

213 §.

Utredning och fördelning af gemensamt haveri skall ega rum å den ort, der fartyg och last skiljas åt eller der dispache för den ort vanligen upprättas, efter der gällande lag.

Dispache upprättas här i landet af dertill förordnad tjänsteman (dispachör).

214 §.

Befälhafvaren åligge att utan dröjsmål föranstalta om upprättande af dispache. Vill någon, som eljest eger del i haveriet, påkalla sådan utredning, vare han dertill berättigad.

En hvar, som haveriet rör, vare skyldig att till dispachören aflemna alla handlingar, hvilka denne för utredningen och fördelningen anser nödiga, och att i öfrigt tillhandaga honom med upplysningar.

Dispachören åligge att, när dispache begäres, så fort ske kan, genom kungörelse, som en gång införes i allmänna tidningarne samt i tidning inom orten, anmana dem, hvilka i haveriet hafva del, att inom viss förelagd kort tid skriftligen anföra hvad de till bevakande af sin rätt akta nödigt äfvensom ingifva de handlingar, hvilka de vilja åberopa; finnas ingifna handlingar ofullständiga, bör dispachören, så fort ske kan, infordra nödig upplysning af vederbörande. Sedan den i kungörelsen förelagda tid gått till ända eller, der ej å sagda tid fullständiga handlingar inkommit, efter det sådant skett, åligge dispachören att inom två månader, å dag, som genom anslag å stadens rådstufva samt kungörelse i allmänna tidningarne och i tidning inom orten tillkännagifves, hafva dispachen upprättad och tvefaldt utskrifven med derå tecknad underrättelse, inom hvilken tid den missnöjde bör till sin talans bevarande göra målet anhängigt vid domstol; utgifve ock det ena exemplaret till den, som dispachen begärt, och hålle det andra öfrige delegare i haveriet till handa.

215 §.

Kommer föremål, som i dispache upptagits såsom förloradt i gemensamt haveri, senare till rätta, eller varder skada, som upptagits till fördelning, senare ersatt af den, hvilken ersättningsskyldighet ålegat, skall dispachen genom tilläggsberäkning derefter rättas. Ej må likväl dispachens upprättande fördröjas allenast af anledning att utsigt må finnas att återfå uppoffradt föremål eller erhålla ersättning för skada.

216 §.

För haveribidrag, som af föremål bör utgå, hafte egaren med samma föremål men svare ej personligen.

217 §.

Fartyg, som häftar för haveribidrag, må ej lemna den ort, der fartyg och last skiljas åt, ej heller gods, som för sådant bidrag häftar, af egaren tagas i besittning förrän bidraget blifvit guld, eller, der bidraget ännu icke är till beloppet beståndt, säkerhet därför blifvit stäld.

218 §.

All skada och kostnad, som uppkommer genom olyckshändelse under sjöresa och hvilken ej är att hänföra till gemensamt haveri eller jemlikt 161 § skall fördelas efter enahanda grund, fälle, såsom enskildt haveri, å det föremål, som träffats af skadan eller föranledt kostnaden.

Hafva kostnader, som skola hänföras till enskildt haveri, blifvit gjorda gemensamt för fartyg och last eller viss del af lasten eller ock för delar af lasten, hvilka tillhöra särskilde egare; då skola dessa kostnader efter billighet fördelas å de föremål, till hvilkas nytta de blifvit gjorda, enligt de för gemensamt haveri gifna regler. Kostnad för bergning af last fördelas å dennas värde och den frakt, som för godset utgår.

Der någon, som har del i sådant haveri, det äskar, skall utredning och fördelning af haveriet verkställas af vederbörande dispachör.

Åttonde kapitlet.

Om skada genom fartygs sammanstötning.

219 §.

Hvad å fartyg bör iakttagas till undvikande af sammanstötning, derom gälle hvad af Konungen förordnas.

220 §.

Stöta fartyg samman med hvarandra, så att deraf uppstår skada å det ena fartyget eller dess last, och är sammanstötningen orsakad genom vållande å endera sidan, ersätte den skyldige all skada och förlust, som deraf kommer. Är sammanstötningen orsakad genom vållande å båda sidor, ege Rätten, med afseende på beskaffenheten af de å hvardera sidan begångna fel, bestämma, om och i sådant fall till hvilket belopp ersättnings-skyldighet bör endera sidan åläggas, eller om hvardera sidan bör draga sin skada.

Vid bedömande af fråga om vållande till sammanstötning skall Rätten taga i särskildt betraktande, huru vida tiden medgaf öfverläggning eller icke.

221 §.

Finnes sammanstötning hafva timat af våda, eller kan det ej utredas, att den orsakats af vållande å endera sidan, drage hvardera sidan sin skada.

222 §.

För den ersättning, som enligt 220 § skall utgå, hafte redaren med fartyg och frakt, der sammanstötningen orsakats genom fel eller försummelse, hvarför han jemlikt 8 § är ansvarig.

223 §.

Stöta fartyg samman med hvarandra, åligge en hvar af befälhafvarne att, så vidt det kan ske utan fara för eget fartyg samt besättningen och passagerarne derå, ej mindre lemna det andra fartyget, dess besättning och passagerare all hjälp, som är möjlig och behöflig för räddning ur den genom sammanstötningen uppkomna faran, än äfven för dettas befälhafvare uppgifva namnet å sitt eget fartyg, dess hemort samt den ort eller hamn, hvarifrån det kommer, och den, dit det skall gå.

Nionde kapitlet.

Om bergarelön.

224 §.

Hvar som bergar förolyckadt eller nödstäldt fartyg eller dess last eller något, som hört till sådant fartyg eller dess last, så ock en hvar, som vid bergningen medverkar, ege af det, som bergats, undfå bergarelön. Kunna parterne icke enas om bergarelönens storlek, skall denna bestämmas af domstol.

225 §.

Vid bestämmande af bergarelönens belopp har Rätten att i synnerhet fästa afseende å följande omständigheter:

1. om det bergade var utsatt för synnerlig fara, om fartyget var öfvergifvet af besättningen, om besättningen biträdt vid bergningen, eller om denna eljest underlättats genom användande af fartygets egna hjälpmedel;
2. den fara, för hvilken bergarne eller deras redskap varit utsatta, och den skada, bergarne må hafva lidit till lif, helsa eller gods;
3. den insigt och drift, hvarmed bergningsarbetet utförts, samt den tid och möda, som dertill användts;
4. antalet af det manskap, som biträdt vid bergningen, värdet af dervid använda redskap och de utgifter, bergarne sjelfva för bergningens utförande må hafva fått vidkännas; och
5. det bergades värde.

226 §.

Bergarelön må i allmänhet icke sättas högre, än till en tredjedel af det bergades värde, sedan derifrån afdragits tull och öfriga afgifter, som böra af det bergade utgå, äfvensom kostnad för dettas förvarande, värdering och försäljning; är det bergade af ringa värde, eller var bergningen förenad med särdeles stor möda eller fara, må bergarelönen dock sättas till högre belopp.

Under bergarelön innefattas jemväl godtgörelse för det bergades förande i säkerhet och användande för sådant ändamål af farkoster eller annan redskap.

227 §.

Har befälhafvare, redare eller lastegare, medan nöden ännu varade, med bergarne öfverenskommit om viss bergarelön, ege ändock den, som skall utgifva bergarelönen, att, der det betingade beloppet betydligt öfverstiger hvad skäligt är, vid domstol deri erhålla jemkning; instämme dock, der bergarelönen jemväl guldits, medan nöden ännu varade, klander inom sex månader, efter det betalning erlades, eller hafve förlorat sin talan. Innefattade öfverenskommelsen, att bergarelönens belopp skulle bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt, vare det aftal ej gällande.

228 §.

Tvista bergare inbördes om bergarelönens fördelning, bestämmes denna af Rätten med ledning af de i 225 § angifna omständigheter.

Har fartyg under resa något bergat, skall af bergarelönen, sedan deraf först godtgjorts den skada, som genom bergningen må hafva tillfogats fartyg eller last, redaren erhålla två tredjedelar, om fartyget är ångfartyg, men eljest hälften, samt återstoden lika fördelas mellan befälhafvaren och besättningen; hvad besättningen tillfaller skall fördelas i förhållande till den aflöning, en hvar åtnjuter. Aftal derom att af bergarelön, som kan med fartyg förtjenas, ringare andel, än nu är sagdt, skall tillfalla befälhafvaren eller besättningen vare ogildt, der ej fartyget är särskildt utrustadt för bergningsarbete eller aftalet angår utförande af visst bergningsföretag.

229 §.

Utan bergarnes medgifvande må icke, innan bergarelönen guldits eller säkerhet därför blifvit stäld, bergadt fartyg lemna det ställe, dit det efter bergningen förts, eller bergadt gods af egaren tagas i besittning.

Tionde kapitlet.**Om sjöförsäkring.**

I.

Allmänna bestämmelser.

230 §.

Föremål för försäkring är hvarje lagligt intresse, som kan uppskattas i penningar och som är beroende deraf att fartyg eller last, som utsättes för fara på sjön, icke förloras eller i värde minskas till följd af sådan fara.

I synnerhet kunna följande föremål försäkras: fartyg, frakt, fartygs utrustning, last, förmodad vinst och provision å varor, bodmerifordran, medel, förskjutna eller upplånta för haveri, så ock andra fordringar, som skola gäldas ur fartyg, frakt eller last. Försäkringsgifvare ege sjelf försäkra det föremål, han åt annan försäkrat, för den fara, han öfvertagit (återförsäkring).

231 §.

Försäkring kan tagas för egen eller för annans räkning eller ock utan tillkännagifvande, huru vida den tages för egen eller för annans räkning (»för vederbörandes räkning» eller dylikt).

Tages försäkring för annans räkning utan uppdrag, skall den, som tager försäkringen, för försäkringsgifvaren uttryckligen uppgifva denna omständighet; underlåter han det, vare försäkringen ogild och premien förverkad, ändå att den, för hvars räkning försäkringen tagits, densamma derefter godkänner.

232 §.

Försäkringsgifvaren åligge att utfärda skriftligt erkännande angående slutna försäkring (polis).

233 §.

Ett försäkradt föremåls verkliga värde är dess försäkringsvärde.

234 §.

Tager någon svikligen å ett föremål försäkring till belopp, som öfverstiger föremålets verkliga värde, vare försäkringsaftalet eller, der försäkringen slutits genom flera särskilda aftal, samtliga aftalen ogilda.

235 §.

Har föremål blifvit i god tro för högt försäkradt, vare försäkringen gällande, dock icke för större belopp, än som motsvarar försäkringsvärdet.

Är föremålet försäkradt hos flere, och hafva försäkringarne slutits å samma dag, svare en hvar af försäkringsgifvarne för så stor del af försäkringsvärdet, som belöper å den af honom tecknade försäkringssumma i förhållande till samtliga försäkringssummornas belopp; äro försäkringarne slutna å särskilda dagar, gälle en senare försäkring endast för så stor del af försäkringsvärdet, som icke blifvit genom en tidigare försäkring betäckt.

En senare försäkring vare dock gällande:

1. om vid dess ingående försäkringstagaren till försäkringsgifvaren afstått de honom på grund af den tidigare försäkringen tillkommande rättigheter;
2. om vid dess ingående försäkringstagaren förbehållit sig att göra den gällande endast i den mån, han ej blifver betäckt genom den tidigare försäkringen, till följd af vare sig dennas ogiltighet eller försäkringsgifvarens obestånd;
3. om den tidigare försäkringen är tagen för annans räkning utan uppdrag, men den senare af försäkringstagaren sjelf eller efter hans uppdrag, så vida han vid den senare försäkringens ingående antingen varit okunnig om den tidigare försäkringen eller förklarat sig vilja derifrån afstå.

236 §.

Kommer tecknad försäkring på grund af bristande försäkringsintresse, öfverförsäkring eller dubbel försäkring att helt och hållet eller till en del förfalla, ege försäkringsgifvaren ändock rätt till premien, der han ej vid försäkringens afslutande egde kunskap om den omständighet, som gjorde försäkringen ogild; dock njute försäkringstagaren den rätt till ristorno, som i 266 § sägs.

237 §.

Understiger försäkringssumman försäkringsvärdet, ersätte vid timad skada försäkringsgifvaren endast så stor del af skadan, som svarar mot försäkringssummans förhållande till försäkringsvärdet.

238 §.

Är genom öfverenskommelse mellan parterna visst värde åsatt försäkradt föremål (taxerad eller sluten polis), vare det värde dem emellan gällande såsom föremålets försäkringsvärde, dock med rätt för försäkringsgifvaren att deri erhålla nedsättning, der det visas, att samma värde, när det bestämdes, öfversteg hvad skäligen kunde anses utgöra föremålets verkliga värde.

239 §.

Har försäkringsgifvare ersatt skada eller förlust, för hvilken försäkringstagaren var berättigad att fordra ersättning af tredje man, inträder han i försäkringstagarens rätt mot denne.

Är försäkring tagen å fordran, för hvilken ett för fara å sjön utsatt föremål häftar, och skadas det föremål eller går förloradt, vare försäkringsgifvaren, i den mån, han godtgör försäkringstagaren, berättigad att inträda i dennes rätt mot gäldenären.

Försäkringstagaren ege fordra sin ersättning af försäkringsgifvaren utan att först hafva gjort sitt anspråk gällande mot den, som bör ersätta skadan, eller mot gäldenären.

240 §.

Har försäkringsgifvare kommit i konkurstillstånd eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld eller ock inställt sina betalningar, ege försäkringstagaren rätt att häfva försäkringen och återfå premien, der icke försäkringsgifvaren vid anfordran ställer säkerhet för aftalets fullgörande; har, när försäkring sålunda återgår, det försäkrade föremålet redan varit utsatt för fara, ege försäkringsgifvaren behålla motsvarande andel af premien.

II.

Om försäkringstagarens förbindelser.

241 §.

Försäkringstagaren, den som för hans räkning försäkringen sluter, så ock en hvar annan, som med försäkringens afslutande tager befattning, vare skyldig att vid aftalets ingående fullständigt och sannfärdigt uppgifva alla de omständigheter, hvarom försäkringstagaren sjelf så väl som de, hvilka i afseende å försäkringen handla för hans räkning, ega kannedom, så vida samma omständigheter kunna vara af betydelse för bedömande af den fara, försäkringsgifvaren öfvertager, och af vilkoren för dess öfvertagande.

242 §.

Lemnas icke sådan uppgift, som i 241 § omförmäles, vare försäkringen ogild och premien förverkad, der icke den omständighet, hvilken icke uppgifvits, vid aftalets ingående var eller skäligen kunde förutsättas vara försäkringsgifvaren bekant; dock njute försäkringstagaren den rätt till ristorno, som i 266 § sägs.

Har försäkringstagaren eller annan, hvilken det ålegat att lemna uppgift, som i 241 § sägs, så sent erhållit kunskap om den omständighet, som bort uppgifvas, att han icke utan vidtagande af utomordentliga åtgärder kunnat vid aftalets ingående derom underrätta försäkringsgifvaren, vare hans underlåtenhet i berörda hänseende icke till hinder för aftalets giltighet; ej heller må, när försäkring tagits för annans räkning utan dennes uppdrag eller vetskap, bristande uppgift af någon omständighet, som varit försäkringstagaren men ej den, hvilken tog försäkringen, bekant, verka till försäkringens återgång.

243 §.

Har angående sådan omständighet, som i 241 § omförmäles, oriktig uppgift lemnats, vare, ändå att uppgiften skett i god tro, försäkringen ogild och premien förverkad, der icke rätta förhållandet var försäkringsgifvaren bekant när aftalet ingicks; dock njute försäkringstagaren den rätt till ristorno, som i 266 § sägs.

244 §.

Angår omständighet, som icke uppgifvits eller hvarom oriktig uppgift lemnats, endast en del af de försäkrade föremålen, vare aftalet i afseende å den öfriga delen gällande, der icke antagas må, att försäkringsgifvaren, om rätta förhållandet varit honom bekant, icke skulle hafva tecknat försäkring å denna del allena på de vilkor, som för det hela aftalats.

245 §.

Vid första underrättelse, försäkringstagaren erhåller om olycka, som träffat försäkradt föremål och som faller under försäkringsgifvarens ansvarighet, kungöre han det försäkringsgifvaren och inhemte dennes föreskrift om hvad lämpligast bör åtgöras till de försäkrade föremålens bergning och vård äfvensom till afvärjande af större förlust; besörje dock sjelf, till dess försäkringsgifvarens föreskrift ankommer, hvad i sådant hänseende kan erfordras. Uraktlåter försäkringstagaren utan giltigt skäl att underrätta försäkringsgifvaren om olyckan eller att, på sätt nyss är sagdt, bevaka hans rätt, vare försäkringsgifvaren ej pliktig att ersätta den förlust, som af sådan anledning tillkommit.

246 §.

Är försäkringsgifvare skyldig att ersätta skada eller förlust, för hvilken försäkringstagaren eger fordra ersättning af tredje man, åligge försäkringstagaren att, till dess försäkringsgifvaren kommer i tillfälle att bevaka sin rätt, vidtaga de åtgärder, som i sådant hänseende kunna vara af nöden. Försummas det, ege försäkringstagaren ej af försäkringsgifvaren fordra ersättning för den förlust, som deraf må uppkomma.

247 §.

Premien skall, der ej annorlunda är öfverenskommet, mot polisens utbekommande erläggas genast efter aftalets afslutande.

III.

Om försäkringsgifvarens förbindelser.

248 §.

Försäkringsgifvaren vare, der icke särskildt undantag skett, skyldig att vidkännas följden af hvarje fara, för hvilken det försäkrade föremålet ut-

sättes medan försäkringen varar, så vida icke skadan tillkommit genom försäkringstagarens vållande.

Ej vare försäkringsgifvaren fri från ansvarighet derföre att skadan tillkommit genom vållande af befälhafvare eller besättning.

249 §.

Försäkringsgifvaren vare ej skyldig att ersätta:

1. vid försäkring af fartyg eller af frakt för redarens räkning — skada, som uppkommer deraf att fartyget vid resans början icke varit i sjövärdigt skick eller behörigen utrustadt eller bemannadt eller försedt med behöriga skeppshandlingar eller försvarligt lastadt, ej heller förlust, hvilken uppstår såsom följd deraf att af det försäkrade föremålet skall utgå ersättning till tredje man för skada, som tillfogats denne, i annat fall, än när skadan uppkommit genom fartygs sammanstötning;
2. vid försäkring af fartyg — skada å fartyget eller dess tillbehör, hvilken är en följd endast af slitning, ålder eller åverkan af mask, eller som härleder sig deraf att den skadade delen vid resans början icke varit i fullgodt skick;
3. vid försäkring af frakt, last eller förmodad vinst å gods — skada, som härrör af godsets bristfälliga inpackning eller dess egen beskaffenhet, som i 142 § sägs; dock vare försäkringsgifvaren skyldig att ersätta dylik skada, der resan blifvit genom olyckshändelse, för hvilken han ansvarar, ovanligt länge fördröjd, så vida icke antagas må, att skadan icke är en följd af uppehållet;
4. vid försäkring af last eller förmodad vinst å gods eller af frakt-förskott, som ej i händelse af olycka skall återbäras, — skada, som uppstår genom vållande af aflastare eller lastemottagare i sådan egenskap.

Har, vid försäkring af fartyg eller frakt, försäkringsgifvare, efter tagen kännedom om fartygets beskaffenhet, uttryckligen godkänt detsamma såsom sjövärdigt för viss fara, ege han ej att, vid inträffad skada, vägra ersättning på grund af fartygets bristande sjövärdighet, med mindre han visar, att denna brist vid försäkringens afslutande varit försäkringstagaren bekant och af honom fördolts.

250 §.

Har utredning af gemensamt haveri egt rum å vederbörlig ort i öfverensstämmelse med der gällande lag, vare försäkringsgifvaren pligtig att

enligt utredningen ersätta ej mindre de bidrag, som af försäkradt föremål skola utgå, än äfven de bidrag, som för skada å samma föremål skola af annan deltagare i haveriet utgöras, så vida försäkringstagaren visar, att han ej kunnat samma bidrag utfå. Denna skyldighet åligger försäkringsgifvaren, äfven om det försäkrade föremålet blifvit i haveriutredningen åsatt högre värde än försäkringsvärdet.

Har utan försäkringstagarens vållande utredning af haveriet uteblifvit, ege försäkringstagaren fordra ersättning för hela skadan enligt försäkringsaftalets innehåll.

251 §.

Är utredning af gemensamt haveri upprättad af behörig person å vederbörlig ort, ege försäkringsgifvaren ej mot försäkringstagaren åberopa, att vid utredningen någon blifvit, mot den å utredningsorten gällande lag, på försäkringstagarens bekostnad gynnad, så vida icke försäkringstagaren sjelf vållat, att hans rätt icke behörigen iakttagits; dock vare försäkringstagaren pliktig att till försäkringsgifvaren afstå sina anspråk mot den, hvilken sålunda gynnats.

252 §.

Kostnad och uppoffring, som i god tro blifvit gjorda för att från försäkradt föremål afvända fara, för hvilken försäkringsgifvaren svarar, eller för att efter timad skada berga eller bevara försäkradt föremål eller eljest till förekommande af ytterligare skada, vare försäkringsgifvaren skyldig att ersätta, ändå att de ej äro att hänföra till gemensamt haveri, så ock kostnad för bestämmande af försäkringsgifvarens ersättningskyldighet i dylikt fall.

253 §.

Har under den tid, försäkringsgifvarens fara varar, haveri flere gånger inträffat, ersätte försäkringsgifvaren skadan, ändå att ersättningsbeloppen sammanlagda öfverstiga försäkringssumman. De i 252 § omförmälda utgifter skola ock fullt ut godtgöras, ändå att försäkringssumman öfverskrides.

254 §.

Förändras den vid försäkringen uppgifna resa innan försäkringsgifvarens fara begynt, då vare, vid försäkring af fartyg eller af frakt för redarens räkning, försäkringsgifvaren fri från sin ansvarighet; vid försäkring af frakt för annans räkning eller af annat föremål än fartyg eller frakt

vare försäkringen ändock gällande, der resans förändring egt rum utan försäkringstagarens begifvande.

Utsättes försäkradt gods, innan försäkringsgifvarens fara börjat, för fara med annat fartyg än det vid försäkringens afslutande uppgifna, vare försäkringsgifvaren fri från sin ansvarighet.

255 §.

Har, efter det försäkringsgifvarens fara begynt, resan ändrats eller faran annorledes förändrats eller förökats, vare försäkringsgifvaren fri från ansvarighet för hvarje efter förändringen timad olycka, så vida icke farans förändring eller förökande egt rum utan försäkringstagarens begifvande eller till följd af nödfall, föranlett af en fara, för hvilken försäkringsgifvaren svarar, eller ock för att rädda människolif.

IV.

Om skadan och dess betalning.

256 §.

Försäkringstagaren ege rätt att erhålla ersättning för total förlust:

1. vid försäkring af fartyg eller gods — när fartyget eller godset gått helt och hållet förloradt eller förklarats för god pris eller blifvit så skadadt, att det icke vidare kan för sitt ursprungliga ändamål användas;
2. vid försäkring af frakt — när frakten gått helt och hållet förlorad;
3. vid försäkring af förmodad vinst och provision å gods — när godset icke framkommer till bestämmelseorten; och
4. vid försäkring af haveripenningar och bodmerifordran — när det föremål, som för fordringen häftar, gått helt och hållet förloradt eller eljest icke lemnar någon tillgång till fordringens gäldande.

257 §.

Vid total förlust gälde försäkringsgifvaren hela försäkringssumman, med afdrag af det belopp, som motsvarar hvad till följd af olyckshändelsen varder försäkringstagaren besparadt å de under försäkringen innefattade utgifter, och med rätt för försäkringsgifvaren att öfvertaga det, som må hafva bergats. Var ej hela värdet försäkradt, skall afdraget ske efter för-

hållandet mellan försäkringssumman och hela försäkringsvärdet samt försäkringsgifvaren erhålla andel i det bergade efter samma förhållande.

Har försäkradt fartyg, som lidit skada, blifvit efter vederbörlig besigtning förklaradt icke vara iståndsättligt eller har skadan vid besigtningen funnits uppgå till tre fjerdedelar af försäkringsvärdet, ege försäkringstagaren rätt att, mot fartygets afträdande till försäkringsgifvaren, fordra ersättning för total förlust.

258 §.

Har all underrättelse om fartyg uteblifvit under tre gånger så lång tid, som kan antagas i allmänhet erfordras för ett segelfartygs resa från den ort, der fartyget sist afhördes, till bestämmelseorten, dock under minst tre månader; då må fartyget anses förloradt och försäkringstagaren ega att, mot afstående af sin rätt till det försäkrade föremålet, fordra ersättning såsom för total förlust.

259 §.

Har fartyg eller gods blifvit lagdt under embargo eller anhållet genom annan åtgärd af högre hand eller tagits af sjöröfvare, eller har fartyg öfvergifvits af besättningen; då ege försäkringstagaren rätt att, mot afträdande af det försäkrade föremålet, fordra ersättning såsom för total förlust, så vida fartyget eller godset icke blifvit frigifvet eller staldt till försäkringstagarens förfogande

inom sex månader, om uppbringningen eller öfvergifvandet skett i europeiskt farvatten eller i en utom Europa belägen del af Medelhafvet, Svarta hafvet eller Azowska sjön;

inom nio månader, om det skett i annat farvatten, beläget på denna sidan Goda Hoppsudden eller Kap Horn; och

inom tolf månader, om det skett i farvatten på andra sidan Goda Hoppsudden eller Kap Horn.

De ofvan angifna tider räknas från den dag, då försäkringstagaren underrättat försäkringsgifvaren om olyckan.

260 §.

Vill försäkringstagare afträda försäkradt föremål, gifve han försäkringsgifvaren det till känna i det fall, 257 § andra stycket omförmåler, inom en månad efter erhållen kännedom af besigtningen och i de fall, som om-

förmälas i 258 och 259 §§, inom sex månader efter utgången af den der för hvarje särskildt fall utsatta tid.

261 §.

Har den i föregående § stadgade tid förflutit utan att försäkringstagaren begagnat sin rätt att afträda det försäkrade föremålet, vare han i det fall, 257 § andra stycket omförmäler, samma rätt förlustig.

Har i de fall, 258 och 259 §§ omförmäla, den för afträdande bestämda tid gått till ända, ege försäkringstagaren ändock att fordra ersättning såsom för total förlust, men vare, om det försäkrade föremålet kommer till rätta, frigifves eller ställes till försäkringstagarens förfogande, pliktig att, der försäkringsgifvaren det äskar, återbära försäkringssumman och derå gälda ränta med en half procent i månaden mot skyldighet för försäkringsgifvaren att ersätta den under försäkringen hörande skada, föremålet må hafva lidit.

262 §.

Afträdande af försäkradt föremål skall ske utan vilkor eller förbehåll och omfatta hela det försäkrade föremålet eller hvad deraf å den tid, då olyckan inträffade, var utsatt för fara samt må ej återkallas. Var ej hela värdet försäkradt, vare försäkringstagaren skyldig att afträda endast så stor del af det försäkrade föremålet, som motsvarar försäkringssummans förhållande till hela värdet.

263 §.

När försäkringssumman utbetalas, vare försäkringsgifvaren berättigad att af försäkringstagaren erhålla skriftlig öfverlåtelse af de rättigheter, som till följd af afträdandet skola öfvergå till försäkringsgifvaren, äfvensom alla det afträdade föremålet rörande handlingar, af hvilka försäkringstagaren må vara i besittning.

264 §.

Uppstår tvist angående den ersättningsskyldighet, som på grund af försäkringsaftal må åligga försäkringsgifvaren, skall saken hänskjutas till utredande af dispachör. Sådan utredning verkställes, der ej annorlunda aftalats, å den ort, der försäkringen slutits eller der dispache för den ort vanligen uppgöres. Det åligger dispachören att i tillämpliga delar iakttaga hvad för utredning af gemensamt haveri är i 214 § stadgad; dock att

kungörelse, som der sägs, ej skall utfärdas, der såväl försäkringsgifvare som försäkringstagare förklarar sig icke påkalla sådan; skolande i ty fall dispachen vara upprättad inom två månader efter det fullständiga handlingar inkommit.

Den, som har fordran på grund af försäkringsaftal, skall inom fem år från den dag, då fordringen tillkom, genom stämning eller lagsökning bevaka sin fordran; försummar han det, hafve sin talan mot gäldenären förlorat.

V.

Om återbärande af premie (ristorno).

265 §.

Kommer försäkradt föremål icke att utsättas för sådan fara, som faller under försäkringsgifvarens ansvarighet, ege försäkringstagaren fordra, att försäkringen häfves och premien återbäres (ristorno); dock med afdrag, der ej annat aftal skett, af en fjerdedels procent af försäkringssumman eller ock af halfva premien, om denna är mindre än en half procent af försäkringssumman.

266 §.

Varder tecknad försäkring helt och hållet eller delvis ogild på grund af bristande försäkringsintresse, öfverförsäkring, dubbel försäkring, bristaende eller oriktig uppgift eller af annan dylik orsak, men har den, som tagit försäkringen, vid försäkringens avslutande och, när försäkringen tagits efter annans uppdrag, jemväl denne vid den tid, då han lemnade uppdraget, varit i god tro; då må ristorno tillgodonjutas med sådant afdrag, som i 265 § sägs, så vida yrkande derom göres innan det försäkrade föremålet utsättes för fara.

Elfte kapitlet.

Om sjöpanträtt och om sjöfordringars preskription.

267 §.

Borgenär, som för sin fordran har panträtt i fartyg, frakt eller inlastadt gods, efter ty här nedan sägs, njute betalning ur panten framför de borgenärer, som i 17 kap. Handelsbalken omförmälas.

268 §.

Panträtt i fartyg och frakt tillkommer nedanstående fordringar:

1. lotspenningar, bergarelön och ersättning för fartygets befriande ur fiendes våld;
2. befälhafvarens och besättningens fordran å hyra och annan godtgörelse, hvartill de på grund af sin anställning å fartyget äro lagligen berättigade;
3. fordran å bidrag till gäldande af gemensamt haveri eller af annan kostnad, som skall fördelas efter enahanda grund (161, 218 §§); bodmerifordran, så ock lastegares fordran för gods, som blifvit under resa såldt för fartygets behof; och
4. fordringar, som grunda sig på förbindelser, hvilka befälhafvaren i denna sin egenskap ingått för fartygets behof, eller på uteblifvet, felaktigt eller ofullständigt fullgörande af förbindelser, hvilka redaren sjelf eller annan på grund af redarens fullmakt ingått och som skolat af befälhafvaren i denna hans egenskap fullgöras, så ock fordringar å ersättning för skada, hvilken vållats genom fel eller försummelse, som i 8 § sägs; befälhafvarens fordran för hvad han sjelf förskjutit för fartygets behof eller på grund af egen utfästelse för sådant ändamål nödgats utgifva.

Panträtt i fartyg omfattar jemväl fartygets tillbehör; panträtt i frakt omfattar bruttofrakten för den resa, under hvilken fordringen uppkommit. Panträtt för bodmerifordran omfattar fartyg eller frakt eller beggedera, enligt bodmeribrevets innehåll.

Under fartygs tillbehör innefattas icke proviant eller bränsle, ej heller å ångfartyg kol eller andra för maskinens drift afsedda ämnen.

269 §.

De i 268 § omförmälda fordringar ega, der de alla uppstått under samma resa, rätt till betalning i den nummerordning, i hvilken de i samma § äro nämnda. Fordringar, som äro upptagna under samma nummer, skola sig emellan njuta lika rätt; dock hvad angår de under 1 och 3 nämnda fordringar endast så vida de härleda sig från samma nödfall; eljest skall den yngre ega företräde till betalning framför den äldre.

Hafva fordringarne uppstått under olika resor, skola de, hvilka härleda sig från en senare resa, ega företräde framför alla dem, som uppstått under en tidigare; dock behålle befälhafvare och besättning den dem tillagda förmansrätt i fartyget för så mycket af hvad de på grund af sist ingångna hyresaftal hafva att fordra, som belöper å senaste tolf månader, ändå att fartyget under tiden gjort flere resor.

270 §.

Har fartyg i gemensamt haveri eller till följd af någons vållande gått förloradt eller lidit skada, eller har frakt på sådant sätt helt och hållet eller till någon del förlorats, skola de borgenärer, hvilka enligt 268 § hafva panträtt i fartyget eller i frakten, ega enahanda rätt till den redaren tillkommande ersättning.

Ersättning, som utgår på grund af tagen försäkring, hafte icke i pantens ställe.

271 §.

Försäljes helt fartyg efter utmätning eller under konkurs i den ordning, som för försäljning af utnätt fartyg är stadgad, upphöre panträtten i fartyget, men borgenären ege undfå del i köpeskillingen, som i Utsökningsslagen sägs.

Har fartyg efter timad skada förklarats icke vara istandsättligt och derefter blifvit försåldt, upphöre panträtten i fartyget, men borgenären ege i stället enahanda rätt till köpeskillingen, så vidt den utestår ogulden. Öfvergår eljest genom frivillig afhandling eganderätten till fartyg, hafte det fortfarande för de fordringar, som i 268 § nämnas.

272 §.

Har redare uppburit ersättningsbelopp, köpeskillning eller frakt, som häftade för fordran, för hvilken han icke personligen svarade, vare redaren för samma fordrans betalning ansvarig, så långt det uppburna beloppet förslår. Har redaren inlastat gods för egen räkning, vare han med det belopp, som, derest godset inlastats för annans räkning, skolat utgå i frakt, personligen ansvarig för fordran, som i ty fall skolat ega panträtt i frakten.

Hafva ersättningsbelopp, köpeskillning eller frakt blifvit inbetalda efter det ansökning ingifvits om redarens försättande i konkurs, då ege, der konkurs följer på den ansökning, borgenär, för hvars fordran det inbetalda beloppet häftade, så långt samma belopp förslår, erhålla utdelning i konkursen med den förmånsrätt, som skulle hafva tillkommit honom, der beloppet utestått oguldet.

273 §.

Har eganderätten till fartyg genom frivillig afhandling öfvergått till utländsk man, svare förre egaren personligen för fordran, för hvilken han förut häftade allenast med fartyget och frakten, dock icke utöfver det värde, fartyget hade vid tiden för öfverlåtelsen.

274 §.

Nu har redare till gäldande af sådan fordran, som i 268 § är nämnd, utbetalt hvad jemlikt 272 och 273 §§ ålag honom utgifva; kommer sedan annan borgenär och visar sig ega bättre rätt än den, som fick betalningen, vare redaren dock icke till vidare betalningsskyldighet förbunden, så vida han icke, när betalningen erlades, egde kunskap om den andres fordran; dock ege redaren icke att i sådant afseende räkna sig till godo hvad han utgifvit till gäldande af fordran, för hvilken han svarade personligen.

Borgenär, som sålunda uppburit hvad rätteligen bort tillkomma annan, svare med hvad han uppburit för den andres fordran, der han om samma fordran egde kunskap när han erhöll betalningen.

275 §.

Har fartygs egare öfverlåtit fartyget till annan att nyttja det till sjöfart för egen räkning, vare sådant utan verkan till förringande af den rätt, som, efter ty i denna lag stadgas, tillkommer de i 268 § omförmälda fordringar, de der uppstått efter det öfverlåtandet skedde.

276 §.

Panträtt i inlastadt gods tillkommer nedanstående fordringar:

1. bergarelön och ersättning för godsets befriande ur fiendes våld;
2. fordran å bidrag till gäldande af gemensamt haveri eller af annan kostnad, som skall fördelas efter enahanda grund (161, 218 §§); bodmerifordran äfvensom lastegares fordran för gods, som blifvit under resa såldt för annan lastegares räkning;
3. fordringar, som grunda sig på förbindelser, hvilka befälhafvaren i denna sin egenskap för lastens behof ingått; befälhafvarens fordran för hvad han sjelf förskjutit för lastens behof eller på grund af egen utfästelse för sådant ändamål nödgats utgifva; och
4. fordran å frakt och ersättning för öfverliggedagar eller för annat uppehåll vid lastning eller lossning.

De här omförmälda fordringar skola sig emellan ega rätt till betalning i den nummerordning, i hvilken de ofvan äro nämnda. Fordringar, som äro upptagna under samma nummer, njute lika rätt; dock hvad angår de under 1 och 2 upptagna fordringar endast så vida de härleda sig från samma nödfall; eljest skall den yngre hafva företräde framför den äldre.

277 §.

Lossas gods, som häftar för fordran, till befraktares eller lastemottagares förfogande, eller varder under resa gods såldt för fartygets eller lastens behof, upphöre panträtten i godset. Lag samma vare, der godset säljes efter utmätning eller under konkurs i den ordning, som för försäljning af utmätt gods i fartyg är stadgad; men borgenären ege undfå del i köpeskillingen, som i Utsökningslagen sägs.

278 §.

Är lastegare berättigad till ersättning för gods, som gått förloradt eller skadats, eller har gods under resan blifvit såldt för fartygets behof eller för annan lastegares räkning, vare om borgenärens rätt till den lastegaren tillkommande ersättning lag, som i 270 § för fartyg stadgas.

Ersättning, som utgår på grund af tagen försäkring, häfte icke i pantens ställe.

279 §.

Har lastegare uppburit fordringsbelopp, hvartill borgenär egde sådan rätt, som i 277 eller 278 § sägs, vare om lastegarens ansvarighet för fordrans betalning lag, som i 272 och 274 §§ för redare stadgas.

Har sådant belopp blifvit inbetaldt efter det ansökning ingifvits om lastegarens försättande i konkurs, gälle hvad i 272 § sägs.

280 §.

Utlemnar befälhafvare utan borgenärens tillstånd gods, som häftar för fordran, till befraktares eller lastemottagares förfogande, svare befälhafvaren för den fordrans betalning, dock icke utöfver det värde, godset vid lossningen hade; enahanda ansvarighet äligge jemväl mottagaren för fordran, för hvilken han eljest icke skolat personligen svara, så vida han egde kunskap om fordringen när lossningen skedde.

281 §.

Har borgenär panträtt i flere panter, häfte en hvar af panterna för gäldens hela belopp.

282 §.

Borgenär, som har panträtt i fartyg eller frakt, må för utfående af sin fordran ur panten söka befälhafvaren eller redaren, hvilkendera han

helst vill. Söker annan borgenär, än redare eller befälhafvare, för fordran, för hvilken gods i fartyg häftar, betalning ur godset, ege ock han rätt att söka befälhafvaren.

283 §.

Fordran, för hvilken gäldenär enligt denna lag häftar allenast med fartyg, frakt eller inlastadt gods, upphöre, om icke genom stämning eller lagsökning betalning sökes

för fordran å bidrag till gäldande af gemensamt haveri eller af kostnad, som skall fördelas efter enahanda grund — inom ett år från dispatchens dag;

för fordran å ersättning för bortkommet eller skadadt gods — inom ett år efter slutad lossning;

för fordran å ersättning i andra fall — inom två år från den dag, skadan timade;

för öfriga fordringar — inom ett år efter det fordringen förföll till betalning.

Eger för sådan fordran, som nu är sagd, borgenären rätt att jemväl hålla sig till redare, lastegare eller annan personligen, vare den rätt honom öppen inom tid, som i allmän lag stadgas.

284 §.

Panträtt, som enligt 268 § tillkommer befälhafvare och besättning, upphöre, om icke fordringen utsökes inom ett år från den dag, tjensten om bord upphörde. Har borgenär eljest enligt denna lag i fartyg, frakt eller inlastadt gods panträtt för fordran, hvarför gäldenär är personligen betalningsskyldig, upphöre panträtten, der icke betalning sökes inom den i 283 § för hvarje särskildt fall utsatta tid.

Tolfte kapitlet.

Om brott i tjensten af befälhafvare och besättning.

285 §.

Antager befälhafvare i redarens tjenst sjöman för tid, under hvilken denne, befälhafvaren veterligen, är förbunden att tjena å annat fartyg, straffes med böter, högst två hundra kronor.

286 §.

Har befälhafvare icke om bord å fartyget ett exemplar af denna lag och af den i 27 § omförmälda spisordning, straffes med böter, högst ett hundra kronor.

287 §.

Försummar befälhafvare hvad honom med afseende å dagboks förande eller uppvisande åligger, straffes med böter, högst två hundra kronor. Har befälhafvare, sig eller annan till nytta eller att dermed skada göra, fört falsk dagbok eller dagboken ändrat eller förstört, undanstuckit eller oläslig gjort, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år; äro omständigheterna synnerligen försvårande, må tiden för straffarbetet höjas till fyra år.

Samma lag vare, der styrman eller maskinist så förbrutit sig, som i denna § sägs.

288 §.

Försummar befälhafvare att, när sjöolycka inträffat af sådan beskaffenhet, som i 40 § sägs, derom göra anmälan, på sätt i samma § stadgas, dömes till böter.

289 §.

Missbrukar befälhafvare den i 101 § honom medgifna tvångsrätt, eller tilldelar han sjöman bestraffning utan laga skäl eller utan iakttagande af den ordning, som i 103 § är föreskrifven, eller ålägger han strängare straff, än 102 § föranleder, eller missbrukar han den rätt att taga sjöman eller passagerare i förvar, som i 47 § omförmäles, eller förhåller han sjöman dess lagliga kost, eller behandlar han sjöman med onödig hårdhet; straffes med böter, der ej gerningen efter allmän lag bör beläggas med strängare straff.

290 §.

Gör befälhafvare sig skyldig till oredlighet mot redare, lastegare, försäkringsgifvare eller annan, hvars rätt och bästa det enligt denna lag åligger honom att bevaka, straffes högst med straffarbete i två år, der ej gerningen efter allmän lag bör beläggas med strängare straff. För grof försummelse af deras rätt och bästa vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

291 §.

Afviker befälhafvaren ur tjensten och öfvergifver det honom anförtrödda fartyg, straffes med straffarbete i högst två år eller fängelse eller, der omständigheterna äro synnerligen mildrande, med böter, ej under femtio kronor.

Lemnar befälhafvare fartyget när det är stadt i fara, utan att iakttaga hvad i 43 § stadgas eller hvad eljest åligger honom såsom god sjöman, straffes med böter, ej under ett hundra kronor, eller med fängelse.

292 §.

Har befälhafvare, utan att nödtvång dertill föranledt, gått till sjös med fartyg, som haft sådana brister till skrof, maskin eller utrustning eller som varit så hårdt eller så olämpligt lastadt eller så illa bemannadt, att han bort inse, att resan var förbunden med uppenbar lifsfara för dem, som voro om bord; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor. Åsidosätter befälhafvare annorledes de skyldigheter, som enligt 26 § åligga honom, straffes med böter. Vållas genom åtgärd eller försummelse, som nu sagts, skada, må till fängelse i högst ett år dömas, der ej gerningen efter allmän lag bör beläggas med strängare straff.

Lika med befälhafvare straffes redare eller annan, som å redares vägnar haft befattning med fartyget, der han uppsåtligen förledt befälhafvaren till sådan förbrytelse eller med råd eller dåd densamma främjat.

293 §.

Är befälhafvare genom vårdslöshet eller försummelse i tjensten på annat sätt, än i 292 § sägs, vållande till sjöolycka, straffes med böter eller med fängelse i högst ett år, der ej gerningen efter allmän lag bör beläggas med strängare straff.

294 §.

Uraktlåter befälhafvare något af hvad enligt 223 § åligger honom att efter sammanstötning iakttaga, straffes med böter, ej under ett hundra kronor, eller med fängelse. Äro omständigheterna synnerligen försvärande, må till straffarbete i högst två år dömas.

295 §.

Vägrar befälhafvare utan lagligt hinder att i sådant fall, som i 34 § omförmäles, å sitt fartyg medtaga sjöfolk, straffes med böter.

Lag samma vare, der befälhafvare i fall, som 100 § omförmäler, underlåter att ställa sig till efterrättelse mönstringsförrättarens eller konsulns beslut.

296 §.

Befälhafvare, som så förbrutit sig, som i 287, 289, 290, 291, 292, 293 eller 294 § sägs, må, der omständigheterna äro synnerligen försvårande, för viss tid eller för alltid dömas förlustig sådan rättighet att föra fartyg, för hvars utöfvande särskilda vilkor äro stadgade.

297 §.

Underlåter sjöman att inställa sig i tjänst i vederbörlig tid, straffes med böter, högst fentio kronor. Tager sjöman hyra å fartyg för tid, under hvilken han på grund af äldre hyresaftal är pligtig att tjena å annat fartyg, straffes med böter, högst två hundra kronor.

298 §.

Rymmer sjöman ur tjänsten, straffes med fängelse i högst tre månader. Rymma flere af besättningen i förening eller efter föregående aftal, dömes till fängelse i högst sex månader. Rymmer hela besättningen eller största delen deraf, eller sker rymning under sådana omständigheter, att rymmaren bort inse, att fartyget till följd af rymningen utsattes för fara, må till fängelse i högst ett år eller till straffarbete på lika tid dömas.

Vänder rymmaren frivilligt tillbaka innan fartyget afgått från den ort, der rymningen skedde, eller äro omständigheterna eljest synnerligen mildrande, då må till böter dömas.

299 §.

Hvar, som förleder sjöman att rymma eller med råd eller dåd främjar rymningen, straffes med böter eller med fängelse i högst tre månader.

300 §.

Underlåter sjöman, som inmönstrats å fartyg, att inställa sig om bord före fartygets afgång från den ort, der resan börjar, eller blifver sjöman

borta från skeppsbord mer än tjugufyra timmar utan lof eller utöfver erhållet lof, straffes såsom rymmare, der ej af omständigheterna pröfvas, att han icke haft för afsigt att afvika ur tjensten.

301 §.

Öfvergifver sjöman fartyget när det är stadt i nöd, utan att iakttaga hvad 78 § stadgar eller hvad eljest åligger honom såsom god sjöman, dömes till böter från och med femtio till och med tre hundra kronor eller till fängelse i högst ett år.

302 §.

Har sjöman påkallat besigtning af fartyg, på sätt i 87 § sägs, och finnes vid företagen besigtning, att uppgiften om fartygets bristande sjövärdighet saknat rimlig grund, dömes till böter, ej under femtio kronor, eller till fängelse i högst två månader. Har sjömannen härvid handlat i uppsåt att bereda sig eller annan fördel eller att göra skada, må till straffarbete i högst två år dömas.

303 §.

Sätter sig sjöman upp mot befälhafvaren och vägrar honom lydnad, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader eller, der omständigheterna äro synnerligen försvärande, med straffarbete i högst ett år.

304 §.

Öfverfaller någon af besättningen med våld eller hot om våld befälhafvaren i tjensten eller för att honom till någon tjensteåtgärd tvinga eller derifrån hindra eller för att å honom för sådan åtgärd hämnas, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till böter dömas.

305 §.

Sätter sig sjöfolk till samman och lägger det uppsåt å daga att med förenadt våld bemäktiga sig ledningen af fartyget eller tvinga befälhafvaren till någon åtgärd i tjensten eller att för sådan åtgärd å honom hämnas eller att i förening göra våldsamt motstånd mot åtgärd, som befälhafvaren

anbefalt, men vända deltagarne i myteriet af egen drift eller på befälhafvarens befallning åter till lydnad eller ordning, utan att våld å person eller egendom blifvit öfvadt; då skola anstiftare eller anförare dömas till fängelse i minst sex månader eller straffarbete från och med sex månader till och med två år och annan deltagare till fängelse i högst sex månader.

Vända deltagarne i myteriet ej åter till lydnad och ordning, utan visa trotsighet mot befälhafvarens befallning, dömes anstiftare eller anförare till fängelse i minst ett år eller straffarbete från och med ett till och med fyra år och annan deltagare till fängelse i minst tre månader eller straffarbete från och med tre månader till och med två år.

Öfvas vid myteriet våld å person eller egendom, straffes anstiftare eller anförare med straffarbete från och med två till och med sex år och annan deltagare i myteriet med fängelse i minst sex månader eller straffarbete från och med sex månader till och med tre år.

För våld eller annan brottslig gerning, som vid myteri begås, varde ock gerningsmannen straffad, efter ty i 4 kap. 1 § Strafflagen skils.

306 §.

Är sjöman genom vårdslöshet eller försummelse i tjensten vållande till sjöolycka, straffes så, som i 293 § om befälhafvare sägs. Är den skyldige styrman eller maskinist, må han, der omständigheterna äro synnerligen försvårande, tillika förklaras för viss tid eller för alltid förlustig rättigheten att i dylik beställning nyttjas, der för sådan rättighets utöfvande särskilda vilkor äro stadgade.

307 §.

Medtager någon af besättningen om bord utan befälhafvarens tillstånd gods, hvars förande utsätter fartyg eller last för äfventyr, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

308 §.

Har sjöman på annat sätt, än här ofvan är sagdt, gjort sig skyldig till förseelse i tjensten, eller har han brutit mot ordning och skick, straffes med böter.

309 §.

Har sjöman, som begått brottslig handling, hvarom i 297—308 §§ förmåles, för samma handling undergått bestraffning enligt 102 §, skall

Rätten vid brottets bedömande derå fästa skäligt afseende; och må i ty fall, efter omständigheterna, straffet nedsättas under hvad eljest bort följa å gerningen eller ock alldeles bortfalla.

310 §.

Hvad i detta kapitel stadgas angående brott af eller mot befälhafvare, gälle ock om brott af eller mot den, som är satt i befälhafvares ställe.

311 §.

Brott, som i 285, 289, 290, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 307 eller 308 § omförmäles, må ej åtalas af allmän åklagare, utan att måls-egande angifvit brottet till åtal; skall brottet straffas efter allmän lag, lände till efterrättelse hvad sådan lag stadgar i fråga om rätt till åtal.

312 §.

I afseende å straff, hvartill efter denna lag dömes, gälle, der ej här ofvan är annorlunda stadgadt, hvad allmän lag föreskrifver.

Trettonde kapitlet.**Om laga domstol och rättegång i sjörättsmål.**

313 §.

Rådstufvurätt vare första domstol i mål, som skall bedömas efter denna lag.

314 §.

1 mom. När sjöförklaring af Rätten upptages, skola två i sjöväsendet kunnige och erfarne män vara tillstädes för att såsom sakkunnige gå Rätten tillhanda.

Desse sakkunnige utses af Rätten före utgången af hvarje år, att under det följande året tjenstgöra. För att i deras ställe, vid inträffadt förfall, biträda skola tillika två suppleanter utses; uppstår hinder jemväl för dem, ege Rätten för hvarje särskildt fall tillkalla andra.

De sakkunnige njute ersättning af allmänna medel till belopp, som Konungen bestämmer.

2 mom. När vid Rådstufvurätt till handläggning förekommer mål angående klander af dispache, skola, utom domfört antal af Rättens leda-

möter, tre i handel och sjöfart kunnige och erfarne män hafva säte och stämma i Rätten. Stadsfullmäktige i stad, hvars Rådstufvurätt enligt 326 § eger upptaga dylikt mål, skola före utgången af hvarje år utse desse särskilde ledamöter att utöfva befattningen under det följande året. För att i deras ställe vid inträffadt förfall tjenstgöra skola tillika tre suppleanter utses; uppstår hinder jemväl för dem, ege Rätten för hvarje särskildt fall tillkalla andra.

De särskilde ledamöterna njute ersättning till belopp, som Konungen bestämmer; skolande denna ersättning af endera parten eller af parterna gemensamt gäldas, efter ty Rätten, enligt de i 21 kap. Rättegångsbalken stadgade grunder, pröfvar skäligt.

315 §.

När anmälan skett om inträffad sjöolycka, på sätt i 40 § är stadgadt, sammantråde Rätten, så snart ske kan, till sjöförklarings upptagande. Till sammanträdet inkalle ordföranden befälhafvaren, med förståndigande att medhafva alla de personer, som antagas kunna lemna upplysning i saken, äfvensom att förete dagboken i hufvudskrift, der den finnes i behåll; underrätte ock, senast dagen förut, genom kungörelse i ortens tidning, och, der så ske kan, genom särskildt meddelande de personer, hvilka saken kan angå, eller deras ombud om tiden för sammanträdet äfvensom hvar och när den om händelsen ingifna anmälan med dertill hörande handlingar finnes tillgänglig.

316 §.

Vid sjöförklarings upptagande skola först befälhafvaren och derefter de till upplysning i saken inkallade personer hvar för sig afgifva en så vidt möjligt sammanhängande berättelse angående händelsen; der någons berättelse är ofullständig, otydlig eller obestämd, bör Rätten genom lämpliga frågor söka erhålla säker upplysning om hvad han verkligen erfarit angående händelsen. Sedan samtliga berättelser afgifvits, böra, der ej laga hinder finnes möta eller Rätten eljest med afseende å sakens omständigheter finner edgång ej böra ega rum, de till upplysning i saken inkallade personer sina berättelser, sedan de blifvit ur protokollet upplästa, med vittnesed bekräfta.

Rätten ege till förhör inkalla jemväl andra af besättningen än dem, befälhafvaren medtagit.

317 §.

Har fartyg förolyckats, af besättningen öfvergifvits i sjön, råkat på grund, så att det icke utan ovanliga åtgärder, såsom kapning af mast

eller kastning af last, kunnat åter blifva flott, eller har skada uppstått derigenom att fartyget stött tillsammans med annat fartyg, eller har fartyget drabbats af olycka, hvarmed förlust af människolif varit förenad; åligge Rätten att i sammanhang med sjöförklaringens upptagande söka åstadkomma fullständig utredning angående orsakerna till olyckan. Särskildt bör dervid undersökas, huru vida olyckan härledt sig af

1. fel hos fartyget, dess utrustning eller bemanning;
2. orsaker, härrörande från lastningen, såsom att fartyget varit öfverlastadt, eller att lasten varit af farlig beskaffenhet, eller att den varit felaktigt fördelad eller stufvad eller icke behörigen försedd, eller att barlasten varit otillräcklig, otjenlig eller icke behörigen försedd;
3. förseelse eller försummelse under resan af befälhafvaren eller någon af besättningen å fartyget, eller af befälhafvare eller någon af besättningen å annat fartyg;
4. förseelse af lots eller vägvisare, bristfällighet i sjökort eller å fyrar, sjömärken eller andra inrättningar till sjöfartens säkerhet eller förseelse eller försummelse af den, åt hvilken dylika inrättningars skötsel och vård är anförtrodd.

Finner Rätten för upplysnings vinnande nödigt att höra jemväl personer, som icke tillhöra besättningen, må de till vittnesförhör inkallas; och njute de, som sålunda inkallats, ersättning af allmänna medel, efter ty om ersättning till vittnen i brottmål är stadgad.

318 §.

När anmälan skett om sådan sjöolycka, som i 317 § sägs, åligge Rättens ordförande att om tiden för den deraf föranledda undersökning underrätta vederbörande åklagare.

319 §.

Den i 317 § föreskrifna undersökning skall, när sjöförklaringen afgifves utom de förenade rikena, verkställas af vederbörande konsul; och åligge befälhafvaren, som har att för sådant ändamål anmäla sig hos konsuln, att till undersökningen medhafva dagboken äfvensom de personer, hvilka antagas kunna gifva upplysning angående olyckshändelsen. Der det lämpligen kan ske, bör konsuln tillkalla två ojäfvige, i sjöväsendet kunnige, helst svenske, norske eller danske män att vid undersökningen närvara.

Har i här omförmälda fall undersökning angående den inträffade olyckan hållits af dertill behörig utländsk myndighet, vare ytterligare undersökning ej af nöden.

320 §.

Har fartyg förolyckats, utan att någon, som kunnat göra anmälan om olyckan, blifvit räddad, eller har eljest undersökning med anledning af sådan olyckshändelse, som i 317 § omförmäles, uteblifvit; ege Kommerskollegium förordna om undersöknings anställande å ort, der sådan lämpligen kan företagas.

321 §.

Sedan sådan undersökning, som i 317 § omförmäles, afslutats, skall Rätten eller konsuln, som den förrättat, ofördröjligen insända protokoll öfver undersökningen till Kommerskollegium. Har fartyget förolyckats, eller kan eljest dagboken från fartyget undvaras, skall denna jemte protokollet insändas men eljest en fullständig afskrift af dagboken i de delar, som angå undersökningen. Är å utländsk ort undersökningen verkställd af vederbörlig myndighet, åligge konsuln att till Kommerskollegium insända afskrift af det vid undersökningen förda protokoll.

Finnes undersökning i något afseende ofullständig, ege Kommerskollegium förordna om ny undersöknings anställande å ort, der sådan lämpligen kan ega rum.

322 §.

Anmäler sig befälhafvare å norskt fartyg till afläggande af sjöförklaring här i riket, åligge Rätten att, der sådant fall inträffat, som i 317 § omförmäles, anställa undersökning angående orsakerna till olyckan och insända protokollet till Kommerskollegium.

Detta stadgande skall ega tillämpning, så länge i Norge motsvarande bestämmelse är gällande i afseende på sjöförklaringar, som der afläggas af befälhafvare å svenska fartyg.

323 §.

Twistemål, som bör bedömas efter denna lag, skall, der ej här nedan annorlunda stadgas, instämmas till Rådstufvurätten i den stad, der svaranden har sitt bo och hemvist, eller der fartyget finnes; har svaranden icke sitt hemvist i stad med Rådstufvurätt, eller finnes fartyget å ort, der Rådstufvurätt icke är, gånge tvisten till den Rådstufvurätt, som är närmast endera af dessa orter.

Äro flere redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses såsom redariets hemvist.

324 §.

Hafva parter öfverenskommit, att tvist må instämmas till viss annan Rådstufvurätt än den, som enligt 323 § är behörig; då må den rätt sökas.

325 §.

Vill någon för anspråk, som grundar sig på befälhafvarens görande eller låtande, på en gång söka denne och redaren, ege han instämma båda till den domstol, der endera är skyldig att svara.

326 §.

Den, som icke åtnöjes med dispache, skall göra sin klandertalan anhängig vid Rådstufvurätten i den stad, der dispachen är utgifven.

327 §.

Har i tvistemål, som skall bedömas efter denna lag, Rätten ogillat invändning angående domstols behörighet eller flere parters inkallande, må ej öfver det utslag klagas annorledes än i sammanhang med hufvudsaken.

328 §.

Brottmål, som bör bedömas efter denna lag, skall, der brottet föröfvats i stad med Rådstufvurätt, upptagas vid den stadens Rådstufvurätt, men om brottet föröfvats å ort, der Rådstufvurätt icke är, vid den Rådstufvurätt, som är närmast. Har brott skett under resa, gånge målet till Rådstufvurätten i den stad, dit den brottslige med fartyget först ankommer eller der han eljest träffas; ligger den ort icke inom Rådstufvurätts domvärjo, gånge målet till den Rådstufvurätt, som är närmast.

329 §.

1 mom. Den, som vill klandra dispache, göra det genom tvefald skriftlig inlaga, som skall ingifvas till Rådstufvurätten innan klockan tolf å trettionde dagen från den, då dispachen utgafs, den dagen likväl oräkнад, eller, om trettionde dagen infaller å helgdag, å nästa söckendag; bifoge ock den klandrade utredningen samt de handlingar, käranden åberopar. Å inställeldagen vare ock svaranden tillstädes att mottaga veder-

partens inläga. Sist å fjortonde dagen derefter gifve svaranden sitt svar tvefaldt in och bifoge de handlingar, han åberopar, der de ej redan äro ingifna. Ej må å någondera sidan mer än en skrift ingifvas.

Har icke dispache blifvit öfverklagad i den ordning, nu är sagdt, lände den till efterrättelse.

2 mom. Vill part blifva muntligen hörd, göre derom anmälan inom en månad efter inställedagen. Göres sådan anmälan, bestämme Rättens ordförande genast dag för förhöret, som ofördröjligen skall inför Rätten hållas. Har ej inom nyss stadgade tid anmälan skett och pröfvar ej heller Rätten nödigt höra parterna, skall ofördröjligen genom anslag å Rättens dörr tillkännagifvas viss dag, då Rättens utslag kommer att afsägas.

3 mom. I Rättens slutliga utslag skall fullständig underrättelse meddelas om hvad part för sökande af ändring i utslaget har att iakttaga.

330 §.

Den, som vill söka ändring i Rådstufvurättens utslag i mål, som i 326 § omförmäles, skall vid talans förlust innan klockan tolf å trettionde dagen från utslagets dag, den dagen dock oräknad, eller, om trettionde dagen infaller å helgdag, å nästa söckendag till Rådstufvurätten tvefaldt ingifva sina till Konungen stälda underdåniga besvär; bifoge ock Rättens protokoll och utslag i målet jemte de till saken hörande handlingar, klaganden kan anse nödigt förete.

Klagandens vederpart har att vid Rådstufvurätten sjelf efterhöra, huru vida inom besvärstidens utgång besvär inkommit, och, der besvär anförts, uttaga ena exemplaret af besvärsskriften; ege derefter tid af en månad från besvärstidens utgång att till Rådstufvurätten ingifva underdånig förklaring jemte de handlingar, han vill åberopa; försittes den tid, ege han ej vidare varda i saken hörd. Sedan förklaring inkommit, eller tid för förklarings afgifvande gått till ända, utan att sådan afgifvits, skola de vexlade skrifterna jemte samtliga till målet hörande handlingar ofördröjligen af Rådstufvurätten insändas till Konungens Justitierevisions expedition.

331 §.

De skiljemän, till hvilkas pröfning tvist enligt denna lag skall i vissa fall hänskjutas, skola vara tre och utses i den ordning, lagen angående skiljemän den 28 oktober 1887 bestämmer.

Hvad de fleste skiljemännen säga skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar.

332 §.

De besigtningmän, som enligt denna lag böra af Magistrat eller kronofogde förordnas, skola vara tre. I de städer, der handels- och sjöfartsnämnd finnes, åligger Magistraten att för hvarje år från nämnden infordra uppgift å personer, som till sådant uppdrags fullgörande anses skickliga.

Erfordras eljest besigtning, ege part derom anmoda den eller dem, för hvilka han har förtroende; åliggande det Magistraten i de städer, der handels- och sjöfartsnämnd finnes, att, efter förslag af nämnden, för hvarje år utse lämpligt antal personer, hvilka hafva att med dylik besigtning verkställande gå parter till handa, äfvensom att kungöra förteckning å de sålunda utsedde.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1892; dock att de i 314 § föreskrifna val skola för år 1892 förrättas före utgången af innevarande år.

Mål, som den 1 Januari 1892 äro anhängiga vid domstol, skola behandlas efter äldre lag.